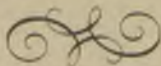

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1939. ÉVI MÁJUS HÓ 31-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCSÁNAK
ÉS 1939. ÉVI OKTÓBER HÓ 18-ÁN, MISKOLCON TARTOTT
RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

7534 — 1940

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE MISKOLCON

AZ ALSÓBORSODI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1939. ÉVI MÁJUS HÓ 31-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCSÁNAK
ÉS 1939. ÉVI OKTÓBER HÓ 18-ÁN, MISKOLCON TARTOTT
RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

7534 — 1940

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE MISKOLCON

Az alsóborsodi református egyházmegye 1939. évi május hó 31-én, Miskolcon tartott egyházmegyei tanácsának

J E G Y Z Ó K Ö N Y V E.

1. Éneklés és esperesünk bibliaolvasása után imádkozással kezd-
tük meg a gyűlést.

Jelen voltak: Pósa Péter esperes és báró Bottlik István elnök-
lete alatt Román Ernő, Nádházy Bertalan, Szabó József, Benke József,
Kovács József, Mikes Géza lelkészi, Zsóry Lajos, vitéz Lukács Béla,
Csorba György, Porcs Kálmán, dr. Dienes István, dr. Román Zoltán
világi tagok. Senki sem hiányzott. (N. B.)

2. Esperes megállapította, hogy az egyházmegyei tanács szabály-
szerűen megalakult. (N. B.)

3. Esperes szeretettel üdvözölte vitéz Lukács Bélát földmivelés-
ügyi államtitkárrá való kinevezése alkalmából. Kérte, hogy egyház-
megyei tanácsbírói tisztében továbbra is legyen Isten ügyének szol-
gája.

Lukács Béla megköszönte az üdvözlést mondván, hogy válto-
zatlan szeretettel marad egyházának szolgálatában. (N. B.)

4. Szeöts Béla kistokaji egyházközségi főgondnok f. évi márc.
25-én kelt iratában, az egyházmegye elé terjeszti a kistokaji egyház-
község f. é. márc. 5-én névszerinti szavazással hozott presbiteri ha-
tározatát. E szerint, mivel az egyházközség „anyagii ügyeinek ren-
dezésére közalapi kölcsönt óhajt felvenni, törlesztéséről úgy gondos-
kodnának, hogy az egyházközség kéttanerős iskolájáról lemond,
községi kezelésbe adja át.”

Az egyházközségi közgyűlés f. é. márc. 12-én tárgyalta ezt az
ügyet. A főgondnok előadta, hogy a templomtetőzetet javítani kell,
a lelkészlakást renoválni, többféle adósságot konvertálni, ezekért
10.000 P közalapi kölcsönt kellene felvenni. A felveendő kölcsön
terheit „nem szabad az egyházi adófizetők vállaira rakni, mert ez,
különösen öt-hat vagyonos egyháztagra elviselhetetlen terhet jelen-
tene, hanem újabb pénzforrást kell találni.” Ezt pedig a főgondnok és
társai abban látják, ha az egyház iskoláit átadja. A tanítói föld
haszonbérből évi 1.000—1.200 pengő remélhető. Az átadásról nem
származik az egyházra hátrány, mert az átadáskor egységileg biz-
tosíthatók a református tanítók. Fésüs Ferenc gondnok hasonló mő-
don nyilatkozik. V. Várady József azt óhajtja, hogy ne adják át az
egyház iskoláit, a felekezeti iskolák megérdemlik a pártfogást. Hogy

a Felvidék megőrizte magyarságát, az elsősorban a református iskoláknak köszönhető. Lelkipásztor, már előbb is állást foglalt az iskolák megtartása mellett. Újólaj hosszabb beszédben védi a felekezeti iskolákat. A főgondnok és gondnokkal szemben „tagadja”, hogy évi 1.000—1.200 P megtakarítás mutatkoznék az iskola átadása esetén. Mert a kántori és hitoktatói teendők ellátása kb. 800 pengőre tehető. A községi tanítók helyi javadalmához a református adófizetők fokozott póttal járulnának hozzá. Inkább kérik az állami vagy községi segély felemelését. Négyessy Barna emellett nyilatkozik. A névszerinti szavazásnál nyolcan az átadás mellett, egy választó ellene szavazott, ketten nem szavaztak. (A választói névjegyzékben harminckilenc választó van.) Szeöts Béla főgondnok ápr. 18-án a Királyi Tanfelügyelőnek is bejelentette, hogy az egyházközségben „fenntartott kéttantermes felekezeti iskola fenntartási jogáról f. év június hó végével lemondott az egyházközség s az iskola kiadásairól f. év június 30-án túl már költségvetésileg sem gondoskodott”. Ugyancsak értesítette a szirmai körjegyzőséget is ilyen irányban.

A presbitérium és közgyűlés határozatát Gombos Imre lelkipásztor március 31-én kelt beadványában megfellebbezte. Őt hat gazdag egyháztag agítál az iskola átadása mellett. Az egyháztagoknak soha eszébe sem jutott volna „ez az öngyilkosságra menő kísérlet,” ha az igazságtalan párbérrendszer anyagi előnyeit továbbra is élvezhetnék ezek a jómódúak. Az egyházközség 40%-os vagyonadóval költségvetését fedezi. Ez az adókulcs is kisebb lesz, mert az adósság tervszerűen apad. Az V. t.-c. 7. §-ában említett „fenyegető anyagi romlás” nem áll az egyházközség felett. Az 1926-ban szervezett tanítói állás „mintaszerűen” van megszervezve. Az állam és a község viseli ennek a terheit. Kimutatja, hogy a község határa 1221 kat. hold szántóföld. Ebből 752 hold reformátusoké. Nyolc egyháztagé 609.5 kat. hold. Az állami egyenesadó 6095 P 39 fillér. Reformátusoké 4688 P 71 f. Az egyházi adókból 665 P 90 f. egységes kezelésben van. Ha az iskolát átadnák, a reformátusok több adót fizetnének és gondoskodniok kellene kántorról, hitoktatásról.

Ezek a beadványok, a fellebbezés kivételével, alakilag mind hibásak. Az átadásra vonatkozó presbitériumi jegyzőkönyvi kivonatot a lelkipásztor és a presbitérium jegyzője írták alá: az egyházmegye elé, egyházközségi főgondnok aláírásával terjesztett, holott az E. T. I. t.-c. 40. §. f) pontja szerint a főgondnok a lelkipásztossal együtt képviseli az egyházközséget. Az e) pont szerint a főgondnok lelkipásztossal együtt aláírja a presbitérium határozatait, . . . felterjesztést.

Ezek után előadó előterjesztette a határozati javaslatot. Ehhez többen szóltak hozzá.

Román Ernő „megdöbbenve” hallgatta meg a kistokaji ügyeket. Szerinte az iskola átadásához semmiképen nem lehet hozzájárulnia a Tanácsnak, mert egyetlen tervbevett jó eredményt sem érhet el ezen a módon az egyházközség. Se terheiből nem szabadul, se javításra szorult épületeit nem hozhatja rendbe. Erkölcsei vesztesége pedig óriási lenne.

Vitéz Lukács Béla államtitkár tanácsstag azt fejtegeti, hogy akinek több vagyona van, annak az egyháztagnak több terhet és több adót kell viselnie, ez a méltányos és igazságos és református szempont. Javasolja, hogy az Egyházmegyei Tanács ezeket a határozatokat ne erősítse meg.

Kovács József tanácsstag arról szól, hogy ez az egyházközség beteg és a jogi szempontok mellett a gyógyító szempontokra is figyelemmel kell lenni.

Dr. Dienes István ügyész, tanácsstag véleménye szerint a kistokaji határozatok ellenkeznek az evangéliummal; némelyek nem akarnak bibliai módon terheket hordozni. Ellenkeznek az ősi tradíciókkal. Az iskolák várák, akárcsak a templomok. Várat nem szokás könnyen feladni. Ellenkeznek törvényeinkkel és a konventi szabályrendelettel. Kistokaj vérkeringése beteg. Gyógyítás céljából figyelmi eljárás is folyik.

Egyházmegyei Tanács megdöbben lélekkel értesül a kistokaji egyházközség határozatairól. Megállapítja, hogy az egyházi törvények által megkövetelt alakiságok nem voltak betartva.

Megállapítja, hogy a költségvetés olyan elkészítése, amilyenről az iratok szólnak, hogy f. évi június 30-án tul az iskola fenntartásáról már nem gondoskodott a presbitérium: az egyházi törvény egyenes mellőzése. Mert a VII. tc. 23. §-a az évi rendes költségvetés szükséglet rovatát írja elő és az a) és c) pontok, meg az általános rendelkezés arról szól, hogy a díjlevelekben megállapított tisztviselői fizetéseket, épületek jókarban tartását stb. egy esztendőre kell felvenni a költségvetésbe.

Megállapítja, hogy az E. T. V. tc. 7. §-a szerint az egyházközség iskoláját csak fenyegető anyagi romlásának elhárítása érdekében adhatja át a községnek. Ez a veszedelem egyáltalában nincs bizonyítva.

Az az indok, hogy közalapi kölcsön felvétele miatt kellene átadni az iskolát, igen beteg indokolás. Mert a VIII. tc. intézkedik az egyházi közalapról, de nincs egyetlen pontja sem, amely azt rendelné, hogy iskoláját feladó egyházközséget bármiféle segélyben is részesíteni kell. Arról szól a b) pont, „hogy ahol szükségesnek mutatkozik, iskolák fenntartásának segélynyújtás által való előmozdítása feladata körébe tartozik.” Tehát az iskola fenntartásához adhat segélyt.

Végül a Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika 10. § 3. bekezdése pontosan körülírja, hogy milyen körülmények között adható át a felekezeti iskola. Eszerint az egyházmegye, az egyházközség vagyoni és jövedelmi viszonyairól, minden esetben pontos kimutatás alapján meggyőződést köteles szerezni arról, hogy minden lehető kísérlet után sem áll az egyházközség rendelkezésére

anyagi erő az iskola fenntartásához. És ha ilyen a helyzet, csak akkor ajánlja az egyházkerületnek, hogy az iskolát átadja. Az egyházkerületi közgyűlés is az érdekelt egyházközségbe az ügy világos megítélhetése okából bizottságot küld s csak azután dönt.

Míndezeknek alapján egyházmegyei tanács a következőket határozza:

1. A kistokaji egyházközség fenthivatkozott presbitéri és közgyűlési határozatait, még ha alaki okokból szabályszerűek lennének is, érdemi okokból, megsemmisíti.

2. Elrendeli a presbitériumnak anyagi és fegyelmi felelősség terhe mellett az E. T. I. tc. 73 § és a VII. tc. 23. § alapján, hogy f. évi június hó 25-ig az iskolai költségvetést erre az évre pótlólag készítse el s jóváhagyás végett haladéktalanul terjessze be illetékes számvevőjéhez s a betérjesztésről azonnal tegyen jelentést az esperesi hivatalnak.

3. Az Esperes Urat felkéri, hogy az E. T. I. tc. 78. § alapján, ha szükséges, az intézkedéseket méltóztassék megtenni.

4. A beteg egyházközség gyógyítására, jóakarattal és evangéliumi szeretettel, mindent igyekszik elkövetni a lehetőség határain belül. (N. B.)

5. A kistokaji egyházközség presbitériuma f. évi április 2-án azt a határozatot hozta, hogy részint öregség, részint szegénység miatt, az alapadó fizetése alól felment 27 egyháztagot. Vagyis ezekkel szemben a lelkész díjlevélszerű jogát nem érvényesítheti, ellenben a %-os vagyonadót ezekre is kivetí, az egyházi pénztár javára.

Ezt a határozatot a lelkipásztor megfellebbezi.

Egyházmegyei Tanács megállapítja, hogy a hivatkozott jegyzőkönyvi kivonat szabálytalan, mert az egyházközség főgondnoka, vagy gondnoka nem írta alá. Érdemben tehát az ügy nem volna tárgyalható. Mivel azonban az egyházmegyei tanács hivatalból megállapította, hogy a fenti adózási esetekben az E. T. VII. tc. 5. § esete, az egyházi adó alól való felmentések tekintetében nem forog fenn, továbbá, hogy az I. tc. 33. § 2. bekezdésének megsértése áll fenn, vagyis díjlevélcsonkításról van szó: a fenti kistokaji presbitéri határozatot az egyházmegyei tanács megsemmisíti. (N. B.)

6. Tárgyaltuk a kistokaji egyházközségből érkezett két beadványt. Az egyik „Jegyzőkönyvi Kivonat” címet viseli, a másik Szeöts Béla főgondnok és társainak beadványa.

Az első számú beadványt hitelül Vitályos írta alá. Pecsét nincs rajta. Ez azzal foglalkozik, jegyzőkönyv formájában, hogy a presbitérium f. évi március 5-én, főgondnok előterjesztésére úgy határo-

zott, hogy Gombos Imre lelkipásztor cserélje el az állását valakivel, mert fáradt, törődött ember s a reá váró feladatok eredményes elvégzésére nem alkalmas. Felkéri lelkipásztort, hogy tegye meg a lépéseket a cserére. Ne tegyenek egymásnak szemrehányásokat. Lelkipásztor bejelenti, hogy jelenleg nem hajlandó „elmenni“.

A másik iratban, amely „nem akar vádirat lenni a lelkész ellen“, szükségesnek látja a 40 aláíró, hogy a „lelkész elhelyezése egyházi közérdekből mielőbb megtörténjék“. Egyben a cserével kapcsolatban „mérsékelt díjlevélsökkentést kívánnak keresztülvinni.“

Egyházmegyei Tanács az E. T. II. tc. 27. § alapján megállapítja, hogy a lelkipásztor cseréje az érdekelt lelkipásztorok és presbitériumok közmegegyezésével, vagy ha az egyházmegyei elnökség vagy közgyűlés az egyházközségek érdekében állónak tartják, a lelkipásztorok és a presbitériumok beleegyezésével történhetik meg.

A lelkészek áthelyezése a II. tc. 63. § alapján az egyházmegye elnöksége, vagy a kánoni látogatás jelentése, de minden esetben az egyházmegyei elnökség kezdeményezésére történhetik és helyszíni vizsgálattal indítható meg.

Mivel a jelen esetben sem egyik, sem másik lehetőség nem forog fenn, sem az egyházközség, sem egyes tagok kezdeményezésére ilyen eljárás nem indítható meg.

Ismerve azonban a kistokaji beteg helyzetet, a gyógyulás keresése céljából a csere vagy az áthelyezés ügyét, egyházmegyei tanács, az iratokkal együtt átteszi az egyházmegye elnökségéhez. (N. B.)

7. A poroszlói egyházközség, jóváhagyás végett, két példányban beterjeszti a „Poroszlói Református Egyházi Énekkar“ alapszabályait.

Egyházmegyei Tanács az alapszabályt az E. T. I. tc. 13. § alapján jóváhagyja. (N. B.)

8. Tárgyaltuk a tiszánánai egyházközség presbitériumának 1939. évi január hó 22. napján tartott gyűlésében hozott határozatát. Eszerint a nyugdíjazás folytán megüresedett harmadik tanítói állásnak ideiglenes szünetelését kérte a VK minisztertől a presbitérium, a kevés számú tankötelesre való tekintettel. A Miniszter Úr a szüneteltetéshez hozzájárult azzal, hogy a tanítói nyugdíjárulék ezután az állás után is tovább fizetendő. Újabb kérelemre, a Miniszter Úr 17.645/938. sz. rendelkezéssel értesítette az egyházközséget, hogy ha az állást megszünteti a fenntartó testület, megszűnik a nyugdíjárulék fizetése is.

Presbitérium arra való tekintettel, hogy a tankötelesek száma csak 126 és ez az állapot éveken át „valószínű“ hogy fel fog maradni, egyhangúlag a III. tanítói állás megszüntetését határozta el.

Egyházmegyei Tanács nem járulhat könnyen hozzá egy tanítói állás megszüntetéséhez. Mert újonnan való szervezése nem olyan egyszerű, mint a megszüntetés.

Felhívja az egyházközséget, hogy indítsa meg az eljárást az állás betöltésére. Jó viszonyok közt élő egyházközség iskolájának színvonalá emelkedik, ha a tanítók létszáma esetlegesen nem túl magas. Minden református állás elvesztése fájdalmas. (N. B.)

9. A poroszlói egyházközség presbitériuma 1938 december 11-én névszerinti szavazással egyhangúlag adókulcs módosító határozatot hozott. Ez a módosítás abban áll, hogy vegyes házasság esetén ha a református házastársé a vagyon, akkor egyházi adója az állami egyenes adó 20%-a, ha pedig másvallású házastársé a vagyon, akkor a református házastárs egyházi adója az állami egyenesadó 14%-a. Továbbá ezután a fix fizetéssel bírók: tisztviselők, közalkalmazottak, nyugdíjasok törzsfizetésük egy százalékát fizetik egyházi adóba a lelkészi párbéren kívül. Ezt a határozatot 1938 december 26-án a törvényes egyházközségi közgyűlés névszerinti szavazással úgy hagyta jóvá, hogy csupán Kis Imre 1.202 szám alatti lakos szavazott „nem”-mel.

A közgyűlés határozatát 1939 január 9-én Kis Lajos és társai azzal a kéréssel panaszolták az egyházmegyei bírósághoz címzett iratban, hogy „vessen ki az egyházközség nagyobb egyháziadót, de úgy, hogy az mindenkit terheljen, ne csak . . . a szerény nyugdíjasokat.”

Ezzel a panaszirattal 1939 január 22-én foglalkozott a presbitérium. Azt határozta, hogy éppen egyenlő teherviselés végett módosította az adókulcsot és természetesnek véli, hogy akinek ingatlan vagyonán kívül fizetése, vagy nyugdíja van, azután is tartozik egyháziadót fizetni.

Az egyházmegyei bíróságának elnöksége Kis Lajos és társai beadványát az E. T. VI. tc. 59. § rendelkezése szerint illetékesség hiányában visszaadta azzal, hogy az E. T. VII. tc. 9. § megtett intézkedések után az egyháztagnak 15 nap alatt tehet panaszt.

1939 február 8-án Antal Ádám nyugdíjas és társai terjesztettek beadványt az egyházmegyei bíróság elé. Ugyancsak a rendszeres készpénz járandóságok megadóztatása ellen panaszkodnak. Majd május hó 1-én Antal Ádám és társai az Egyházmegyei Tanács elé ugyanilyen panaszukat terjesztik fel.

Esperes Úr Antal Ádám és társait a fenti végzés értelmében levéllel értesítette.

Egyházmegyei Tanács a poroszlói egyházközség presbitériumának 1938 december hó 31-én az egyházi közteherviselés változtatására vonatkozó határozatát megerősíti. Megállapítja, hogy ez ellen a határozat ellen fellebbezést nem adtak be, az E. T. I. tc. 72. § rendelkezése szerint. Megállapítja továbbá, hogy 1938 december hó

26-án tartott egyházközségi közgyűlés határozatát sem fellebbezték meg. Mert ennek a határozatnak az I. tc. 72. § rendelkezése szerint a fellebbezés határideje 1939 január 10-én lejárt. A Kis Lajos és társai „kérvénye,” még ha fellebbezésnek számítatnék is, január 11., vagy 12. napján tétetett postára, mert az esperesi hivatalba január 13-án érkezett. Így fellebbezéssel meg nem támadott presbitéri, egyházközségi, közgyűlési határozatokról van szó. Az E. T. VII. tc. 2. §-a szerint az egyházi adókulcs, vagy az adózási rendszer megállapítása, az egyházközség joga. A poroszlói egyházközség ezt a jogát teljesen törvényesen és nagy egyhangúsággal gyakorolta. (N. B.)

10. Tárgyaltuk a kisgyőri egyházközség iskola átadási ügyét. A presbitérium 9 tagja 1938 december 26-án a gyűlés összehívását kívánva a lelképásztorhoz beadott íven, az iskola átadása tárgyában. A lelképásztor f. évi február 18-án összehívta a gyűlést és ezen, annak indokolásával, hogy az iskolai teher mindig emelkedik és az egyházközség emiatt eladósodott: az iskola átadására tétetett javaslat. Lelképásztor ellene mondott ennek a javaslatnak. Majd névszerinti szavazásra tette fel a kérdést. Az eredmény: lelkész szavazatával szemben, tíz presbiter az iskola átadása mellett szavazott. A március 26-án tartott egyházközségi közgyűlés 27 szavazattal, három ellenében ezt a határozatot jóváhagyta. (Az egyházközségnek 342 szavazója van.) A jegyzőkönyvi kivonatok nem törvényesek, mert a gondnok aláírása hiányzik. A f. évi iskolai költségvetés szerint az összes iskolai kiadás 1561 P 68 fill. A község évi iskolai segélye 1046 P 88 fill., vagyis az egyházközség pénztárát évi 514 P 80 fillér terheli.

Egyházmegyei Tanács, hivatkozással az E. T. V. tc. 7. §-ára, megállapítja, hogy az egyházközséget „fenyegető anyagi romlás” esete nem áll fenn emiatt az iskolai teher miatt. A Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika 10. § 3. bekezdésének figyelembe vételével nem ajánlhatja az egyházkerületi közgyűlésnek az iskola államivá, vagy községivé átengedését s az iskoláról való lemondást. Nagy szeretettel és presbitéri esküjükre való figyelmeztetéssel inti a presbitériumot, hogy az E. T. I. tc. 74. § h) pontját szem előtt tartva vigyázzanak, hogy az egyház érdeke sérelmet ne szenvedjen. (N. B.)

11. Tárgyaltuk a tiszapalkonyai lelkészi párbér kivetési ügyét. Egyházkerületünk közgyűlése 1938 nov. 22-én 85. számú határozatában felhívta nevezett egyházközséget, hogy az E. T. VII. tc. 31. § alapján a vagyonaránylagosság elvének megfelelően hozzon határozatot adózásában és párbérfizetésre vonatkozólag. Az egyházközség presbitériuma 1939. évi márc. 29-én egyhangúlag névszerinti szavazással úgy módosította a lelkészi párbéradófizetés kulcsát, hogy

páronként egy véka (32 liter) rozsban fizetik a díjlevélnek ezt a tételét. Ha ezen a módon nem folynék be a lelkészi díjlevél rozsmennyisége, a hiányzó részt a hívekre földvagyon után vetik ki. Egyebekben a díjlevél érintetlen marad. A tanítói párbért a régi módon fizetik. Ezt a határozatot az egyházközségi közgyűlés 1939 május hó 7-én egyhangúlag névszerinti szavazással jóváhagyta.

Egyházmegyei Tanács a lelkészi párbér kivetési módosított kulcsát jóváhagyja. Felhívja az egyházközséget, hogy a módosított lelkészi díjleveleket szabályszerűen kiállítva négy példányban terjessze fel jóváhagyás végett. Tudatában van annak is az Egyházmegyei Tanács, hogy ez a párbér kivetési módosítás nem felel meg teljesen a vagyonaránylagosság elvének, de nem akarja érinteni az egyházközség adókulcs meghatározásának a jogát (VII. tc. 2. §.) (N. B.)

12. A miskolci egyházközség egy példányban beterjeszti a felsőmiskolci református énekkar alapszabályait jóváhagyás végett.

Egyházmegyei Tanács az alapszabályt az E. T. I. tc. 13. § alapján jóváhagyja. (N. B.)

13. A tiszakeszi egyházközség beterjeszti megerősítés végett, a presbitérium 1938 dec. 18-án, a közgyűlés 1939 jan. 8-án névszerinti szavazással törvényesen hozott határozatait. Eszerint az iskolai adót 1939 január 1-től kezdődően 10%-ról 20%-ra emeli. Indoka: két új tanterem felszerelésére kb. 1200 P., tanítói lakás építés adóssága 800 P. A 20%-os iskolai adó 1941. év december 31-ig lesz érvényben, azután a 10%-hoz szándékoznak visszatérni.

Egyházmegyei Tanács az I. tc. 77. § a) pontja alapján ezt az adókulcsot jóváhagyja. (N. B.)

14. Tárgyaltuk a tiszakeszi egyházközség presbitériumának 1939 május hó 21-én és az egyházközségi közgyűlés 1939 május 29-én névszerinti szavazással egyhangúlag hozott határozatait. Ezek szerint az egyházközség határozatilag kimondja az V. tanítói állás megszervezését. Az állást nőtanítóval kívánja betölteni.

Beterjeszti e határozatok alapján négy példányban az új tanítónői állás díjlevelét is, mely természetbeni lakás vagy lakbér az egyház választása szerint; kezdő tanítói fizetés 10%-a és megfelelő államsegély.

Egyházmegyei Tanács az V. tanítói állás szervezését kimondó határozatokat megerősíti és az E. T. I. tc. 76. § b) pontja alapján az egyházkerület elé terjeszti. Nem áll azonban módjában megerősíteni a tanítói állás díjlevelét, mert nem tűnik ki az iratokból, hogy a VK. Miniszter

Urral az 1907. XXVII. tc. alapján a tanítói állami fizetés kiegészítésére vonatkozólag megtörtént-e a megállapodás. (N. B.)

15. Tárgyaltuk az ónodi egyházközség presbitériumának a lelkes és két tanító lakásába való villanybevezetés költségeinek az utódok által való megtérítésre vonatkozó határozatokat. (452.70 P.)

Egyházmegyei Tanács ezeket a presbiteri határozatokat feloldja és utasítja az egyházközség presbitériumát, hogy a villanybevezetési munkálatok költségeit az egyházközség pénztárából fedezze, mert a villanyvezetékek az épületek tartozékát képezik. (N. B.)

16. Az ónodi egyházközség beterjeszti 1939 május hó 7-iki presbiteri gyűléséből az ellenünk káros megegyezést adó egyháztagok ellen hozott szabályrendeletét.

Egyházmegyei Tanács a szabályrendeletet nem erősíti meg, mert Országos Zsinatunk 7902/1937. sz. rendeletével megjelent „Utasítás” rendelkezésein túlmenőleg nincs jogában az egyházközségnek szabályrendeletet alkotni. Ilyen irányú helyi szabályrendelet csupán a díszesebb temetés mellőzésére vonatkozhatik. (N. B.)

17. Tárgyaltuk az alsószolcai református egyházközség presbitériumának 1939 április 9-én és közgyűlésének 1939 április 30-án névszerinti szavazással szabályszerűen hozott határozatát. Ebben a f. évben 150 éves templomának teljes javítását határozza el, a Gulyás László diósgyőri építésmérnök által készített költségvetés alapján. A költségvetés 22.575 P 20 fill. A presbitérium, megvizsgálatván a tetőszerkezet faanyagát, más mérnökkel és szakiparosokkal, úgy gondolja, hogy bőven számítva 21.000 P-ből kitelik a javítás.

Egyházmegyei Tanács az E. T. I. tc. 77. § d) pontja alapján a renoválás költségvetésére vonatkozó határozatokat megerősíti, azzal, hogy az E. T. VII. tc. 14. § alapján, készítsen az egyházközség pótköltségvetést és azt szabályszerűen erősítse meg. (N. B.)

18. Tárgyaltuk az alsószolcai egyházközség presbitériumának 1939 április 9-én és közgyűlésének 1939 április 30-án névszerinti szavazással törvényesen hozott rendkívüli egyházi adókvetésre vonatkozó határozatát. E szerint az E. T. VII. tc. 13. § figyelembe vételével, a templom renoválásra rendkívüli adót vet ki, a következőképpen: 1. Minden pár fizet 15 P. 2. Minden ház után 5 P. 3. Minden tulajdon 1.200 négyszögöl szántó föld után 4 P. 4. Minden bérelt, feles vagy reformos 1.200 négyszögöl szántó föld után 2 P-t kell fizetni. 5. Az állandó alkalmazásban lévő munkások, tiszt-

viseelőik, nyugdíjasok, ha házuk, földjük van, azok után a fentírt kulcs szerint adóznak; fix fizetésük, állandó keresetük, nyugdíjuk után pedig a következőképpen: Havi 60 P-ig $\frac{1}{2}\%$, 60—100 P-ig 1% , 100 P-ön felül 2% adóval adóznak. A befizetéseket 1940 november 1-ig kell teljesíteni, de 1939 június 15-ig aki befizeti az egész összeget vagy annak részét, a befizetett összeg után nem fizet kamatot. Azon-
tul törvényes bankkamatot is fizet minden adózó.

Egyházmegyei Tanács a beterjesztett rendkívüli adókulcsot az E. T. I. tc. 77. § a) pontja alapján jóváhagyja. Úgy a presbitérium, mint az egyházközségi közgyűlés határozataiból az állapítható meg, hogy az egyháztagok teherbíró képességének tekintetbe vételével készült az adókulcs. A presbitériumban egyhangú határozattal hozták, a közgyűlésen pedig mindössze heten szavaztak ellene, de azok is csak bizonyos részletkérdés tekintetében.

(N. B.)

19. Tárgyaltuk az alsószolcai egyházközség presbitériumának 1939 május 18-án hozott határozatát.

Tóth Béla és társai háromrendbeli beadvánnyal fordultak a presbitériumhoz, az egyháztanácshoz és az egyházközséghez címezve az iratokat. A presbitérium 1939 április 9-én és a közgyűlés 1939 április 30-án törvényes határozattal hozott, templom renoválási rendkívüli egyházi adókulcsát „magukra nézve sérelmesnek találták és a hozott határozatát megóvják s kéri annak további intézését, mert nem fogadhatják el igazságtalan voltáért, megfellebbezik.“ Érvelésük szerint „a presbitérium újra csak a gazdálkodók érdekeit képviselte,“ ők nagyobb részét altisztek, vagy napszámosok a Máv-nál, vagy a Vasgyárban. Órabérük 32—38 fillér. Havi keresetük 62—76 P-ig halad, pl. egy olyan vasútas vagy gyári munkás, akinek háza is, földje is van vagy két hold, fizet rendkívüli adót 15 P-t pár után; 5 P-t a háza után; 8 P-t a két hold földje után és 1% -ot a keresete után. A vasútas fizetése az, ami a gazdálkodónak a tehén, föld stb., gazdasága által nyújtott jövedelme. A vasútas, vagy gyári munkás fizetését 1% -ig megterhelték, a gazdálkodó jövedelmét nem bántották.

Presbitérium határozatában jó lelkiismerettel visszautasította a részrehajlás vagy elfogultság vádját és kijelenti, hogy éppen a földműves osztályt terhelte erősebben, amint azt a közgyűlésen példák-
kal is kimutatták. Azonban az ellennézetűeket szakember felvilágosításai nem győzték meg. Ezért presbitérium az egyházmegyei tanács elé terjeszti az ügyet, döntés végett.

Egyházmegyei Tanács megállapítja, hogy a presbitérium egyhangúlag névszerinti szavazással határozta el a megtámadott rendkívüli adókulcsot. Megállapítja, hogy az egyházközségi közgyűlésen névszerinti szavazással az egyháztagok igen nagy többsége az adókulcs mellett

szavazott. Ellene csupán Tóth Béla és Orosz Bertalan adta szavazatát. De ők is nem a lényeg, a templom javítás szükségére, vagy a rendkívüli adókulcs alkalmazása ellen szavaztak, csupán a fix fizetésű vagy keresetű egyháztalagok %-os megadóztatása ellen nyilatkoztak. Ezek a megállapítások magukban is elegendők volnának a kérdés tárgyilagossá eldöntésére, mert azt igazolják, hogy az egyházközség teljes egészében azt kívánja, hogy a templom, rendkívüli adó kivétel költségével, még ez évben rendezhető legyen. Az egyházközségnek ez az állásfoglalása elismerésre méltó, hogy nem hagyják az Ur házáat romladozó állapotban.

Számotvetve azonban az Egyházmegyei Tanács a panaszíratokban foglaltakkal is: megállapítja azt is, hogy emberi képességek szerint, teljesen igazságos adókulcsot készíteni nem lehet, mert így egészen egyénileg kellene minden adózónak minden körülményét figyelembe venni. Ez az adókulcs sem képviseli tehát a teljes igazságot. Mert számításokat téve úgy tetszik, hogy a földdel bíró gazdák nagyobb terhet viselnek, mint az egyéb jövedelemmel rendelkezők. Akármilyen magasra számítjuk pl. egy tíz holdas gazda évi jövedelmét, nem tehetjük többre 40 mázsa búzánál = 800 P. Rendkívüli adója 60 P. 70 P-ös havi kereset = 840 P. Rendkívüli adója ez után $8.40 P + 15 P + 5 P = 28.40 P$. Tehát felényi. Mindezeknek alapján a fellebbezéseket Egyházmegyei Tanács elutasítja. (N. B.)

20. Tárgyaltuk az alsózsolcai egyházközség presbitériumának 1939. évi április hó 9-én és közgyűlésének 1939. április 30-án hozott ama határozatát, mely szerint 21.000 P-ös templom-javítási szükségletének fedezésére kölcsönt kíván felvenni, részletekben, több helyről, amint a szükséglet kívánni fogja. A határozatok névszerinti szavazással, törvényesen hozattak.

Egyházmegyei Tanács ezeket a határozatokat az E. T. I. tc. 77. § f. pontja alapján jóváhagyja. (N. B.)

21. Tárgyaltuk a miskolci egyházközség felterjesztését „Szabályrendelet a Miskolci Református Egyházközség Munkarendjéről.”

Egyházmegyei Tanács az I. tc. 7. § alapján a szabályrendeletet jóváhagyja azzal, hogy az E. T. I. tc. 54. § 3. bekezdése szerint az altiszteket a presbitérium elnöksége fogadja fel és bocsátja el. (N. B.)

22. Tárgyaltuk az Egyházmegyei Számvevőszék jelentése alapján az egyházmegyei pénztár 1938. évi számadását:
„Számvevőszéki jegyzőkönyv. Az alsóborsodi református egy-

házmegye Számvevőszéke 1939. évi május hó 24-én Miskolcon ülést tartott.

Jelen vannak: Pósa Péter esperes, Kiss Albert, Szabó József, Komjáthy József számvevők; Dr. Tolnay Ferenc ügyész; Román Ernő egyházmegyei pénztáros; Nádházy Bertalan m. főjegyző, aki a jegyzőkönyvet is vezeti.

Esperes elnök üdvözölte a megjelent tagokat, felhívja a Számvevőszéket az egyházmegye közpénztárának megvizsgálására.

A)

Számvevőszék megvizsgálja az 1938. évi naplókat, ellennyugtákat, nyugtákat és megállapítja, hogy 1938. évi december hó 31-én az egyházmegyei pénztár összes forgalma a következőket mutatja:

Bevétel	42,711 P 88 f.
Kiadás	36,915 P 79 f.
<u>Maradvány</u>	<u>5,796 P 09 f.</u>

azaz ötezerhét száz kilencvenhat pengő és 09 fillér.

Számvevőszék részletenként is vizsgálatot tartván, megvizsgálta a Baldácsy-alap számadásait és megállapította, hogy a

Bevétel	1,191 P 08 f.
Kiadás	1,150 P 96 f.
<u>Maradvány</u>	<u>40 P 12 f.</u>

Számvevőszék a közalapi pénzkezelésnél megállapította, hogy a

Kirovás	18,624 P 84 f.
Befizetés	9,866 P 72 f.

Be nem fizetett hátralék 8,758 P 12 f.

Számvevőszék megvizsgálta a lelkeszi nyugdíjintézet számadásait, megállapította, hogy a

Kirovás	54,332 P 61 f.
<u>Bevétel levonásokkal</u>	<u>22,989 P 69 f.</u>

Hátralék 31,358 P 08 f.

Számvevőszék Román Ernő egyházmegyei pénztárosnak az 1938. évi számadásokra vonatkozólag, a szokásos óvások fenntartása mellett, megadja a felmentvényt. Szolgálatait megköszöni. Az egész számadást, jóváhagyási javaslatával az egyházmegyei tanács elé terjeszti.

Egyházmegyei Tanács a Számvevőszék jegyzőkönyve alapján előterjesztett egyházmegyei számadást elfogadja. Pénztáros számára a szokásos óvások fenntartása mellett, a felmentvényt megadja. Szolgálatait megköszöni. A számadást egyházkerületi Számvevőszék elé terjeszti.

B)

Tárgyaltuk az Egyházmegyei Számvevőszék jegyzőkönyve alapján az egyházmegye 1938. évi költségvetését.

Számvevőszék tételről-tételre megvizsgálván az egyházmegye 1939. évi költségvetését a következő végösszegeket állapítja meg:

Szükséglet	5,138 P 50 f.
Pedezet	5,138 P 50 f.
<hr/>	
Maradvány vagy hiány	00,000 P 00 f.

Számvevőszék a bemutatott költségvetést elfogadja és az egyházmegyei tanács elé terjeszti jóváhagyás végett.

Román Ernő pénztáros bejelenti, hogy esperesi jóváhagyással az egyházmegye pénzszekrényét, mivel Postatakarékpénztárban kezelik az összeget, hejőpapi egyházközségnek, évi 10 pengő haszonbérért kölcsön adta, azzal a kötelezettséggel, hogy amikor szükség lesz rá, Hejőpapi köteles visszaadni és az esperes által megjelölt helyre elszállíttatni.

Számvevőszék jóváhagyás végett az egyházmegyei tanács elé terjeszti.

Egyházmegyei Tanács a bemutatott költségvetést jóváhagyja és végső megerősítés okáért az Egyházkerületi Számvevőszék elé terjeszti.

A pénzszekrény kölcsönadását tudomásul veszi.

C)

Tárgyaltuk az Egyházmegyei Számvevőszék jegyzőkönyve alapján, egyházmegyénk egyházközségeinek 1938. évi gondnoki számadásait és 1939. évi költségvetéseit.

Számvevőszék, a számvevők jelentése alapján megvizsgálta az egyházmegye egyházközségeinek 1938. évi gondnoki számadásait és 1939. évi költségvetéseit.

Számvevőszék a gondnoki zárószámadásokat és költségvetéseket általánosságban megerősítésre ajánlja. A következő észrevételeket teszi: Egercsehi elmaradt költségvetését és számadását f. évi augusztus hó 1-ig az egrí anyaegyház felelősség mellett készítesse el és küldje be. Ha ez nem történnék meg, az esperes úr szíveskedjék intézkedni ezeknek az elkészíttetéséről, a mulasztást elkövetők terhére.

Emőd számadása és költségvetése, mivel indokolatlan nagy eltérés mutatkozik a kettő között, csak kivételesen erősítették meg ilyen formában, utolsó esetben.

A számadások beküldésének törvényes határidejét az egyházközségek felelősség mellett tartsák be.

Egyházmegyei Tanács a Számvevőszék jegyzőkönyve alapján az egyházközségek 1938. évi gondnoki számadásait és 1939. évi költségvetéseit, a Számvevőszék

jegyzőkönyvében foglalt észrevételeket elfogadván és elrendelvé, jóváhagyja. (N. B.)

Több tárgy nem volt, esperes elnök az ülést bezárta és a jegyzőkönyvet aláírtuk.

Pósa Péter sk.
esperes.

Nádházy Bertalan sk.
I. főjegyző.

Román Ernő sk.
em. pénztáros.

Dr. Tolnay Ferenc sk.
ügyész.

Kiss Albert sk.

Komjátthy József sk.
számvevők.

23. A diósgyőri egyházközség beterjeszti presbitériumának 6/1939. sz. határozatát. Eszerint az adókulcs szövegében a „személyi adó” kifejezést megváltoztatja „fokozatosan emelkedő pótlék” címre.

Egyházmegyei Tanács ezt a szövegváltoztatást tudomásul veszi. (K. J.)

24. A diósgyőri egyházközség felterjeszti presbitériumának 57/1938. sz. lelkészi és kántori stóla megváltásra vonatkozó határozatát. Ezt a határozatot az 1939. évi költségvetés tárgyalása alkalmával egyhangulag hozta meg a presbitérium és a stóla váltságot beállította költségvetése keretébe is.

Egyházmegyei Tanács örömmel üdvözlí a diósgyőri egyházközséget és ezt a határozatát, amellyel egyházi életünknek ezt az ép oly fontos, mint nehéz kérdését megoldás felé viszi és ezzel példát állít más egyházközségek elé is. A határozatot 1939. évi január hó 1-étől kezdődő hatállyal megerősíti. (K. J.)

25. A diósgyőri egyházközség felterjeszti jóváhagyás végett presbitériumának 44/1939. sz., névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatát. Eszerint megszervezi a negyedik tanítói állást a VK. Miniszter Úr 92.289/39—VI. sz. rendelete szerint, tíz százalékos helyi javadalommal. Az állás megszervezéséhez kéri a felső hatóságok jóváhagyását.

Egyben névszerinti szavazással, a négy példányban kiállított és elfogadott tanítói díjlevelet felterjeszti fokozatos megerősítés végett.

Egyházmegyei Tanács a E. T. I. tc. 76. § b) pontja alapján a negyedik tanítói állás megszervezését jóváhagyja.

Ugyancsak megerősíti a beterjesztett tanítói díjlevelet.

Míndezeket a határozatokat végső jóváhagyás vé-
gett az egyházkerület elé felterjesztí. (K. I.)

26. Több tárgy nem volt. Énekeltünk, imádkoztunk és espere-
sünk az egyházmegyei tanács ülését bezárta.

Kmft.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Dr. Dienes István s. k.
egyházmegyei ügyész.

Nádházy Bertalan s. k.
em. I. főjegyző.

Pósa Péter s. k.
esperes.

JEGYZET. Hogy az egyes számokat kik jegyezték, nevük kezdőbetűjével tűn-
tetjük fel. Némely szám takarékoság okából nyomtatásban rövidebben jelenik meg.
Az esperesi irattárban a teljes szöveg feltalálható.

II.

Az alsóborsodi református egyházmegye
1939. évi október hó 18-án Miskolcon tartott rendes
közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

1. Közgyűlésünket 9 óra 15 perckor a 167. dicséret 1. v. éneklésével kezdtük. Esperesünk felolvasta a Szentírásból a XLVI. zs.-t és az Ap. Csel. 20. r. 28. v.-t. Aztán vele imádkozott a közgyűlés.

Esperesünk a közgyűlést megnyitotta.

2. Nádházy Bertalan főjegyző és Nagy József jegyző számbavette a megjelenteket.

Jelen voltak: Pósa Péter esperes, br. Bottlik István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, Román Ernő, dr. Enyedy Andor, Takács Mihály, Szakács Pál, Szabó József, Kérészy István, Várady Pál, Komjáthy József, dr. Filep Gusztáv és Tóth Sándor lelkészi tanácsbírák; dr. Kérészy Barna, bábai Bay Bertalan, Gsorba György, dr. Korom Lajos világi tanácsbírák, Nádházy Bertalan lelkészi, dr. gr. Haller István világi főjegyző, Nagy József és Kovács József lelkészi, dr. Román Zoltán világi jegyző, dr. Tolnay Ferenc és dr. Dienes István ügyész.

Az egyházközségeket a felsoroltakon kívül a következő lelkipásztorok és világiak képviselték:

Ároktő: Kiss Albert, Átány: Szilva Sándor, Böcs: Kalmár András, Bükkaranyos: Mauritz Gyula, Bükkzsérc: Molnár Gyula, Cserépfalu: Derda István presb., Diósgyőr: Kigyóssy Dezső, Eröss Gyula, Gyulay István, Benkő György, Katócs Géza, Eger: Hubay Lajos vo. l., Lipcsey Péter fg., Emőd: Demeter Béla, Kassai Benjámín presb., Gelej: Nagy Sándor, Forrai György g., Harsány: Sólýom Gyula, Szabó Sándor g., Felsőábrány: Nagy Elek, Mándoki Sándor g., Hejőbába: Szendrey László, Hejőcsaba: Tokaji Nagy Kálmán fg., Hejőpapi: Benke József, Hejőszalonta: Takács Mihály, Blinkó Sándor g., Igrici: Mikó Sándor, Kisgyőr: Kiss Elek, Czeglédy Gyula presb., Kistokaj: Gombos Imre, Szeőts Béla fg., Ládháza: Pósa Dezső, Bacsó Gyula presb., Maklár: Körössy József, Martintelep: Ilosvay Ferenc, Szép Benő fg., Mezőcsát: Tóth Gusztáv s. l., Mezőkeresztes: Arday László, Miskolc: Farkas István püspök, Cseh József, Mikes Géza, Sándor Ernő, Császár József, barabási Kun József fg., dr. Maholányi László, Papp Imre, Zsíros Lajos, Thomán Kálmán, Putnoky Pál, Dobos Ferenc presb., Nemesbikk: Perjéssy László,

Noszvaj: Pintér József presb., Ónod: Virágh József, Bene József presb., Sajókeresztur: Berecz József, Koós Károly g., Sály: Sipos István, Szirma: Derencsényi István, Tiszadorogma: Técsy Béla, Tiszakeszi: Horváth József, Ladányi István presb., Tiszánána: Molnár János g., Tiszapalkonya: Turáni T. Ferenc, Tiszaszederkény: Eötvös Ferenc, Tiszatarján: Molnár Béla, Molnár Béla g., Tiszavalk: Szondy Lajos, Ujlőrincfalva: Szigethy Gyula, Vatta: Falucska Benjámin. Tanárképviselő: Soós Mihály. Vallástanár: Balázs Győző. Tanító-képviselők: Nagy János, Barys Lajos, Trencsényi Pál, Szabó András, Várhegyi Lajos, Barna Aladár, Nagy Dezső, Balogh János. Távolmaradásukat igazolták: Szabó Dániel, Paulik Béla, Simon Béla, Gyarmathy Béla, Kun András, Tóth Kálmán, Zsóry Lajos, Fazekas János, Papp István, Mizser Lajos.

Ezek az alkotótagokon kívül tanítók, segédlelkészek és érdeklődők szép számmal jelentek meg.

Közgyűlésünk az E. T. és Szabályrendeletünk alapján kötelezte az egyházközségeket, hogy ezután a közgyűlésre a törvényes megbízottaknak presbitériumok, a lelkész és gondnok által aláírt, megpecsételt megbízólevelet adjanak az E. T. I. tc. 107. § g) pontja figyelembe vételével. Továbbá elhatározta 1934. évi Szabályrendeletünk IV. 2. § szerint, hogy az igazolatlanul elmaradó lelkesítő tagokat minden esetben 5 pengő bírság megfizetésére kötelezi. (N. B.)

3. Egyházmegyei gondnokunk a következő, nagy figyelemmel hallgatott megnyitót mondotta el:

„Közel egy esztendeje annak, hogy közgyűlésünkön bizó reménnyel tekintettünk a magyar igazság győzelme elé. Ezek a remények csak részben váltak valóra, de ez az eredmény is felemelő a nemzetre, mert minden magyar hazatérése nagy ünnep nekünk és ébrentartja a reményt, melyet lelkünkben felfokoz a mi újonnan született és mégis ősi erényekben gazdag hadseregünk ereje, valamint hatalma, nagy nemzetek kipróbált baráti hűsége.

Két évtizede annak, hogy a világháború után elnémultak a fegyverek. De az úgynevezett békét a gyűlölet és nem a megértés diktálta. Csak győzők voltak és legyőzöttek, újongók és megaláztak. Nem volt ebben a békében egy atomja sem a krisztusi gondolatnak, ezért vált egész Európa a gyűlékony anyaghoz hasonlóvá, melyet egy szikra mindenkor lángra lobbanthat. Ez megtörtént! A történelem nagy fordulópontja elkövetkezett és nincs olyan keresztény lélek, melyet mély részvét ne töltene el oly sok emberélet pusztulásán, annyi nyomor és szenvedésen, melynek elkövetkezése — sajnos — a közeljövőben újból elkerülhetetlennek látszik.

De amikor az egyének pusztulását őszintén fájjaljuk, megilletődve látjuk a hontalanná vált lengyel nép tragédiáját, melyhez fogható nem ismer a világtörténelem.

A magyar nemzetet a világesemények ma nem szólítják harcra, ellenkezőleg, a külpolitikában baráti kapcsolataink ápolása és kimélyítése, a belpolitikában a teljes egység, nyugalom, a mindennapi munka fokozott teljesítése és az egyén igényeinek lecsökkentése az a feladat, mely nemzetünkre a világháború mai stádiumában hárul.

Égész Európa jövőjét sűrű köd borítja és nekünk a megpróbáltatások nehéz éveire kell felkészülni.

Tiszteletet parancsol az a kötelességtudás, mely a magyar nép széles rétegeit áthatja. Ez a kötelességteljesítés azonban nem merülhet ki a nemzeti gondolat szolgálatában sem, ennek a kötelességtudásnak — mondhatjuk — a nemzet lelkiismeretének, magasra kell emelni a szociális igazság zászlaját is, mert a nyomor és elkeseredés sokszor kiöli azokat az érzéseket, melyeket a magyar ember Isten nagy ajándékaként hord lelkében.

Ezen a téren sok történik a kormány részéről és reméljük, hogy okulva a múlt hibáin, a cselekvés mérvét és tempóját nem a tegnapi, nem is a ma, hanem a holnap követelményeihez fogja szabni.

A megpróbáltatásoknak — lehet igen hosszú — korszakára nemcsak anyagiakban és a nemzet szívéhez nőtt hadseregének megerősítésével, de lelkileg is fel kell készülni. Ma mindenekelőtt azokra az erényekre van szükség, melyek a kálvinizmus évszázados küzdelmeiben a magyar lélekben gyökeret vertek és túlnőve a felekezeti keretein, annak nagy értékévé váltak. A magyar történelem vészivataros korszakában kifejlődött kálvinista szellem erejével kell szembeszállnunk azokkal, akik még a reánk várakozó megpróbáltatások korszakában is megkísérlik a széthúzás és gyűlölködés mérge magvait elhinteni.

Szembe kell szállni ezekkel az egyház és az állam életében egyaránt, mert nem magyar az, aki ma minden akarásával nem szolgálja a nemzet egységét és nem kálvinista és nem keresztény, aki alázatos lélekkel nem igyekszik a maga polgári életében is élni az evangéliumot, mert ha az evangéliumot élni tudjuk, úgy Krisztus nemcsak a templomban, nemcsak a mindennapi életünkben van velünk, de velünk van és velünk marad a magyar élet nehéz napjaiban is!

Az isteni gondviselés különös kegyelmét látom abban, hogy ezekben az időkben egy nagy vezért adott nekünk és oly kormányférfiakat, akik a nemzet életének ebben a sorsdöntő korszakában bölcsességről, bátorságról és önfeláldozó hazaszeretetről tettek bizonyosságot.

Mi magyar kálvinisták, Istenbe vetett mélységes hittel nézünk a bizonytalan jövő elé. Katona nemzet vagyunk, mindég készen a harcra, de ma érezzük magunkat mindnyájan katonáknak a hétköznapi fokozott munkájában is és öntudatos fegyellemmel követjük a nemzet providentiális vezérét: Magyarország Kormányzóját, mindenre kész elszántsággal, a nemzet nagy történelmi elhivatásában vetett hittel és azzal a meggyőződéssel, hogy nemzetünk sorsát békében és háborúban nemcsak az anyagi erő dönti el,

hanem az az erkölcsi erő is, mellyel minden balsorson át magyar tudott maradni és időtlen időkiig magyar is fog maradni: a magyar!"

Közgyűlésünk az isteni gondviselésben való bizakodásra támaszkodó gondnoki megnyitót megköszöni és mélységes hittel néz a jövőndöbe, tudván, hogy annak is Ura az Isten. (N. B.)

4. Az egyházmegye egy évi minden mozzanatáról világosan beszámoló esperesi jelentést a lelkészi főjegyző felolvasta:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Pontosan egy évvel, ugyanezen a napon tartottuk legközelebbi közgyűlésünket. Akkor a forró magyar reménységek előestéjén állottunk; ezeknek a reményeknek részben való beteljesedését a november hónap hozta meg, mikor a bécsi döntés felvidékünk magyarlakta területét visszacsatolta a csonka anyaország testéhez. Örömmámorban úszott az egész ország, mikor november 11-én a Rákócziak városába, Kassára bevonult a legelső magyar ember. Nekünk reformátusoknak tekintélyes nyereséget és erősödést jelent a felvidék visszatérése, mivel a magyarság határa egészen összesik a reformátusság határával: ahol megszűnik a reformátusság, ott megszűnik a magyarság is. A Szűllő Géza hírlapi cikkeiben feltűntetett valótlanágokkal szemben, amikben a megszállott terület református lelkészeiről kicsinylőleg nyilatkozott, a legteltesebb elégtétel számunkra az a felemelő tapasztalat, amit honvéd fiaink és testvéreink hoztak haza, hogy a református népesség fogadta a bevonuló honvédsapatokat a legmelegebb magyar szívvel és hátsó gondolat nélkül őszintén örvendező vendégszeretettel. Református lelképásztor egyetlen egy se találtatott, aki a kivonult cseh katonasággal tartott, vagy menekült volna!

A felvidék visszatérésevel a megcsonkított abaúji, alsózempléni, gömöri egyházmegyék 20 évi várakozás után a régi teljességben folytathatják munkájukat, az egészen a trianoni határon túlesett felsőzempléni és ungi egyházmegye nagyobb részben visszakerült, a régi tornai egyházmegye pedig visszaállíttatik esetleg hozzácsatolandó abaúji egyházközségekkel erősödve. Így a megszállás előtti 8 tiszáninneri egyházmegye együtt alkotja a régi tiszáninneri egyházkerületet.

Ezek a dolgok most vannak rendezés alatt a zsinat által hozott rendelkezések alapján. A valószínűleg december hó elején tartandó egyházkerületi közgyűlésen már a felvidéki ref. testvéreinkkel együtt fogunk örvendezni a nagykegyelmű Isten csodálatos szabadításán.

Az egy év leforgása alatt azonban nemcsak ennyi történt. A tavaszi szellők szárnyán érkezett Kárpátaljának felszabadítása, a Rákóczi hírséges népének az anyaországhoz való csatolása is. Meghozta ennek a magyar reménységnek teljesülése a mindkét részről

őszintén kívánt közös magyar-lengyel határt, aminek azonban a bekövetkezett világesemények miatt nem sokáig örvendezhetett a lelkületben és vértanúságban rokon két nemzet. Pedig milyen szeretetteljes, testvéri ölekezés volt a tavaszon Uzsoknál és Vereckénél a két hős nemzet katonái között! Most azon a vonalon a német és az orosz a szomszédunk, ami 1000 éves fennállásunk alatt még nem történt meg. Mit hoz ránk a jövő? Nem tudjuk. Csak annyit tudunk, hogy akiben bízunk eleitől fogva s akit hajlékunknak, vezérlő Urunknak tartottunk, Istenünk kezében vagyunk és maradunk örökkön örökké! Emberek, nemzedékek jönnek és mennek, népek, nemzetek, országhatárok, birodalmak máról-holnapra változhatnak, de a Krisztusban kijelentett igazságok örökérvényűek, az Urnak beszédei — ég és föld elmúltával is — megmaradnak mind az idők végezetéig!

Nagyfiszteletű Közgyűlés! A Gondviselés iránt való mélységes hála tölti el szívünket, mikor arra gondolunk, hogy a szomszéd államok közt felmerült vészályok és a világ hatalmasságai között dúló háborúságok minket elkerültek. Reményünk van arra, hogy megtarthatja nemzetünk eddigi álláspontját, a semlegességet. A közöttünk menedéket kereső lengyel menekülteknek keresztyéni szeretettel és testvéri szívvel nyújtunk segítséget, de ennél többet tenni nincs módunkban.

Hálára kötelez a mennyei Kegyelem azért is, hogy lelkészi karunkat és családjaikat megőrizte az Ur életoltó veszedelmektől. Immár 3-dik éve, hogy lelkipásztoraink sorában a halál kaszája nem vágott rendet.

Nyugalmazott lelkészeink közül azonban megkérte az Urnak követe Bodnár Béla volt noszvaji lelkipásztor lelkét, aki szeptember 22-én, 70-dik életévében visszaadta lelkét Teremtőjének. Három gyülekezetnek volt lelkipásztora, mindenütt áldás volt munkálkodása, szeretet és bizalom kísérte pásztori szolgálatait, csak legutóbbi szolgálata helyén támadt ellene hálátlanság és félreértés-okozta szeretetlenség, amit sírja felett expiált utódja és a noszvaji gyülekezet küldöttsége, elismerve tisztalelkűségét és tiszta kezét, amivel az Ur sátorában mindenkor forgolódott mint hűséges sáfár. Koporsója felett ez az ige hangzott: „Ugy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálóit és Isten titkainak sáfárait. Ami pedig a sáfárban megkívántatik, az, hogy mindenik hívnek találtassék.” (I. Kor. 4. r., 1–2. v.) A hű sáfár tisztességtételén a lelkipásztorok nagy serege tett tisztességet és tanúságot, hogy az eltávozott valóban hű sáfár volt a reabízottakban. Síri nyugalma legyen csendes, emléket kegyelettel őrizzük a szívünkben!

Eltávozott jó késő vénségben, 91 éves korában özv. Novák Sándorné, a volt cserépfalui lelkipásztor özvegye is, aki olyan fiut nevelt a nemzeti és egyházi közéletnek, mint Novák Sándor, a sárospataki főiskola volt tanára s közígazgatója, a most tanügyi főtanácsosi címmel kitüntetett, nyugalmazott gimn. igazgatója. Amikor áldást kívánunk az elhunyt lelkészözvegy sárospataki sírjára, őszinte szeretettel osztozunk szerettei gyászában és tisztelettel kö-

szöntjük az országos hírnévre emelkedett költő fiút, akinek pedagógiai áldott munkásságát nemzedékek áldják, atyai szívének melegségét ezrekre menő volt diákja hordozza lelkében.

A magános lelkészözvegyek száma fogyatkozott meg özv. Gere Lajosné szül. Hubay Irma a volt vattai lelkész özvegyének f. évi szeptember 23-án bekövetkezett halálával. Élete 78-ik, özvegysege 8-ik évében tért meg lelke az Ur nyugodalmába. Vattán, férje mellett helyezték örök pihenőre. Áldott legyen síri nyugodalma!

Tanítói karunkat is megkímélte a halál keze. Egyik tanítónő testvérünk szívét azonban mélységes fájdalommal látogatta meg az Ur. Vattay Mária ónodi tanítónő özv. édesanyját, a régóta beteg özv. Vattay Lászlóné lelkét kérte meg Isten követe. A boldogult a volt rímaszécsi lelképásztornak, a nagy munkásságú gömöri főjegyzőnek, egyházkerületi jegyzőnek, Vattay Lászlónak az özvegye volt, aki csendben, istenfélelemben, békességben élt, mint igaz keresztyén özvegyhez illik. Gyenge nő volt, szerető szíve vitte sírba, de „mindenre volt ereje a Jézus Krisztusban“.

Szalontai Nagy Lajos nyug. tardonai lelképásztor sem alsóbor-sodi egyházmegyénkhez tartozott, de mint a miskolci református egyházközség újabbkori nagy jóltevője beírta nevét egyházmegyénk történetébe is. Mult évi közgyűlésünknek nagy örömmel jelenttem, hogy a nemeslelkű, puritán és takarékos ny. lelkész 10.000 pengőt adományozott a miskolci felsővárosban építendő templom céljaira, most szomorúan jelentem, hogy ez a nemes szív f. évi július 14-én megszűnt dobogni. A miskolci avasi temetőben lévő sírja felett kegyeletünk virraszt s ez a sír az ígét hirdeti: „A világ elmulik és annak kívánsága is, de aki az Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.“ (I. Ján. 2:17)

Gyásza van a miskolci Lévy József gimnáziumnak is. Egyik nyug. tanára, a nagyhírű pomológus Budai József elment a minden élők útján késő vénségében megelégedve az étellel. Az egyszerűség, a hazafias lelkesedés és az örökké bűvárkodó munka embere volt, sok-sok tanítványa áldva áldja emlékezetét.

Kegyelettel és résztvevő szívvel emlékezünk a sárospataki főiskola nyug. theol. tanárjának, a jeles nevelő Nagy Bélának, a miskolci ref. gimnázium igazgató tanácsosának, Szűcs Sándornak, egyházmegyei gondnokunk sógorának: gróf Török Sándor követségi tanácsosnak, buzgó világi tanácsbíránk: Dr. Mikuleczky Gyula hitvestársának Póka Margit úrnőnek váratlanul, fiatal korban, az abaúji egyházmegye bibliás gondnoka: édesanyja özv. Téglássy Józsefné szül. Joób Anna úrnőnek késő vénségében történt haláláról, valamint Sörös Béla losonci lelképásztor, volt felvidéki püspök váratlan elhunytáról.

Az elhunytak temetésén részint személyesen résztvettem, részint levélben fejeztem ki megfelelő helyen magam és egyházmegyénk részvétét. Akiket az Ur keze megsebesített, gyógyítsa be sebeiket a minden Kegyelem és Vigasztalás Atyja!

Halottaink közül ötnek a koporsója felett hirdettem a vigasztalás ígét, tisztességet téve az elhunytaknak, az Ur békességét szólva

az élőkhoz. Akik elmentek, nyugodjanak békével sírjukban, sírjuk felett pedig virrasszon emléküket megbecsülő kegyeletes szeretetünk. Hisszük és hirdetjük, hogy „a Bárány, aki a királyi széknek közepette van, legelteti őket és a vizeknek élő forrásaiba vízi őket.” (Jel. 7:17)

Jelentésem megkészítése után jutott tudomásomra az a szomorú hír, hogy a Miskolcon 4 év alatt olyan nagy tekintélyre és népszerűsége emelkedett Dr. Támedly Mihály tankerületi főigazgató kedves hittestvérünk élete 55. évében váratlan hirtelenséggel elhunyt. Alig pár hete költözött át Miskolcra Kassára, ahol új tankerület megszervezését és vezetését bízta a kultuskormány bölcsessége a nagy szervező erővel megáldott, nagy tudású pedagógusra, — máris szomorú viszontlátásra tért meg kedves városába, ahol tegnapelőtt örök pihenőre helyezték el porsátorát. Emlékezetét áldásban őrizzük.

A gyász kegyeletes mezejéről megtérve, fordítsuk most tekintetünket vídámabb tájak felé. Emlékezzünk az Ur által ajándékozott örömekről, amelyek az elfolyt évben is osztályrészünkévé jutottak Istenünk kegyelméből.

Ilyen öröm számunkra kiváló képességekkel megáldott világi tanácsbíróknak, vitéz Lukács Béla volt főispánnak földművelésügyi államtitkárrá történt kinevezetése. Rövid idő alatt is sokszor adott alkalmat az emberi életpályát bölcs tetszése szerint elrendelő Isten ennek a mindnyájunk tiszteletével és megbecsülő szeretetével körülölelt kedves hittestvérünknek köszöntésére. Üdvözöltük, mint országgyűlési képviselőt, mint Miskolc város főispánját. Most mint államtitkárt köszöntjük azzal a jó kívánsággal, hogy amint megáldotta Isten előbbi munkahelyein sok magyar testvérén való segítés ajándékával, új méltóságát is ékesítse meg az Ur akaratának odaadó keresésével és szolgálatával. Szívvel kívánjuk, hogy erőről erőre, nyereségről nyereségre vezesse az Élet Királya! Legyen áldott emlékü édesatyjának és elődeinek hűséges követője mindnyájunk örömeire és ref. anyaszentegyházunk dicsékedésére.

Öröm a másik világi tanácsbíróknak, Zsóry Lajos nyug. főszolgabíróknak, volt országgyűlési képviselőnek gazdasági főtanácsossá történt kinevezetése. A több, mint negyedszázad óta egyházi közéletünkben munkás kedves testvérünk kitüntetése nemcsak az ő tisztelt személyét érinti, hanem díszet jelent ref. anyaszentegyházunkra is, melynek áldozatra és szolgálatra kész tagja és munkása volt mindenkor. Szeretettel köszöntve derék tanácsbírókat, őszinte szívvel kívánjuk: ad multos annos!

Öröm nekünk, hogy a tiszáninnyi egyházkerület Tóth Pál nőnevelő intézet igazgatói székébe olyan kiváló tanár és nevelő egyéniség került, mint vitéz Domokos György, akinek igazgatói működése elé legjobb reménységgel tekintünk. Tisztelettel és szeretettel köszöntjük a nőnevelő intézet új igazgatóját.

Dr. Dienes István egyházmegyei ügyészünket az az elismerés érte, hogy Miskolc város fb. főügyészévé neveztetett ki. Szeretettel köszöntjük ezt a lelkes világi tisztviselőnket.

Örömmel fogadtuk a hírt, hogy Mészáros István átányi tanító testvérünket vitézzé avatta Kormányzó Urunk. Munkás életére buzgó imádságban kérjük a gondviselő Isten kegyelmét!

Örömnép volt az átányi 4 tantermes új iskola felavatása, melyet január 15-én végeztem a gyülekezet nagy érdeklődése mellett, majd május 7-én a gelejí Katona István emlékünnepe Gelejen, ahol a nagy erdélyi püspök születésének 350 éves évfordulóján országos jellegű szép ünnepet rendezett a gelejí egyházközség és alsóborsodi egyházmegyénk. Ez ünnepen egyházkerületünk püspöke és az Egyetemes Konvent képviselője is résztvett.

A bükkaranyosi egyházközség új tornyának és harangjának felszentelési ünnepén is résztvettem, hirdetve az Igét, Isten hozzánk lehaljő nagy kegyelméről.

E hónap 8-án a gyönyörűen megújított alsózsolcai templom felszentelésén püspök urunk hirdette az Igét, az esperes pedig imádkozott a felékesített templomban. Az áldozatkészség színaranya fénylik a megújított templom külsején belsején egyaránt, amelynek alapját 150 évvel azelőtt a Vay-család akkor élt három tagja, mint földesurak tették le és építették a nagyobb részét jobbágyaikból és cselédjeikből álló gyülekezet számára.

Öröm volt résztvenni egyházmegyénk két egyházközségében, Nemesbikken és Tiszatarjánban f. évi április 18–21. napjain tartott 2—2 napos evangélizáción, ahol az esperesen és a missziói előadón kívül Nádházy Bertalan és Főző László vajdácskai lelkipásztor végezték az áldásos munkát. Innen is hálás köszönetet mondunk Főző László testvérünknek, aki teljes négy napot szentelt e munkára nagyon lefoglalt idejéből. A gyermekekkel, ifjakkal, leányokkal, presbiterekkel és asszonyokkal való külön-külön foglalkozás közben nagyon értékes tapasztalatokat szereztünk, amiket a jövőben tartandó gyülekezeti evangélizációkon — Isten segítségével — felhasználunk. Most csak annyit, hogy ahol a lelkek elő vannak készítve az Ige befogadására, ott áldott és szép napok ezek az evangélizációs összejövetelek a gyülekezet életében!

Püspöklátogatás ez év folyamán csak egyetlen egyházközségünkben volt, Böcsön, amelyen át kellett haladnia püspökünknek, aki most az alsózempléni egyházmegye alsó részén fekvő gyülekezeteket látogatta meg. Egyházmegyénk közgyűlése hálással köszöni meg püspökünk teljes lélekkel végzett, áldásos szolgálatát s kéri Istent, hogy erőt, egészséget adjon az Ur kegyelme a további szolgálatokra!

Szép áldozatkészséggel vett részt egyházmegyénk közönsége abban a testvéri mozgalomban, ami Lenkey Gyula bánhorvái lelkipásztor kezdeményezésére abból a célból indult meg, hogy a Felvidék visszacsatolása után barátsonyra úrvacsorái jegyekkel lássuk el a visszatért felvidéki ref. testvéreinket. Alsóborsodból mintegy 400 liter úrvacsorái bort küldtünk a testvér egyházközségeknek; örömmel jegyzem fel, hogy ebből 150 liter Tibolddaróc adománya, amit az ottani lelkészlévita tanító: Farkas Sándor buzgólkodásának lehet köszönni. Illesse úgy őt, mint a többi adakozót hálás köszönetünk!

Lelkipásztor testvéreink közül Kérészy István tiszánánai és Komjáthy József diósgyőri lelkészek érték el a negyedszázados szolgálat mesgyéjét. Mindketten a lelkiismeretes kötelességteljesítés emberei, hűséges sáfárok, akiket a közbizalom tanácsbírói székbe ültetett. Testvéri szívvel kívánunk további életükre és szolgálatukra áldást és győzelmet!

Lelkészi karunkban az év folyamán csere útján történtek változások. Dr. Pápay István volt ónodí lelkipásztor a dunamelléki egyházkerület vértessaljai egyházmegyéjébe kebelezett csabdi lelkésszel: Virágh József testvérünkkel cserélte el állását. Beiktatása megtörtént s örömmel halljuk az irodalmi tevékenységgel is foglalkozó lelkésztársunk jó munkájának kedves hírét.

Takács Mihály volt felsőábrányi lelkipásztor a hejőszalontai lelkésztársunkkal: Nagy Elekkel cserélt egyházhatósági engedély alapján. Beiktatásuk megtörtént, beerősítésük a böcsi lelkészi állásra elhívott Kalmár Andrással és a miskolci vallásoktatói díjlevelet nyert Császár Józseffel együtt közgyűlésünk feladatát képezi. E két utóbbi lelkészről már mult évi jelentésemben emlékeztem, de beerősítésük akkor nem történhetett meg.

A tőlünk búcsúzó testvérünket Isten oltalmába ajánlva, az új testvéreket szeretettel, bizalommal és jó reménységgel fogadva, mindannyiok életére és szolgálatára Isten gazdag áldását kérjük.

Itt még meg kell említenem, hogy Miskolcon püspöki missziói lelkészi állást szervez a tiszáninneni egyházkerület a miskolci egyházközség anyagi hozzájárulásával. Ezt az állást — egyelőre helyettesi minőségben — Novotny Gyula lelkésztestvérünk tölti be. Új munkakörében szeretettel köszöntjük.

A tanítói karban következő változások történtek: Saját kérelmükre nyugdíjaztattak: Mikesné Gaál Ida poroszlói, Csizyné Szabó Emilia tiszapalkonyai, vitéz Litkey György miskolci tanítók. Eltávozott egyházmegyéinkből Molnár György volt tiszatarjánai és Zádory Bertalan volt hejőbábai tanító, előbbi Debrecenbe, utóbbi Rimaszécsre választatott meg.

Mindnyájan értékes nevelőmunkások voltak, de kiváltképpen elismeréssel emlékezünk vitéz Litkey György ig. tanítóról, aki jeles tanítói munkája mellett a zene- és énekkultúra hívatott vezetője gyanánt megszervezte és mint karnagy 14 éven hűséggel és hozzáértéssel vezette a miskolci ref. egyházi vegyeskört, melynek sok szép éneke emelte a lelkeket a mennyben lakó Istenhez. A távozó tanító testvérek munkájára áldást kérünk új szolgálati helyükben, a nyugalmazottak találják meg jutalmukat a jól végzett munka megnyugtató tudatában!

Új tanítókul megválasztattak egyházmegyéinkben: Gaál Júlia Tiszavalkra, Német Lajos Kisgyőrbe, Barcsa Klára Miskolcra, Katócs Géza Diósgyőrbe, Molnár József Tiszatarjánba, Pap Sarolta Poroszlóra, Zsíros László Hejőbábára, Kis Margit Alsószolcára. Ezen kívül Soós Dezső tiszapalkonyai kántortanítót a 2. sz. ottani tanítói állásra választották meg, a kántortanítói állásra pedig Lippai Elek okl. tanítót alkalmazza a presbitérium helyettesi minőségben.

A miskolci iskolaszék ideiglenes helyettesnek alkalmazta Hutter Béla, Cseh Olga és Cseh Dóra okl. tanítókat.

A megválasztott tanítók beerősítése közgyűlésünk feladatát képezi. Itt örömmel említem meg, hogy Jakab Imre poroszlói tanító igazgatói címet nyert a püspök úrtól.

Segédlelkészeinkről külön fogok jelentést tenni a bekebelezési kéréssel egyetemben.

Áttérve az egyházlátogatási jegyzőkönyvekre és a látogatások alkalmával szerzett tapasztalatokra, általánosságban elmondhatjuk, hogy egyházközségeink életének képe eléggé megnyugtató. Lelkészek, tanítók buzgósággal végzik kötelességeiket. Ahol bajok vannak, legnagyobbreszt anyagi természetűek, amelyek egyes helyeken a javadalmasok és egyháztagok jó viszonyát megháborítják. Ilyen ellentét van lelkész és presbitérium közt Kistokajban, ahol az utóbbi lelkész-cserét követel. Folyamatban van annak megállapítása, hogy mi akadályozza a lelkipásztor és presbitérium kívánatos együttműködését!? Hasonló, de mégis más forrásból származó bajok vannak Bükkaranyoson, ahonnan az egyházlátogató küldöttség még csak annyit jelent, hogy lelkész és tanító közt bizalmatlanság tapasztalható. Azonban az utóbbi időben olyan események történtek, amelyeknek beláthatatlan következményei lehetnek. Itt is folyamatban van a törvényszerinti eljárás.

Ilyen kirívó bajok — Istennek hála! — más helyeken nincsenek, de a felgyűlni engedett hátrálékok néhány egyházközségben nyomasztóan éreztetik hatásukat. Mint érdekes és jellemző esetet felemlítem, hogy a tiszaszederkényi presbitérium azt kérte, hogy mérsékeltessek a közalapi járulék, mert ez okozta az adósság felszaporodását és amiatt nem tudtak megszabadulni terheiktől. Máshelyt meg a késedelmi kamatok leírását és elengedését kérik, mintha az egyházmegyén mulnék az, hogy az idejében be nem fizetett járulék után a közalap és nyugdíjintézet késedelmi kamattal terheli az egyházközségeket?!

A jelentések szerint olyan egyházközség is van (Igrici), ahol nincs ágendás könyve sem a lelkésznek, sem a paróchiális könyvtárnak.

Az áldozatkészség lelke nem halt ki ref. híveink szívéből, sőt legjobb reménységre jogosít az a tapasztalat, hogy ahol imádkozó lélekkel és Krisztus nevében végzik az egyházépítés munkáját, ott megnyílnak a szívek és templomra, toronyra, orgonára, buzgón adakoznak, sőt iskolára és más egyházi épületek céljára sem tagadják meg filléreiket és szolgálményeikat ma sem.

Ennek a tanúbizonyságát képezik a következő adatok. Átányban 4 tantermes iskola épült 24.000 P költséggel s 18.000 P állami-segéllyel. Tiszánána templomrenoválásra 1.115 P-t fordított. Poroszlón „magyar a magyarért” akcióra 2.788 P folyt be. Ónod templomrenoválásra, orgonajavításra 6.155 pengőt költött, harangra a hívek 672 pengőt adtak. Mezőkeresztes 870 P. Mezőnagymihály 992 P értékű villanyszerelési munkát végeztetett az egyházi épületeken. Bükkzsérc templomjavítást végzett 1.871 P., Noszvaj iskolaépítésre 20.000 P.,

Eger paróchiajavításra 3.200 P értéket fordított. Diósgyőr temetőkerítés és tanítói lakás céljára 2.265 P-t, Miskolc a Deszka templom építésére 78.897 P-t, egyéb épületekre 6.379 P-t fordított.

Meg kell emlékeznünk belsőleges érzésekkel arról a nagyszerű áldozatkészségről, amely egyik noszvaj református testvérünk részéről történt. Özv. Lakatos Józsefné, hős halált halt fia emlékezetére 10.000 P-ös alapítványt tett a Sárospataki Főiskolánál. Áldassék a Szentlélek Ur Isten, aki ezt a sugallatot adta a nemesszívű testvérnek. Az alapítványtevőnek mondjunk mi is szívbéli köszönetet és kérjük reá Isten áldását.

Új iskolát építenek a már említettekén kívül: Hejőcsaba, Hejőszalonta, Nemesbikk. Természetesen mind több-kevesebb államsegéllyel.

A hitélet mélyítését szolgálták a vasárnapi iskolák, ifjúsági, leányegyletek, nőszövetségek, bibliaórák, énekkarok, amelyek odaadó munkát végző lelkészek, tanítók, presbiterek, áldott lelkű nők, vezetése és támogatása mellett végzik szent hivatásukat.

Az evangéliumi magvetés munkáját segítették elő az ifjúsági konferenciák, amelyek Miskolcon, Tizzaszederkényben, Diósgyőrben és más helyeken is áldott eredménnyel tartottak.

Presbitéri konferenciánkat is megtartottuk f. évi május hó 30-án, amikor egyházmegyénk gondnoka értékes megnyitó beszédet, Szabó Imre budapesti esperes és Dr. Fekete Gyula egyh. m. tanácsbíró figyelmet lebilincselő előadásokat tartottak. Presbiterek őszinte vallástétele után az esperes mondott bezáró beszédet. Az egyházmegye presbiterei közül mintegy 180-an vettek részt ezen a konferencián, melynek évenkénti megisméltése nagyon kívánatos.

Egyházmegyei tanácsülést f. évi május hó 31-én tartottunk.

Bírósági ülés f. évi május 31-én volt, amikor is Nemcsik Ödön egri kántor természetbeni lakás iránti panaszát elutasította a közigazgatási bíróság. Szomorú dolog, hogy e bírósági ítélet következménye gyanánt a nevezett ref. kántor családjával együtt elhagyta református egyházunkat és a r. kath. egyház tagjává lett. Pedig az ítélet emberileg igazságos volt, mert olyat követelt a panaszos, ami őt nem illette meg s amit csak ideiglenesen bocsátott rendelkezésére az egri presbitérium.

Időközileg megerősítette az egyházmegyei elnökség Diósgyőr 16.750 P adásvételi szerződését, Tiszakeszi iskolaadó felemelése ügyében hozott határozatát, az ónodi haszonbérszerződést, a tiszadorogmai egyházközségnek a délborsodi ármentesítő társulattal kötött szerződését, Hejőcsaba adásvételi szerződését, Hejőcsaba 100%-os rendkívüli adókivetés engedélyezését és iskolaépítési szerződését, hejőszalontai tanítói föld haszonbérleti szerződését, ónodi lelkészi földek haszonbérleti, valamint az egyházközség adásvételi szerződését, poroszlói egyházi földek bérleti szerződését, engedélyezte Alsózsolca 2000, 5000 és 600 P ideiglenes kölcsönének felvételét, Maklár 1400 P kölcsönét, Diósgyőr 5300 P kölcsönének betáblázását, 68.800 P kölcsön felvételét. Megerősítette Hejőcsaba, Nemesbikk és Hejőszalonta iskolaépítési iratait.

Kérem az elnökség intézkedéseinek jóváhagyását.

Tisztelettel kérem a Nagytiszteletű Közgyűlést, hogy az E. T. I. tc. 114. § szerint méltóztassék megválasztani az egyházmegyei tanácsnak 6 lelkészi, 6 világi tagját úgy, hogy az utóbbiak közt tanár, vagy tanító képviselő is legyen. Ugyancsak kérem a II. tc. 41. § értelmében a lelkészjelölő bizottságba egy lelkészi és egy világi tanácsbíró, valamint 2 póttag kijelölését. A tanácsnak és lelkészjelölő bizottságnak tagjai egy évi megbízatással választatnak.

I. *A népmozgalmi és vagyoni adatok a következők.*
(Zárójelben a múlt évi adatok.)

Lélekszám: 77.879 (78.690.)

Született: 849 fi (885), 828 nő (830), összesen: 1677 (1715.)

Meghalt 673 fi (616), 654 nő (562), összesen: 1327 (1178.)

Házasságkötés: 348 tiszta (414), vegyes 237 (275), összesen: 585 (689) pár.

Nem áldatta meg házasságát 77 pár (92), közülük Miskolcon 67 (88).

Megegyezés javunkra: 145 (180), kárunkra 87 (96), nyereség 58 (84).

Áttért: 63 fi (50), 78 nő (60), összesen: 141 (110).

Kitért: 18 fi (47), 46 nő (45), összesen: 64 (92).

Konfirmált: 698 fi (713), 702 nő (735), összesen: 1440 (1448).

Urvacsorázott: 67.608 lélek (72.148).

II. Számadási tételek:

Bevétel	454.990'64 P	(398.716'21 P)
Kiadás	440.817'86 P	(376.394'67 P)
	14.172'78 P	(22.327'54 P)

III. Vagyontételek:

Földek	2.842.984'71 P	(2.917.079'71)
Épületek	5.145.227'24 P	(6.286.201'—)
Tőkék	26.271'35 P	(11.570'58)
Alapítványok	159.536'73 P	(147.932'58)
Alapok	26.712'58 P	(32.114'14)
Ingóságok	795.185'68 P	(728.912'86)
Hasznos jogok	41.538'32 P	(41.788'32)

IV. Adósságok összege: 608.286'03 P (649.678'70)

V. Magtár:

Búza	403.69 hl.	(225.47)
Róz	503.42 hl.	(329.74)
Árpa	236.44 hl.	(188.52)
Pénz	288 P	(449 P 99 f.)

VI. Kegyes adományok: 61.024'83 P (58.862'41 P)

VII. Építkezések, javítások: 132.947'56 P (55.302'35).

Lélekszámunkban csökkenés 829, amit a felszabadult vidékekre történt visszaköltözés magyarázhat, de csökkent — bár nem lényegesen — a születések száma is. Az áttérők száma örvendetesen emelkedett, ami a vigyázásra hivatott előljárók éberségének bizonyossága. Szomorú jelenség az úrvacsorázók számának erős csökkenése.

A vagyoni tételeknél biztató a bevételek fokozatos emelkedése, ami az adózási morál javulását mutatja, bár igen sok helyről érkezik e tekintetben panasz. Az is tapasztalható itt-ott, hogy a presbitérium lanyhán kezeli, vagy meg se kísérli az egyházi adó és a felgyült hátrálékok beszédését. — Biztató jelenség az önkéntes adományok összegének emelkedése és az építkezések összegének a múlt évihez viszonyítva 2 és $\frac{1}{2}$ -szeresére való felemelkedése. Bár itt a miskolci Deszkatemplom 78.000 pengős építkezése esik erősen a latba.

Mindazok, amik egy év folyamán velünk történtek s rajtunk keresztül mentek, hálaadásra ösztönöznek bennünket a sorsunkat bölcs kezekkel vezérlő Isten iránt, akinek nevére térjen dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás örökkön örökké!

Ezzel a hálás érzéssel zárom esperesi jelentésem. Még csak annyit kívánok megjegyezni, hogy az elmúlt évben 1837 ügydarab érkezett az esperesi hivatalhoz, amelyek közül csak a hosszabb időt igénylő ügyiratok maradtak elintézés nélkül, de a folyó évben ezek is elintézték. Az elmúlt évben 1181 vidéki és 254 helybeli levelet küldött szét az esperesi hivatal. A folyó évi iktatószámom ma 1103. Szétküldött levelek száma, vidéki 830, helybeli 146.

Vidéki kiszállásaim száma 1 esztendő alatt 28.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását, intézkedéseim jóváhagyó tudomásulvételét. Magamat a Nagytiszteletű Közgyűlés mindíg hálás lélekkel tapasztalt jóindulatába ajánlva, mély tisztelettel vagyok,

Miskolc, 1939 október hó 12.
a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgája:

Pósa Péter
esperes.

Közgyűlésünk az esperes hűséges szolgálatát szívesen köszöni meg. Jelentését jegyzőkönyvünkbe helyezi és ezzel kapcsolatban a következő határozatokat hozza:

a) Mint az álmodók olyanok voltunk, — mikor a foglyokat visszahozta az Úr s a régi határok felé közeleltette új mesgyéinket — mert a csoda szemünk előtt történt. A szánk megtelt nevetéssel és a nyelvünk vigadozással. Hatalmasan cselekedett velünk az Úr; ezért örvendeztünk.

Elevenen akartak minket elnyelni. Elszakadt a tör, sokak megszabadultak. Áldott az Isten, aki nem adott minket prédául.

Várjuk a szabadító Felséges további csodáit, jobban, mint az örök a reggelt...

b) A visszatért testvér egyházmegyéek hivatalosait és minden tagját, mint szeretteinket és barátainkat, jóságra frissült szívvvel üdvözöljük. Áldja az Ur őket s védelmezze, mint egy paizssal.

c) A népek zengő viharzásában: Istenben bízó lélekkel állunk a vártán, tudván, hogy a mi Urunk hatalmasabb mindenkinél.

d) Akik az enyészet útján eltávoztak, azoktól a nagy találkozásig búczúzunk kegyeletes szívvvel. Poraikra áldást kérünk. A szívek vigasztalásáért Istenhez esedezünk.

A részvétíratok megszerkesztésével, elküldésével lelkészi főjegyzőt megbízuk.

e) Az örömkben való osztozásunkról szóló iratokat is szerkessze meg és küldje el a lelkészi főjegyző.

f) Egyházmegyéenk szolgálatából eltávozott munkatársainkat kísérje az Ur áldása; az újonnan munkábaállókát testvéri szeretettel köszöntve, Isten jóvöltát kérjük reájuk.

g) Az időközzi elnökségi és esperesi megerősítéseket jóváhagyja a közgyűlés.

A szükséges választásokat így ejti meg közgyűlésünk.

Az egyházmegyei tanács tagjaiul megválasztja egy évre:

Elnökség mellett: Román Ernő, Nádházy Bertalan, Nagy József, Sándor Ernő, Molnár Gyula és Perjéssy László lelkészi; Csorba György, dr. Mikuleczky Gyula, Bay Bertalan, dr. gróf Haller István, dr. Tolnay Ferenc és Várhegyi Lajost világi részről.

Egyházmegyei *lelkészielölő bizottság* tagjaivá megválasztja egy évre:

Esperes elnöksége mellett: dr. Filep Gusztáv és dr. Mikuleczky Gyula rendes, Komjáthy József és dr. Fekete Gyula póttagokat.

Időszaki bírósági tanácsok:

I. tanács:

Elnökség mellett: Román Ernő, dr. Kérészy Barna, Szakács Pál rendes, Csorba György, Kérészy István, dr. Mikuleczky Gyula póttagok. Ügyész: dr. Tolnay Ferenc, jegyző: Nádházy Bertalan.

II. tanács:

Elnökség mellett: dr. Filep Gusztáv, dr. Korom Lajos, Tóth Sándor rendes, Tóth Kálmán, Komjáthy József és Zsóry Lajos póttagok. Ügyész: dr. Dienes István, jegyző: dr. gróf Haller István.

Egyházkerületi képviselőkül kiküldetnek:

Komjáthy József, Kérészy István, Szabó József lelkészi rendes, Szakács Pál és Tóth Sándor lelkészi póttagok; Bay Bertalan, Zsóry Lajos, Tóth Kálmán világi rendes, dr. Korom Lajos és dr. Fekete Gyula világi póttagok. (N. B.)

5. Olvastuk a szavazatbontó bizottság 1938 december 13-án kelt jegyzőkönyvét. Az egyházmegyei lelkészjegyzői és a miskolci reálgimnázium tanárképviselői tisztségre a szavazatok nagy többségével megválasztottak: Kovács József noszvaji lelképásztor 89 szavazattal, Soós Mihály gimnáziumi tanár 81 szavazattal. A többi szavazat elaprózódott.

Emőd és Kistokaj presbitériuma nem szavazott tanárképviselőre. Az igríci szavazólevelet nem írta alá a presbitérium jegyzője, ezért érvénytelen.

Közgyűlésünk Kovács Józsefet megválasztott lelkészi jegyzőnek, Soós Mihály tanárt pedig a reálgimnázium képviselőjének nyilvánítja.

Mindketten letették az esküt. Isten kegyelmét kérjük reájuk. (N. B.)

6. Közgyűlésünk a Szavazatbontó Bizottság 1938. évi december hó 13-iki jegyzőkönyve alapján megállapítja, hogy Emőd és Kistokaj presbitériuma nem szavazott egyházmegyei tanárképviselőre, Igríci szavazóleveléről hiányzik a presbiteri jegyző aláírása, s így érvénytelen.

Közgyűlésünk, az egyházmegyei szabályrendelet (1934 május 25 17. jkv-i sz. VI. 2. § alapján) felhívja nevezett egyházközségek presbitériumait, hogy szabálytalan eljárásukat s mulasztásukat 30 nap alatt vagy igazolják az esperesi hivatalnál, vagy a 10 pengő büntetést fizessék be. (N. B.)

7. Az egyházmegyénkben történt lelkészváltásokkal kapcsolatban Takács Mihály hejőszalontai, Virág József ónodi, Nagy Elek felsőábrányi, Kalmár András böcsi lelképásztorok, továbbá Császár József miskolci vallásoktató lelkész beerősítettek.

Esperesünk a közgyűlés nevében üdvözölte a lelkész testvéreket és Isten áldását kértük szolgálataikra. (N. B.)

8. Az egyházmegyénkben újonnan alkalmazott tanítókat közgyűlésünk beerősítette. Ezek a következők: Kiss Margit Alsózsolca, Barcsa Klára Miskolc, Németh Lajos Kisgyőr, Katócs Géza Diósgyőr, Papp Sarolta Poroszló, Molnár József Tiszatarján, Soós Dezső Tiszapalkonya, Zsíros László Hejőbába.

Akik még az E. T. szerinti esküt nem tették le, közgyűlésünk előtt esküt tettek. Ezek a következők: Kiss Margit, Barcsa Klára, Papp Sarolta, Molnár József, Zsíros László.

Egyházmegyei gondnokunk az új tanító-munkatársakat közgyűlésünk nevében szeretettel köszöntötte és szolgálataikra Isten áldását kértük. (N. B.)

9. Segédlelkészeink ezidő szerint a következő helyeken szolgálnak: Átányban: Hegedűs Imre. Bócsón: Kiss Péter, Cserépfalun: Császár Attila, Diósgyőrvasgyárban: Kolláth Károly, Diósgyőrben: Benyhe Imre, Egerben: Bertha Barna, Hejőcsabán: Kovács Zoltán, Ládházán: Nagy András, Mezőcsáton: Tóth Gusztáv, Mezőkeresztesen: Szombathy László, Miskolcon: Szilágyi István, Kiséry Béla, Tóth Lajos, Veres Imre, Iglay Ferenc, Noszvajon: Andrassy Ferenc, Poroszlón: Kádár Zoltán, Tiszanánán: Bartus András, e. m. missziós segédlelkész: Ráduly Sándor.

Bekebelezésüket kérték: Szendrey István egerlövői lakos és Varsányi Imre miskolci lakos s. lelkészek. Ezeket a létszámfelettiek sorába bekebelezzük.

Tudomásul szolgál. Az alólnevezett s. lelkészeket bekebeleztük egyházmegyénkbe. (N. B.)

10. Olvastuk Takács Mihály hejőszalontai lelkipásztor, tanácsbíróaságról való lemondólevelét. Ugy érzi, hogy erői fogynak lassanként és ezért mond le, megköszönve az egyházmegye minden jószágát.

Közgyűlésünk mást nem tehetvén, a lemondást elfogadja. Megköszöni minden jó munkáját, amit mint tanácsbíró odaadással és lélekkel végzett. Arra kéri, hogy legyen továbbra is szívbéli szeretettel az egyházmegye iránt.

A szavazást elrendeli. Határidő: december 1. (N. B.)

11. A miskolci egyházközség presbitériuma jóváhagyás végett felterjeszti azt a megegyezést, melyet a miskolci református reál-gimnázium igazgatóságával kötött. Észereint a presbitérium a Kossuth-utcai 17. számú házat internátus céljaira a gimnázium rendelkezésére bocsátja. Az évi lakbér 1600 pengő. Adó és közüzemi díjak és az épület karbantartási költsége az egyházközséget terheli. Az internátusi átalakítások és felszerelések költségét az internátus viseli.

Közgyűlésünk a megegyezést megerősíti. Utasítja azonban az egyházközséget, hogy a következő szempontok figyelembevételével pótolja a megegyezést. 1. Mivel a bérbeadott épület 1924-ig lelkipásztori lakás volt, kösse ki az egyházközség, hogyha ilyen célból újra szük-sége volna az épületre, azt megfelelő időben, a gimnáziummal egyeztetve, a megegyezést módosítsa.

zium igazgatósága köteles átadni az egyházközségnek, kellő felmondás esetén. 2. Mivel az internátus elhelyezkedéséből kifolyólag az épületben lévő segédlelkészi lakás helyett másik lakást kell bérelnie az egyházközségnek: a bérletre szükséges összeget költségvetésében, az internátus támogatására adott egyházközségi segély címén vegye föl. 3. Mivel az egyházközség az internátust segéllyel támogatja, ha az egyházközség egy-két szegény gimnáziumi tanulónak ebéd és vacsora ellátását kérné az internátustól, az igazgatóság jóindulatulag támogassa és lehetőleg teljesítse ezt a kérést. (N. B.)

12. A tiszadorogmai egyházközség jelenti, hogy 1939 július 5-én a Délborsodi és Tiszai Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulattal, a kisajátított lelkészi és tanítói földek tekintetében szerződést kötött.

Tudomásul szolgál. (N. B.)

13. Tárgyaltuk esperesünknek a tíszaoszlári Kovács-lelkész-árvák ügyében megtett jelentését. Eszerint Kovács Editnek betét-könyvön kezelt 234 P 30 fillér járandósága van az esperesi hivatal kezelésében. Kéri esperesünk, hogy ez az összeg az 55.355. számú csekklapon utaltassék át a kiskorú Kovács Edit részére Borsodvármegye árvaszékéhez.

Közgyűlésünk megemlékezve arról, hogy a tűzvész áldozatává lett lelképásztor árváinak ügyét Farkas István püspök úr, mint akkori esperes, szíve szerint felkarolta: megköszöni Püspök úrnak evangéliumi cselekedetét és megköszöni esperesünknek az árvák ügyében való fáradozását, a fenti összeget átutalja. (N. B.)

14. A tanügyi bizottság elnöke felolvasta alábbi jelentését:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Örállóhelyen lévő embernek legtisztább öröme, ha arról az ügyről, amelynek képviselőjével megbízott, haladást, fejlődést jelenthet be a köz számára. Mostani beszámolómlóm alaphangját ez a felismerés és tapasztalat — sajnos — nem fogja tudni megadni teljesen.

Nehezen indulunk. A körzeti iskolafelügyelők részére kiadott „Utasítás”-nak a református egyházi iskolai felügyelet számára való átalakítása, — amely az 1937—1938-ik iskolai évre lett kilátásba helyezve — mint tervezet, Ormos Lajos előadó munkájában immár napvilágot látott. Kár, hogy ebben az iskolai évben még nem bír irányító erővel, mert az iskolai munkánál komolyabb eredményt csak akkor várhatunk, ha az egyházi ellenőrzést az államihoz hasonló alapokra helyezzük. Találón je gyzi meg egyik körlátogatói

jelentés: „Egy látogatás alkalmával megállapítható ugyan nagy vonásokban az eredmény, de az iskola igazi szelleme, a tanító nevelői hatása, értéke és eredménye, mely szinte minden követelményt megelőz, egyenesen megállapíthatatlan. Iskoláink szellemi színvonalának emelése pedig másként el sem képzelhető, mint úgy, hogy több éven át évenként többször meglátogatva egy iskolát, nemcsak ellenőrizni az eredményt, hanem irányítani is az iskola szellemét.“ A mostani ellenőrzés mellett az iskola hitvallásos, sőt hitvalló jellege nehezen állapítható meg. Valóban áll az, hogy ha a gyermek gondolkozás nélkül el tudja mondani: „Református magyar vagyok, halálomig az maradok . . .“ még nem bizonyítja a hitvalló szellemet. Már pedig ennek a hitvallásos és hitvalló szellemnek az elsajátítása, az erről való öntudatos meggyőződés és boldog bizonyásgtevés az a cél, amelyért valóban érdemes iskoláinkat fenntartani. Követelmény tehát, hogy ne az előttünk járók után, hanem velők egy sorban haladjunk, mert különben a lemaradás veszélye fenyeget.

Nehezen indulunk, mert elindulásunkhoz még ma sem ad megfelelő lendítő erőt az államhatalom. Sürgős segítség kellene. 5% -os kultúradó bevezetése, az adócsökkentési segély 100% -os folyósítása, a tanítói nyugdíjáruléknek 24 arany koronában való megállapítása. „A lélek kész, de a test erőtelen,“ alkalmazhatjuk talán magunkra is. Sokat áldoztunk és áldozunk, talán mindenünket iskoláinkért s éppen ezért a teljes összeomlás veszélye fenyeget s emiatt egyházunk egyre inkább nem fogja tudni betölteni valláserkölcsei és hazafias nevelés évszázadokon át teljesített nagyértékű feladatát. Ennek felismerése pedig nemcsak a mi ügyünk, hanem a nemzet összességéé is. Várjuk tehát a megértő és segíteni kész nemzeti öntudat munkába állítását.

Ha a külső tényezők alakulásában nem is következett be a kívánt fejlődés és haladás, annál örvendetesebb az eredmény, mely iskoláink 1938–1939-ik évi munkájából kitűnik. A lélek ebben az esztendőben is leküzdött sok-sok akadályt, mert nem csak a láthatóakra, hanem a láthatatlanokra is néztünk. Emberileg is értékeesebb ez az eredmény, mert tanítóink közül többen több ízben voltak katonai szolgálatra behíva és iskoláink közül is nem egy, katonaság részére volt lefoglalva, hosszabb-rövidebb időre. Istennek hála a megpróbáltatásokért, a Lélek áradásáért és a reménység diadaláért. Az Örökkévaló lelke hassa át tanítóóságunk nemes munkáját, hogy az továbbra is ne csak érdekből, hanem lélekből és lélekért végzett munka lehessen.

Egyházmegyénkben van 47 anya-, 2 társ-, 2 leány- és 2 fiókegyház. Ezek közül iskolát tart fenn 51; tanköteleseket részben befogadó iskolát 3. (Miskolc, Hejőcsaba, Diósgyőr.) Az iskolák mindenütt 6 osztályúak, kivéve Miskolcot, ahol a leányiskolák 4 osztályúak.

Van 79 iskolaépület, 121 tanteremmel, melyek közül megfelelő 102 (96), meg nem felelő 19. Új iskola Átányon, Nemesbikken és Tiszakesziben épült, az utóbbi helyen egy tanítói lakás is.

A mindennapi iskolák közül 1 tanerős 13; 2 tanerős 21;

3 tanerős 6; 4 tanerős 3; 5 tanerős 9 és 6-nál több tanerős 2. Az iskolák — a miskolci kivételével — osztottak és vegyesek. 60-on alul volt a gyermekek száma 76; 60—80-ig 35; 80—100-ig 8 iskolában.

Férfi tanító működött 87, tanítónő 34, összesen 121. Rendes tanító 101; helyettes 16 és kíséret 4. Református mindennapi tan-kötelesek száma 8317 volt, 17-el több, mint tavaly. Saját iskoláinkba járt 6437 (6578), más felekezetibe 13 (14); állami és községi iskolába 1867 (1892). Felmentetett 5 (16); iskolakerülő 22 (16); más vallású járt a mi iskoláinkba 363 (414).

Nem református iskolába járó növendékek vallásoktatására 15.192 P fordítottak.

Tan-kötelesek mulasztásánál öröndetes csökkenés mutatkozik. Mulasztott fél napok száma 87.687 (99.954). Ebből igazolt 74.089, igazolatlan 13.598.

Az ismétlősök száma 23 általános, 4 gazdasági ismétlőben 2013. Ebből felekezetibe jár 605, más jellegűbe 1385. A mulasztások száma 5196. Igazolt 3365, igazolatlan 1831.

A 12 éves korban konfirmáltak száma 860; 12—14 éveseké 309.

A református népoktatásra az egyházak készpénzben 95.124 P 34 fillért fordítottak. Államsegély 116.387 P 37 fill.; községi segély 5855 P 90 fill. volt. Ide számítandó még az egyházaktól járó föld és termény járandóság, amelyek értékét nem tudom kimutatni, mivel csak 1—2 körzetből kaptam adatokat. A konvent 283—1936. sz. határozata (külön költségvetés) sokak számára ebben az évben sem jelentett felelősséget.

Tanítói nyugdíjhátralék rovatunk még mindig fennáll, sőt a legtöbb egyház részére szaporulatot mutat. Tanítói fizetés elmaradásáról nem kaptam jelentést.

Iskoláink vezetésével úgy vallásos, mint erkölcsi és hazafias szempontból is általában meg lehetünk elégedve. Általában csak elismerés hangján nyilatkozhatom a végzett munkáról. Gyenge iskola 1—2 helyen akad, ám ezek állapota sem ad komoly okot az aggodalomra. A baj inkább a tanítók hivatástudata erőtelenségében, mint a rosszakaratban keresendő.

Iskoláink minősítése az Egyetemes Konvent 97/1939. sz. határozata értelmében már nyilvánosságra nem kerül, kérem tehát a nt. egyházmegyei közgyűlést ennek szíves meghallgatására. A felsorolásból megtudtuk, hogy egyházmegyénkben 54 kiváló, 37 jeles, 21 jó és 4 elégséges osztályzatú iskolánk van. Osztályozatlan maradt 5 iskola, amelyeknek tanítói részint rövid ideig tanítottak, részint katonai szolgálatot teljesítettek, de amely iskolákban végzett munkáról meggyőződött a látogatóság.

Vasárnapi iskola — kevés kivétellel — mindenütt van, általános viszonyok ez keretek között. Iskolával kapcsolatban van 12 fiú- és 15 leányegyesület. Működésükről azonban számot adni nem tudok.

A tananyagbeosztás beadása egyenesen rendszertelenné kezd válni. A fegyelmet ezen a téren sem lehet elhanyagolnunk.

Tanítói helyi módszeres értekezleteket 1—2 kivétellel már min-

denütt megtartják. A hiány még mindig az, hogy ezekről az értekezletekről nincs mindenütt jegyzőkönyv felvéve, ami pedig a végzett munka hű tükre lenne. Gyakori a panasz a szép éneklés és áhítatos imádkozás hiánya miatt.

Iskoláink szegényes felszerelése miatt még mindig gyakori a panasz. Nem csupán hangulatkeltést, de a felelősségtudat ébrentartását akarja szolgálni az a kétségbeejtő felkiáltás: „Vigyázat, a lemaradás veszélye fenyeget!” Nem tudok elfogadható okot találni annak jogos igazolására, hogy egy iskolában, amelyik kívülről a palota benyomását teszi, bent a falakról rongyokban lógnak le a térképek; míg a szertárban a kísérleti eszközök roncsai merednek a belépő felé. Nagyon találó ilyen helyre az a szólás-mondás: „Üres kamrának bolond a gazdasszonya.”

E sötét hely után lássunk napsütötte tájakat is. A tanítást kiemélyítő, az ismeretet erősítő szemléltető képek gyarapodásában örvendetes emelkedés mutatkozik. Balog Jánosról az a kedves megállapítás hangzott el, hogy: „Egész kis múzeum az iskolája.” Várhegyi Lajosról nem tud elég dicsérettel adózni a jelentés. Benkő György oly sok és gyönyörű, hasznos fiúkézimunkát csinált, hogy a látogatóság ítélete szerint: „Ehhez hasonlót még sehol sem láttak.” Molnár Géza és Nagy Dezső is dicséretet érdemelnek e téren kifejtett szép és eredményes munkájukért. Súlyom László és Hulter Béla helyettes tanítók az ifjúság körében végzett lelkes és odaadó munkájokkal, valamint vasárnapi mesedélutánok tartásával mutatták meg azt a területet, amelyen iskolánkívüli munkájokkal kívánnak sáfárkodni. Ne láttassék részemről szerénytelenségnek, ha végezetül a magam iskolájával is előhozakodom, de úgy érzem, tartozom a történelmi hűségnek általa. Jólesik felettes hatóságaim részéről az a meleg és őszinte elismerés, amellyel az iskola belső és külső rendjét, valamint felszerelését hiánytalanak minősítették. Istené érette a dicsőség!

Iskolai és tanítói könyvtár állapotáról, leltár szerinti átvizsgálásáról igen szegényes jelentés áll rendelkezésemre.

A beíratási díjak — bár jobb százalékban, mint tavaly — még mindig nem fordíthatnak teljes mértékben a törvényesen kijelölt célra. Sőt sok helyen mellőzött követelésnek tekintik.

Az új tankönyvekre általános a panasz. Különösen áll ez a IV. o. hittan könyvre. Rossz fegyverrel bátoralan a katona, rossz tankönyv mellett, hogy haladjon és hogy érje el a gyermek a kívánt célt?!

Szülői értekezletek elvéve tartattak. Igen ritka helyen történt meg a gyermekek rendszeres látogatása is. Ugy látszik, nehezen ismerjük fel ez áldott alkalmak felmérhetetlen pedagógiai jelentőségét.

A beíratási díjakról a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztett kimutatásokkal azonos kimutatásokat igen gyéren küldik be az illetékes egyházi hatósághoz. Rendelet, amelyet úgy látszik mellőzni lehet.

A tanítói változásokkal kapcsolatban megemlítem, hogy Tiszatarjánban Molnár György helyére Molnár József; Diósgyőrben Katócs Géza és Kisgyőrben Németh Lajos választatott meg. Szeretettel köszöntjük tanító testvéreinket, reménységgel vagyunk munkájuk iránt, életükre és működésükre az Isten gazdag áldását kívánjuk.

Jóleső örömmel jelentem, hogy Mészáros István átányi tanítót vitézzé avatták. E helyről is szívből kívánjuk, hogy e kítüntetés birtokában legyen ezután is nevelő és vonzó példája a honfiúi erényeknek.

Jelentem, hogy Jakab Imre poroszlói tanítót 30 évi munkássága jutalmául a főt. Püspök úr igazgatói címmel tüntette ki.

Andornakon idős tanító tanít jó lélekkel, szeretettel és sokat foglalkozik a gyermekekkel.

Szeretettel köszöntöm Szabó András ig. tanító testvérünket, akit a halál meggyéjéről hozott vissza közénk az Ur irgalmassága. Nagy fájdalmakat hordozott testében legyen továbbra is az Urnak lelke, hogy eddigi szép és eredményes munkásságát még sokáig folytathassa Isten dicsőségére, egyházunk és hazánk javára.

Hálás köszönetem fejezem ki Horváth József, Derencsényi István, Turáni Tóth Ferenc és Szilva Sándor lelképásztor testvéreimnek, hogy az iskolalátogatásban akadályoztatott lelkészeket szívesek voltak helyettesíteni.

Végül tisztelettel jelentem, hogy a nt. egyh. m-i közgyűlés ama határozatának, hogy a gyengére minősített iskolákat a tanügyi bizottsági elnök látogassa meg — eleget tettem. Arany Géza és Csutak Károly iskoláját 1938. XI. 17-én; Czégény Péterét 1939. IV. 29-én és a Farkas Sándorét Várhegyi Lajos ig. tan. val. 1939. IV. 30-án meglátogattam. Ugyancsak Várhegyi Lajossal végeztem június havában Poroszlón hivatalos iskolalátogatást. E látogatásokkal kapcsolatban örömmel jelenthetem, hogy mindenütt a javulás jeleit tapasztaltam, illetőleg tapasztaltuk; sőt egyik helyen határozott haladást állapíthattunk meg a tanító javára. Czégény Péter fáradt, idegbeteg ember, igen kívánatos lenne, hogy nyugdíjaztatását az egyházi főhatóság előmozdítani szíveskednék.

Amikor tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérem, ennek alapján az alábbi javaslatokat bátorítok előterjeszteni és elfogadásra ajánlani:

1. Méltóztassék a legszigorúbban utasítani az iskolaszékeket a tanügyi határozatok pontos betartására.
2. Utasíttassék Kistokaj, Emőd, hogy iskolaépületeik építésére tegyék meg a szükséges lépéseket az egyházmegye támogatásával.
3. Méltóztassék utasítani Tóth Béla bükkaranyosi tanítót hivatása lelkiismeretes betöltésére és mulasztása súlyos következményére.
4. Nyilvánítsa elismerését a nt. egyházmegyei közgyűlés Balog János nyékládházai, Várhegyi Lajos hejőpapi-i, Benkő György diósgyőri, Molnár Géza ároktői és Nagy Dezső mezőkeresztesi tanítóknak a szemléltetőképek készítésében felmutatott nagy szorgalmukért.

Magamat és jelentésemet a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóindulatába ajánlva, vagyok
Tiszatarjánban, 1939. évi október hó 12-én.

Kiváló tisztelettel

alázatos szolgálója:

Molnár Béla sk.

e. m.-i tanügyi bizottsági elnök.

Olvastuk a tanügyi bizottság következő jegyzőkönyvét:

„*Jegyzőkönyv.* Készült Miskolcon 1939 október hó 17-én az Alsóborsodi Ref. Egyházmegye tanügyi bizottságának ülésén.

Jelen vannak: Molnár Béla tanügyi bizottsági elnök elnöklete alatt Pósa Péter esperes, Román Ernő, Arday László, Kőrössy József, Derencsényi István, Nagy József, Turáni T. Ferenc, Benke József lelkészek, Nagy Dezső, Erdős Károly, Barsy Lajos, Lovász Pál, Jakab Imre, Balog János, Nagy János, Várhegyi Lajos és Várady Sándor tanítók, tanügyi bizottsági tagok.

1. Molnár Béla tb. elnök bibliaolvasása (I. Kor. 3.: 9—16.) és szárnyaló imája vezette be az ülést. Majd meleg szeretettel köszöntötte a megjelenteket s az ülést megnyitotta.

2. Tanügyi bizottsági elnök gondolatokban gazdag s a felelősség és megbízatás súlyát magában rejtő jelentését olvasta fel.

Bizottság a nagy gonddal készített jelentést tudomásul vette és elnöknek munkásságáért köszönetet mondott.

3. Molnár Béla elnök jelentése kapcsán az alábbi javaslatokat terjeszti a bizottság elé, kérve azok elfogadását s a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés elé leendő terjesztését.

a) A statisztikai adatok helyességéről győződjék meg a látogatóság.

b) Az egyházlátogatás ideje zavarólag hat az iskolák látogatására, amennyiben azok ideje az iskolalátogatás idejével összeesik. Kérje a bizottság a nt. egyházmegyét e zavaró ok kiküszöbölésére.

c) Kérje a bizottság a nt. egyházmegyét, hogy az eddigi hét iskolalátogatási körzetet bővítse ki nyolcra, a látogatás eredményesebbé tétele szempontjából.

d) Kérje fel a bizottság a nt. egyházmegyét, hogy a ft. konvent 186/1938. sz. határozatának, mely az iskolai beírási díjak mi-kénti felhasználásáról intézkedik, szerezzen érvényt és kötelezze el feyelmű felelősség terhe mellett az iskolai hatóságot, hogy a beírási díjakat a fenti számú határozat értelmében használja fel, a felhasználásról az iskolalátogatóság szerezzen meggyőződést és jelentse azt a tanügyi bizottsági elnöknek.

e) Elnök jelenti, hogy Kovács József és Kiss Elek lelkipásztorok iskolalátogatási tisztségükről lemondanak. Kéri a bizottságot, hogy lemondásukat vegye tudomásul és szolgálatukért fejezze ki köszönetét. Egyben kérje a nt. egyházmegyét, hogy a lemondás folytán megüresedett tisztségekre Derencsényi István és Nagy József lelkészeket, valamint az újonnan alakítandó nyolcadik körzet látogatóiul

Turáni T. Ferenc lelkészt és Benkő György tanítót megválasztani szíveskedjék.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszöni a megjelentek szíves érdeklődését, az ülést bezárta.

Kmft.

Várhegyi Lajos sk.
tb. jegyző.

Molnár Béla sk.
tb. elnök.

Közgyűlésünk köszönetet mond úgy tanügyi bizottsági elnök részletes jelentéséért, mint a tanügyi bizottság jegyzőkönyvéért. A tanügyi bizottság következő határozati javaslatait emeli határozati erőre:

1. Az iskolaszékek a tanügyi határozatokat pontosan tartsák be.

2. Kistokaj és Emőd iskola-épületeik építésére tegyék meg a szükséges lépéseket az egyházmegye támogatásával.

3. Tóth Béla bükkaranyosi tanítót felhívja a közgyűlés hivatása lelkiismeretes betöltésére és szeretettel, de komolyan figyelmezteti mulasztása súlyos következményeire.

4. Balogh János ládházai, Benkő György diósgyőri, Várhegyi Lajos hejőpapi, Molnár Géza ároktői és Nagy Dezső mezőkeresztesi tanítóknak az iskolai szemléltetőképek készítésében mutatott nagy szorgalmukért, elismerését nyilvánítja.

5. Felhívja az iskolalátogatókat, hogy a statisztikai adatok helyességéről győződjenek meg.

6. Felhívja az egyház és iskolalátogató küldöttségeket, hogy körültekintéssel és megfelelő tájékozódással kerüljék ki a két látogatás egybeesését.

7. Az eddigi hét iskolalátogató körzetet nyolcra bővíti a közgyűlés s ezek a körzetek azonosak az egyházlátogató körzetekkel.

8. Kiss Elek és Kovács József iskolalátogatói tisztségre való lemondásukat, eddigi szolgálatukat megköszönve, tudomásul veszi és ezekre a tisztségekre Derencsényi István szirmai, Nagy József poroszlói lelkészeket megválasztja. Az új nyolcadik iskolalátogató-körzet látogatójául Turáni Tóth Ferenc tiszapalkonyai lekipásztort és Benkő György diósgyőri tanítót választja meg.

9. Az iskolafenntartó egyházközségeket újólág felelőség terhe mellett elkötelezi a 186/1938 iskolai beiratási díjak felhasználása tárgyában hozott konventi rendeletnek betartására. Az iskolalátogatóság erről szerezzen meggyőződést és jelentse a tanügyi-bizottsági elnöknek. (M. B.)

15. Tárgyaltuk az alsózsolcai egyházközség kérését, mely sze-

rint az Országos Református Közalaptól egyezer pengő egyszersmindenkori segélyt kér, templomjavítás céljára.

Közgyűlésünk, tudva azt, hogy Alsózsolca több mint 20.000 pengő költséggel a folyó év nyarán javíttatta templomát és ezzel az összeggel, mint rendkívüli adóval önmagát terhelte meg, kérését meleg pártolással terjeszti az egyházkerületi közgyűlés elé. (N. J.)

16. Meghallgattuk Benke József belmissziói előadó következő jelentését:

„Nagytiszteletű Belmissziói Bizottság!

Amikor a missziói munkákat számonkérjük s azok végzéséről, eredményeiről beszámolunk, úgy beszélünk arról, úgy gondolunk arra, mint a gyülekezetek, közelebbről a lelkipásztorok munkájáról, még pedig mint a törvény által is előírt és megkívánt elsőrendű kötelességről és feladról. Ma már senki előtt nem lehet kétséges, hogy a misszió mindennél fontosabb és előbbrevaló kötelesség, ezt bízta reánk Isten, ezt várja tőlünk a bűn alá rekesztett világ, ezért vagyunk pásztorok s ez alapon lesz megítéltetésünk az örökkévalóságban is. Mégis, bár emberileg ítélve úgy beszélünk a missziói munkákról, mint a mi munkánkról, tudni kell azt, hogy ez lényegileg nem a mi munkánk, hanem az Istené, mi csak eszközei vagyunk, szolgálói, akik által végzi és végezteti a lelkek igazságra vezérlését és az életek megigazíttatását. Éppen ezért a misszió nem feltétlenül a mi buzgóságunk, jó igyekezetünk és lelkesedésünkötől függ, mint ahogy eredménytelensége nem róható feltétlenül a munkások rovására. Istennek joga van áldást adni a legerőtelenebb munkára is s joga van áldását megvonni a legbuzgóságosabb igyekezet mellett is. Tőlünk, szolgálóitól az Úr csak feltétlen engedelmességet és hűséget kíván, hogy amit ránk bíz, azt a legjobb tudásunk és igyekezetünkkel végezzük, ha nincs eredmény, ne csüggedjünk, ha sikerül valami, magunknak ne tulajdonítsuk s el ne bizakodjunk. Ha ezt mindig szemünk előtt tartanánk, kevesebb volna a panasz, több volna szívünkben a hálaadás.

Az egyházi felsőbbség a missziói munkáknak keretet ad, irányt mutat s amikor számonkéri a munkák végzését, ez a számonkérés arra vonatkozhat, miként töltöttük be a kereteket, mennyiben voltunk Isten szolgálói, mennyiben voltunk lelkipásztorok s milyen jelei voltak gyülekezetünkben az életnek. Mert nem az eredmény, de a munka intenzitása méri a gyülekezetek életét s a lelkipásztor hűségét.

Tul vagyunk már azon a vélekedésen, hogy az eredményes misszió ismérvét abban látjuk, hogy megtelnek az összejövetei helyiségek, szaporodik az egyesületek tagsága, hiszen ezt minden új lelkipásztor tapasztalhatja szolgálatának első esztendeiben, de ez távolról sem a felébredt hit értékmérője. A missziói munkák legnagyobb eredményét, a megértést, vagy ha úgy tetszik, lelkek öntudatra ébredését a magam részéről abban látom, hogy lelkeket

indít munkára, mert a misszionált lélek a Szent Lélek kényszere által munkába áll, az Ur aratásába s nem tárgya, de alanya lesz a missziónak. Viszont a felébredt léleknek a hitben való megmaradása és növekedése csak a munka és szolgálat által lehetséges. Nagyon szomorú az, mikor évek és évtizedek után ott tartunk, hogy munkatársak hiányáról kell panaszkodnunk, ez azt mutatja, hogy igehirdetésünk és bizonyoságtételünk nem ért el a szívekhez, vetésünk aratás nélkül maradt. Pedig ez így van, immár a törvény által elrendelt és szabályozott belmisszió 10-ik esztendejében is. Kevés a munkás, nincs munkatárs. A lelkipásztor maga vergődik a lehetőség és tehetetlenség nyomasztó súlya alatt. Általában megállapítható, hogy a Lélek kényszere, a felelősségérzés megvan, sőt fokozódik a szívekben, csak hát gyöngye erővel, lelki fegyverek hiányában erős várat kell először megvívni, a sátán kiépített sáncait és erődítményeit lerombolni, a konzervatívizmust, a megszokások erősségeit. Mert a tradíció amennyiben bizonyos tekintetben fenntartója az egyháziasságnak, másrésztől éppen úgy akadályozza is a lelki növekedésnek, a misszióknak a lelki egyház, a bibliai értelemben vett eklézsiának, amely természeténél fogva csak hitvalló egyház lehet. De mindamelllett is valami szent nyugtalanság és elégedetlenség érzik ki a hivatalos munkások, a lelkipásztorok szívéből, ez pedig annak a jele, hogy Isten is munkálkodik s mi hálaadással és jó reménységgel nézhetünk a jövőbe, ha megtanuljuk szívből imádkozni: Uram, küldj munkásokat a te aratásodba!

Nagytiszt. Belmissziói Bizottság! Amikor megbízatásomhoz híven előterjeszttem az egyes missziói munkaágakról jelentésemet, megjegyzem, hogy ennél nem csupán a gyülekezeti jelentések papírra írt adataira támaszkodom, de hozzáadom ehhez saját szerzett tapasztalataimat is, mert hiszen nem az a fontos, hogy szépet lássunk, hanem hogy hűen a valóságot lássuk.

I. A gyermekgondozás, előírt keretei vasárnapi iskola, és gyermek ist. tiszteletek tartása, illetve ennek kiegészítő része a gyermeklátogatás. Vasárnapi iskola minden gyül.-ben tartatik, legnagyobb részben tanítók, sok helyen lelkész és tanító közösen végzi ezt. Mindössze 9 gyül.-ben van csoportos tanítás, önkéntes munkások által. (Diósgyőr, Hejőcsaba, Hejőpapi, Miskolc, Nemesbikk, Noszvaj, Poroszló, Szirma.) Ez szomorú tény, mert amíg a vasárnapi iskolát nem csoportokban, önkéntes munkások fogják végezni, addig nem sok eredményt várhatunk attól. S azonkívül a legkiválóbb alkalom felébredt gyülekezeti tagoknak munkába állítására. Legalább is annyi áldása van a munkásokra mint a gyermekekre. Gyermekistentiszteletek nagyobb, városi gyülekezetekben tartatnak. Véleményem szerint jobbára falusi gyülekezeteinkben nincs is rá feltétlenül szükség. Mert amennyi haszna van annak, hogy a gyermek értelméhez szabhatjuk az igehirdetést, ugyanannyi kárral jár, hogy elkülönítjük őket a gyülekezeti istentisztelettől. Különben is Jézus olyan nyelven beszélt, amit éppen úgy megérthettek a gyermekek, mint a felnőttek.

II. Ifjúsági munka. A konfirmáció általában 12 éves korban történik, mindössze 3 gyül.-ben konfirmáltak 14 éves korban, bár

törvény írja elő a 14 évben való konfirmációt. Általános a panasz a hivatalos kátékra. A magam részéről nem látom ennek a panasznak jogosságát, mert nem a könyvtől függ a konf. áldásos volta, hanem attól a lélektől, amivel végezzük. A könyv csak iránymutató s igen szomorú dolog volna, ha megelégednénk a könyv betűjének megtanításával, mintahogy az egy évszázadon át gyakorlatban volt. A káté kérdésénél sokkal fontosabbnak tartom, már az egység kedvéért is a 14 éves korra való áttérést, amellyel kapcsolatban mindjárt megszűnik minden ellenvetés, ha revízió alá vesszük a konfirmációkról eddig vallott, pápistáktól kölcsönözött felfogásunkat s ezt feladva úgy fogják tekinteni a konfirmációt, mint az öntudatos egyháztagság kapuját.

Legnehezebb missziói munkaág az ifjúság pásztorálása. Az ifjak legkönnyebben hajlanak minden eszmeáramlat felé, sajnos elhajlanak az evangéliumi kereszténységtől, éppen azért a legnehezebb, de legfelelősségteljesebb velük való foglalkozás. Egyletekben végzett ifjúsági munkája 30 gyülekezetnek van, a központhoz csatlakozott egyesületek száma 11. A munka általános eredményeiről nem merek beszélni, jelentésekre nem támaszkodhatom itt, viszont a magam szívében igen sötét és elszomorító kép van a személyesen szerzett tapasztalato'k alapján, inkább elhallgatom. Elfogadom, hogy sötétben látom a helyzetet.

Leányegylet 34 van, csatlakozott 5. Ugy a fiu-, mint a leány-munkáknál szükséges volna az általános ismeretterjesztő, varró és műkedvelő előkészítő órák helyett, vagy legalább ezekkel párhuzamosan bibliaórákat rendszeresíteni. Ha nem félünk az evangélium tiszta vizét adni, meglepődve fogjuk tapasztalni, mennyire meg tudja az ifjú lélek érteni Jézust. Amennyire idegen az ifjú lélektől a külsőséges, szertartásokban kimerülő vallásosság, éppen olyan megértésre talál az élet Krisztusa. Ha nem így lenne, Jézus nem az ifjak közül választotta volna tanítványai nagyrészét. Egyébként az ifjúsági munkákkal kapcsolatban a leghatározottabban ki kell jelentenünk, hogy református keresztényen nevet viselő ifjúsági vagy leányegylet, mint ilyen, semmi címen, semmi körülmények között éppen úgy nem rendezhet bált, mint pl. az egyházi énekkarok, azt egyenesen fegyelmi vétségnek kell nyilvánítani, s vezetőit felelőssé tenni, s az egyesületek létjogosultságát megtagadni.

IV. A felnőttek közötti munka cím helyett helyesebbnek tartanám általános munkákat mondani, mivel az e néven nevezett munkaág alatt értendő bibliaórák, különösen vallásos estélyek résztvevői legtöbb helyen az ifjúságból kerülnek ki. Bibliaórák 22 egyházközségben voltak, külön a presbiterek számára 15 gyülekezetben. A bibliaórák tartásával kapcsolatban még mindig sok kívánnivaló van. Főképpen, hogy a résztvevők csak passzív hallgatók, nem kapcsolódnak, vagy nem kapcsolatnak bele abba aktíven. Leginkább a lelkipásztor részéről tartott bibliamagyarázatból áll, a templomi liturgiális istentisztelettől csak abban különbözve, hogy más a szertartása s nem a templomban, de az iskolában tartják azt. Hozzászólás, eszmecsere nagyon kevés helyen van. Pedig ez volna a lényege.

Igehirdetést hallgatni van elég alkalom a liturgiális istentiszteleteken, a bibliakör az egymás hite által való épülés alkalma és lehetősége. És nagyon felszínesek. Tovább kell már haladni a Jézus életének, vagy csodatetteinek magyarázatánál, nem kell félni a mélyre evezni, egy-egy bibliakönyvet alapos tanulmány, megbeszélés tárgyává tenni. A sok általános felelet helyett, hogy mit tárgyaltak a bibliórán szeretnénk hallani, hogy pl. a Máté evangéliumát, vagy a Korintusi levelet. Egy-egy levél, vagy evangélium éppen elég egy évi biblióra anyagául. Egyik gyülekezet pl. arra a kérdésre, hogy mit tárgyaltak a gyülekezeti bibliórán, azt feleli: vallásos dolgokat. És míg a templomi liturgiális igehirdetések inkább a vetés, addig a bibliórák az aratás jegyében tartassanak.

Vallásos esték minden gyülekezetben voltak, a megszokott, — sajnos nagyon is megszokott keretek között és program szerint. Sok gyülekezetben a lelkipásztornak egyetlen u. n. belmissziói tevékenysége volt.

Családlátogatás — ha nem is rendszeresen — minden gyülekezetben megvan. Mindennél fontosabb és nagyobb jelentőségű pásztori munka ez, amely áldott lehetőségeket hordoz magában. Nem túlzott állítás az, hogy a magyar református egyházban a lelkipásztor meglehetősen elszakadt híveitől s a hívek azért szakadtak el az egyháztól. Azért kell a rendszeres családlátogatást elsőrendű pásztori kötelességnek tartani, inkább elmulasztani az egyesületeket, vallásos estéket, csak hogy ezt intenzívebbé tehesük, mert így tudhatjuk az elveszített megkeresni s az egyházi élettől elzárkózott népünkhöz szívünkben vinni az evangéliumot.

Nőegylet megszervezve mint külön csoport 12 gyülekezetben van. Legtöbb helyen a vallásos esték, vagy bibliórák női résztvevői helyettesítik ezt.

V. Legelhanyagoltabb munkaág az iratterjesztés. Ki kell jelentenünk, hogy az újházasoknak és a konfirmándusoknak bibliával való megajándékozása nem iratterjesztés. És nem pótolja ezt a munkát az sem, hogy néha-néha hivatalos iratterjesztő fordul meg községünkben. Nem ismerjük és nem használjuk eléggé a betű hatalmát és fegyverét. Talán itt vonatkozik legjobban ránk Jézus panasza: a világ fiai okosabbak, mint a világosság fiai. Az iratterjesztés hatalmas fegyver lehet a kezünkben, ha élénk vele. Ez nem pénzkérdés, csak kevés fáradságot és áldozatot igényel. Az iratterjesztés mikéntjére és anyagára vonatkozólag részletes útmutatást találhatunk jelen jegyzőkönyvünk függelékében.

A konfirmándusoknak bibliával való megajándékozására ajánlhatjuk a mezőcsáti gyülekezet gyakorlatát, hol a lelkipásztor felhívására a keresztszülők vesznek a konfirmálandó keresztyermekieknek bibliát vagy újtestamentumot.

A zsolttárkérdés állandó szegényünk, éppen úgy, mint a monopolizált kizsákmányoló tankönyvpolitika. Nincs elég zsolttár közhézen. A hitvány kiállítású és kötésű zsolttárok elnyűttek, újat nem vesznek, így iskolásgyermekünk éppen úgy, mint a gyülekezet felnőtt tagjai

zsoltár nélkül maradnak. A profitra épült szerződések hallatlanná teszik évek óta kiáltó kérésünket és panaszunkat.

VI. Az egyesületi élet csendes és eseménytelen volt. A legáltalánosab K. I. E. és K. L. E. ifj. egyesületeken kívül vannak névlegesen Kálvin Szövetségek, melyek a gyülekezetek egymásközi találkozását igyekeznek munkálni, — C. E. egyesület 6 egyházközségben van, a felébredt lelkek szervezése és pasztorálása végett. Nőegyesületek inkább szeretetmunkák végzésére szorítkoznak, legmozgékonyabbak és aktívabbak az énekkarok, melyeknek legfőbb tevékenységük a társas élet és bálók rendezése, pénzügyítés céljából.

VIII. A szeretetmunkák anyagi mértéke a 17.701 P. értékű szegénysegélyezésre fordított összeg. Míg a hivatalos belmissziói munkáknak egy évtizeddel ezelőtt való megindítása idején a szegénygondozást láttuk elsörendű teendőnknek, a gyakorlat és tapasztalás mindjobban kezdi beláttatni, hogy ez nem szolgálja úgy Isten országa ügyét, mint vártuk tőle. Sok esetben elősdieket termel s az anyagiakkal segített lélek semmivel sem lesz jobb egyháztag, sem hívőbb ember, mint volt. Megértjük, miért utasította vissza Urunk a sátán ajánlatát: „változtasd kenyérré a követ!”.

X. A külmiszió iránt kevés az érdeklődés, — igaz, hogy éppen elég külmiszió munkatér egyházunk is, — megkeresztelt pogány népünk, mégis a belmissziói és külmisziói tevékenységnek párhuzamosan kellene haladni, egymásmellett, lévén egymásnak táplálói. Itt azonban a felelősség meglanyhulását annak tudom be, hogy a külmiszió hivatalos munkásai nem támaszkodnak eléggé Istenre s a munka nem él eléggé hitből és imádságból.

Szektákra nem sok a panasz, általában fogynak, olvassuk a jelentésekből, amely megállapításunkat azonban arra építjük, hogy hivatalosan nem térnek ki az egyházból, sajnos azonban mind több lelket vonnak magukhoz, akiket éppen nem zavar, hogy ők szerintünk „egyháztagok” születésüktől fogva.

A missziói munkák legfőbb akadályát a jelentések munkáshiány, közöny, anyagiasság, szegénységben látják. Véleményem szerint éppen ezek a tünetek, amik kell, hogy fokozottabb tevékenységre serkentsen bennünket, addig, míg a kegyelem idejét éljük, mert eljön az idő, amikor senki sem munkálkodhatik.

Szükség volna lelkészi körök, lelkészi csoportok gyakoribb találkozására, bajaink, gondjaink, lehetőségeink megbeszélésére, tapasztalataink kicserélése, s egymáshite által való épülés végett. Mindenek felett komoly, lelkészi imaközösségre.

Szükség volna gyülekezeti munkásképző konferencia rendezésére, komolyabb egyháztagok számára, akik felelősséget tudnak érezni Isten országáért.

Szükség volna a hívek számontartása végett kartoték rendszerű egységes családlapok „felfektetésére”, amelyeket esetleges elköltözés alkalmával utána küldene a lelkészi hivatal az illető gyülekezetbe. Sokkal kevesebb egyháztag kallódna így el s nem történne meg, hogy egy nagyobb községben, gyülekezetben évek múltán

tudjuk meg, hogy beköltözött egy ref. család. Ezt a kötelező nyilvántartást a konvent egységesen rendelhetné el.

Mind a gyülekezet szempontjából mind a felelősség fokozása érdekében ajánlatosnak tartjuk az egyházlátogatóság alkalmával a gyülekezet előtt való nyilvános beszámolás általános és kötelező gyakorlatba hozását.

Ajánljuk hivatalosan elrendelni és számonkérni minden gyülekezettől évi munkaprogramm készítését és beküldését.

Jelentésem tudomásulvételét kérve, mély tisztelettel vagyok
Hejőpapi, 1939 október 18.

alázatos szolgálja

Benke József sk.

Missziói bizottság fenti jelentést elfogadja s ezzel kapcsolatban a következő határozati javaslatokkal együtt terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé:

1. Egyházmegyei közgyűlés a missziói munkaágak közül különösen a családlátogatást és iratterjesztést ajánlja a lelkipásztorok figyelmébe.

2. A lelkészi köröknek évenként legalább kétszeri összejövetelét szorgalmazza.

3. Az egyháztagek pontos törzskönyvezését kartotékrendszerű családlapok által kötelezővé teszi, melyeket az egyházlátogatóság számon kér. Az ezzel kapcsolatos intézkedésekre Esperesünket feléri.

Egyházmegyei közgyűlés a missziói előadó jelentését megköszöni, a missziói bizottság jelentését elfogadja, javaslatait határozattá emeli.

S miután pedig a missziói bizottság megbízatása lejárt, azt 15 tagra kiegészítve, a következőképpen választja meg: Előadó: Benke József. Bizottsági tagok lelkipásztorok közül: Nádházy Bertalan, Szabó Dániel, Nagy József, Turáni T. Ferenc, Técsy Béla. Tanítók közül: Balogh János, Barsi Lajos, Csorba Zoltán, Jakab Imre, Várhegyi Lajos. Világiak közül: barabási Kun József, Lipcsey Péter, Horváth Zoltán, dr. Dienes István, Rivó Károly. Megbízatásuk 1942. év őszén jár le. (B. J.)

17. Megismertük egyházmegyei lelkészértekezletünk 1939 július 4-én a Martintelepen tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyvet, amely szerint:

„1. Reggeli templomi istentiszteleten az áhítatot Virág József ónodí lelkipásztor vezette, Máté 19:16., 17. alapján hirdette az ígét.

2. Román Ernő elnök, elnöki megnyitójában az általános s közérdekű eseményekről való megemlékezés mellett a nyugdíjintézet sok nyugtalanságot okozó s immár aggasztóvá váló kérdésével foglalkozott behatóan. Értekezlet élénk eszmecsere után teljes egyhangúsággal elfogadta azt a javaslatát, hogy a belépési jutalékok

fedezésére 1 millió P kölcsön volna felveendő, melynek 32 évi amortizációjára 32 000 P állami segély volna szükséges. A megindokolt javaslatot hasonló állásfoglalás végett minden lelkészértekezlet számára megküldjük.

3. Dr. Filep Gusztáv, a Czeglédi S. és Raffay S. által revideált u. n. 938. sz. bibliafordítás szövegének megvizsgálása kapcsán, Ezékiel próféta könyvéről tartott előadást.

4. Nagy Sándor lelkipásztor Geleji Katona István élete és munkássága címen értekezett.

5. Döbrössy Lajos a mohamedán missziót ismertette.

6. Turáni T. Ferenc és Gyarmathy Béla bírálóbizottsági tagok javaslata alapján, a bőjti egyházi beszéd pályakérdésre beadott munkák a mértéket nem ütötték meg, a gyakorlati kérdés pályadíját (Az íratmisszió, mint missziói munkaág) Benke József lelkipásztor munkája kapta meg s egyben az értekezlet felkéri az egyházmegyei közgyűlést annak gyakorlati értékeire való tekintettel a jegyzőkönyv függelékeként való kinyomatására.

Jövő évi pályakérdésül kitűzetett: 1. Egyházi beszéd írandó: Kormányzó 20 éves országlása évfordulójára. 2. Gyakorlati tétel: Magyar ref. fegyelmezésünk törvényes rendtartásaink szerint a Szentírás tükrében.

7. Tárgyaltattott a diósgyőri egyházközség presbitériumának indítványa, mely szerint kívánatos volna egyházi magasabb tisztségek betöltése alkalmával az igazi magyar fajtát képező kisgazdák, iparosok és parasztság rétegét is figyelembe venni. E tárgyban az egyházmegyei közgyűlés által előterjesztés tételük fokozatos egyházi hatóságokhoz, illetve a zsinat előkészítő bizottsághoz.

8. O. R. L. E. választmányi tagokul Nádházy Bertalan és Takács Mihály lelkipásztorok jelöltettek ki.

Közgyűlésünk a jegyzőkönyvi jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi. Az íratterjesztés, mint missziói munkaág c. pályadíjnyertes munkát jelen gyűlés jegyzőkönyvének függelékeként kinyomatja.

A diósgyőri egyházközség presbitériumának azt az indítványát, hogy az egyházi magasabb tisztségekbe választassanak odavaló kisgazdák, iparosok és más bensőséges egyházi életet élő kisemberek is, közgyűlésünk a maga részéről helyesnek és célszerűnek ismeri el.

Egyben mély tisztelettel terjeszti az egyházkerületen keresztül Egyetemes Konventünk útján a Zsinat elé azt a javaslatát, hogy az E. T. 158. § ama pontját, hogy zsinati tag csak teljes középiskolát végzett, vagy azzal egyenlő értékű műveltséggel bíró egyháztag lehet: méltóztassék a fenti körülmények szerint megfelelő módon megváltoztatni. (B. J.)

18. A hejőbábai egyházközség beterjeszti egyháziadó és párbér adókulcsa tárgyában hozott határozatait. A lelkipásztor jelenti, hogy ez a kulcs „ötödik éve van gyakorlatban. Soha ellene kifogás nem merült fel“. Az 1938. évben ugyanazon módon rendezték a tanítói párbért is.

Közgyűlésünk felhatalmazza az esperest, hogy ezeket az adókulcsokat megerősítse, ha a hejőbábai egyházközség a vonatkozó határozatokat, amint azt az I. tc. 70. § elrendeli, beterjeszti. (N. J.)

19. Tárgyaltuk az ónodi lelkipásztori javadalmi földekre vonatkozó haszonbérleti szerződést a presbitérium jegyzőkönyve kapcsán. A szerződés 1945 szeptember hó 30-ig terjedő hatályú és 13 ónodi lakossal úgy kötött, hogy a hivatali utódot is köteleznék.

Közgyűlésünk, dr. Tolnay Ferenc ügyész hozzászólása után, az esetleges utódra vonatkozólag nem lát kellő biztosítékot a szerződésben, éppen azért nem erősíti meg, hanem felhívja a lelkipásztort, hogy olyan szerződést kössön, amely az esetleges utód szempontjait jobban szem előtt tartja és ezt terjessze fel megerősítés végett az espereshez. (N. J.)

20. A kistokaji egyházközség presbitériumának elnöksége beterjeszti a Kőzalapi Intéző Bizottsághoz címzett, 10.000 P kölcsön iránti kérelmét azzal a kéréssel, hogy az egyházmegyei közgyűlés a kivételes elintézés kérésével terjessze az illetékes egyházi hatósághoz. A kérvényhez mellékelte a templom műszaki leírását, amely szerint a legrovidebb időn belül javítani kell a rozoga állapotban lévő templomot, mellékelte a javítási munkák költségvetését 16'785.10 P összeggel, a presbitérium 1939 október 7-én és az egyházközségi közgyűlés 1939 október 8-án hozott határozatairól szóló jegyzőkönyvi kivonatot s annak igazolását, hogy az egyházközség kifizette kőzalapi tartozásait. A határozatok szerint a kistokaji egyházközség javíttatni kívánja templomát 16.785 P költséggel, 10.000 P kölcsönért fordul a Kőzalapi Intéző Bizottsághoz az egyházi felsőbb hatóságok támogatásával és a 6.785 P-t megajánlja a gyülekezet részéről.

Közgyűlésünk örömmel vesz tudomást a kistokaji egyházközség nemes törekvéseiről s a maga részéről mindent megtesz hogy azok meg is valósuljanak. A legmelegebb pártolással terjeszti kérvényét az egyházkerületi közgyűléshez. (N. J.)

21. A kistokaji presbitérium elnöksége beterjeszti a presbitérium 1939 szeptember 17-én és az egyházközségi közgyűlés 1939 október 8-án hozott szabályszerű határozatát a jelenlegi lelkipásztori lakás eladása és a Varjasy-féle teleknek lelkipásztori lakás céljára való

megvásárlása tárgyában. Az egyházközségben mozgalom indult meg új lelkipásztori lakás vásárlására. Kínálkozó alkalmul szolgál a néhai Varjasy-féle belsőség, a jelenlegi lelkipásztori lakásra van vevő s az eladási árból a Varjasy-féle belsőség vételárának egyharmadát tudnák fizetni, a fennmaradó kb. 2500 P-t pedig 15 éves 3%-os törlesztéssel fizetnék az Országos Földhitelintézetnek. Az Egyházmegyei Közgyűlés hozzájárulását kéri a jelenlegi lelkipásztori lakás eladásához és a Varjasy-féle belsőség megvásárlásához fenti feltételekkel.

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul a kistokajai egyházközségnek azt a törekvését, hogy a jelenlegi, a kor igényeinek a legkisebb mértékben sem megfelelő lelkipásztori lakás helyett újat akar vásárolni. A maga részéről jóváhagyja a szabályszerűen hozott és megerősített presbitéri határozatot és az I. tc. 76. § e) pontja szerint felterjeszti az egyházkerületi közgyűléshez, megerősítés végett. (N. J.)

22. A hejőszalontai lelkipásztor betereszti a presbitérium 1939 július 30-án és az egyházközségi közgyűlés 1939 július 30-án hozott határozatát az iskolaépítéssel kapcsolatos kölcsön felvétele tárgyában. Az egyházközség iskolát és tanítói lakást épített 15.760 pengős költséggel. Az államtól kap 11.000 pengőt azzal a feltétellel, hogy a fennmaradó összeget, 4760 pengőt az egyházközség pénztárából fedezze. A presbitérium a fenti összeg fedezésére 4000 P., az egyházközségi közgyűlés pedig 5000 P kölcsön felvételét határozza. Az 1939 október 4-i presbitéri gyűlés, mivel az építés megkezdődött, a presbitérium és az egyházközségi közgyűlés által megszavazott 4000 pengős kölcsön első részletének, 2000 pengőnek azonnali felvételét határozza a Miskolci Takarékpénztártól váltókölcsön alakjában 7.5%-os kamat mellett.

Közgyűlésünk az E. T. I. tc. 80. §-a alapján a presbitérium 4000 pengős kölcsön felvételére vonatkozó határozatát hagyja jóvá, azzal a felhívással, hogy a kölcsön visszafizetésének biztosítására rendkívüli egyházi adót vessen ki, a kivetésről szabályszerű határozatot hozzon s terjessze fel megerősítés végett az egyházmegyéhez. A 2000 pengő váltókölcsön azonnali felvételét, amennyiben azt az egyházmegye elnöksége engedélyezte, jóváhagyólag veszi tudomásul. (N. J.)

23. A tiszapalkonyai egyházközség betereszti a lelkészlak mellett fekvő Kovács Károly és felesége tulajdonát képező kis belsőségnek a rajtalévó irodahelyiségül szolgáló ingatlannal együtt 200 P-ért való megvásárlásáról szóló iratokat és kéri az erre vonatkozó adás-vételi szerződés megerősítését.

Közgyűlésünk ezt az ingatlanszerződést, melyet a tiszapalkonyai egyházközség presbitériuma és közgyűlése

egyhangulag megszavazott, megerősíti, az I. tc. 76. §-a e) pontja alapján az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti. (K. J.)

24. Tárgyaltuk a szirmai egyházközség 1939. évi július hó 2-i presbiteri gyűlésének és július hó 16-i egyházközségi közgyűlésének, névszerinti szavazással hozott párbéradó kulcsának megváltoztatására vonatkozó határozatát. Az új adókulcs szerint páronként 6 pengő és az állami adó 25%-a fizetendő a vagyonaránylagosság szempontjának figyelembe vételével a lelkészi és kántortanítói párbérré.

Közgyűlésünk a szirmai egyházközség új párbér adókulcsát, mivel a vagyonaránylagosság elve tekintetében haladást jelent, az I. tc. 77. § a) pontja alapján, megerősíti. (K. J.)

25. Tárgyaltuk a hejőpapii egyházközség presbitériumának 1938 december hó 17-én és egyházközségi közgyűlésének 1939 február hó 19-én névszerinti szavazással hozott határozatait, mely szerint a lelkészi stólát évi 120 P-vel, a kántorit pedig évi 42 P-vel megváltja a következő figyelemreméltó indokolással: „Ugy az egyházi törvényből, mint az egyház életének és szolgálatának minden nyilvánulását szabályozó evangélium szelleméből nyilván következik, hogy a lelki szolgáltatásokat, a sákramentumok kiszolgáltatását épp úgy, mint a temetést, vagy házasságkötés megáldását maga az egyházi közösség teljesíti, illetve végezteti azt, erre rendelt szolgáltaival. Az egyházi tisztviselő az egyházi közösség ellenére szolgálatot sem nem végezhet önként, sem meg nem tagadhatja azt, hogy az egyházközség maga fizesse lelki szolgálatra rendelt tisztviselőit, a régi időből stóla címen fennmaradt fizetés-részt illetőleg is.”

A törvényszerűen hozott határozatot közgyűlésünk szívesen erősíti meg és indokolásával együtt példaként állítja a stóla-megváltással még késlekedő gyülekezetek elé. (K. J.)

26. Szilágyi István, egyházmegyénk missziói segédlelkésze, jelentést tesz végzett munkájáról. Írásban benyújtott jelentései nem alkalmasak ugyan az egyházmegye tájékoztatására, de érdemüket tekintve, szorgalma, ügyes és szép munkába engednek betekintést.

Közgyűlésünk, esperes felszólalása után a missziói s. lelkész írásbeli jelentéseit tudomásul veszi. (K. J.)

27. Kisgyőr presbitériuma súlyos anyagi helyzetére való tekintettel azt kéri az egyházmegye közgyűlésétől, hogy az egyházmegye pénztárába különböző címeken (ezeknek egy része felsőbb hatóságoknak fizetendő) fennálló tartozását, 1069 pengőt, kamatmentesen, 10 évre elosztva, egyenlő részletekben fizethesse ki.

Közgyűlésünk Kísgyőr súlyos anyagi helyzetét méltányolva, a kérést teljesíti. Azt az összeget, melyet az egyházmegyének kell kifizetnie, kamatmentesen fizetheti vissza. Ellenben azt az összeget, melyet más hatóságoknak kell az egyházmegyén keresztül fizetnie, kamataival együtt tartozik megfizetni, mivel ezt az egyházmegye el nem engedheti. De hogy mégis segítsen a bajban lévő egyházon, abban az esetben, ha kötelezettségének pontosan eleget tesz, minden évben annyi segélyt ad az egyháznak, amennyi kamatot kell majd fizetnie a tartozások kiegyenlítéséig. (Ko. J.)

28. Olvastuk az ORJO. miskolci irodájának jelentését. Egyházmegyénkben 1373 tag van. Növekedés 2. Temetési segélyt 10 esetben 1612 P-t fizetett ki.

Tudomásul szolgál. Az egyházközségeknek újjólag figyelmébe ajánlja közgyűlésünk az ORJO-t. (N. B.)

29. Tárgyaltuk a miskolci egyházközség előterjesztésében, Császár József önálló vallásoktató lelkész részére kiállított díjlevelet, melyet az egyházmegye elnöksége 1939 január 13-án megerősített.

Közgyűlésünk az elnökség által megerősített díjlevelet a maga részéről is jóváhagyja az I. tc. 76. § b) pont alapján. (N. B.)

30. Közgyűlésünk, az egyházkerületi közgyűlésre egy évre képviselőül a következő tagokat küldötte ki:

Egyháziak: Szabó József tanácsbíró, Kérészy István tanácsbíró, Komjáthy József tanácsbíró rendes tagok; Szakács Pál tanácsbíró, Tóth Sándor tanácsbíró, póttagok. Világiak: Bay Bertalan tanácsbíró, Zsóry Lajos tanácsbíró, Tóth Kálmán tanácsbíró rendes tagok; Dr. Fekete Gyula, Dr. Korom Lajos tanácsbíró, póttagok.

31. Az egyházlátogatókat és kísérőiket közgyűlésünk így küldötte ki: Dr. Filep Gusztáv—Técsy Béla, a miskolci járásba; Kérészy István—Szilva Sándor, a mezőkeresztesi járásba; Tóth Sándor—Kovács József, az egrí járásba; Szabó József—Pósa Dezső az emódi járásba; Várady Pál—Perjéssy László, a hevesi járásba; Komjáthy József—Szendrey László a mezőcsáti járásba; Szakács Pál—Arday László a tiszamenti járásba; Nagy József—Kalmár András az ónódi járásba. (N. B.)

32. Elhatároztuk, hogy a jövő évi közgyűlést Miskolcon tartjuk.

33. A jegyzőkönyv hitelesítésére a Miskolcon és környékén lakó, alkalmilag együtt található alkotó-tagok felhatalmazást kaptak.

(N. B.)

34. 13 óra 30 perckor a tárgysorozat végére értünk. Espere-sünkkel imádkoztunk, aki a közgyűlést bezárta. Legvégül CXLVI. zsolt. 1. versét énekeltük. (N. B.)

Kmft.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Dr. Dienes István s. k.
egyházmegyei ügyész.

Pósa Péter s. k.
esperes.

Nádházy Bertalan s. k.
em. I. főjegyző.

==

III.

Bírósági ügy.

595/1939. I. B. sz.

Az egyházmegye közigazgatási bíróságának időszaki tanácsa *Nemcsik Odón* egri orgonista kántornak, az egri egyházközség ellen, lakásnak, mint javadalomnak és 64 P vízdíjnak megítélése iránt támasztolt ügyben 1939 május 31-én úgy

i t é l t,

hogy panaszost keresetével elutasította. Az E. T. c. 33. § 2. bekezdése alapján az egyházközséget orgonista kántori díjlevél kiállítására kötelezte. A 12 P eljárási költség a feleket egyenlő arányban terheli.

—

Jegyzet. Hogy az egyes számokat ki adta elő, vagy jegyezte, mindenütt a neve kezdőbetűje tünteti föl.

Nádházy Bertalan I. jz. = N. B. Nagy József I. jz. = N. J. Kovács József I. jz. = K. J. Komjáthy József I. t. bír. = Ko. J. Benke József bel. missz. előadó = B. J. Molnár Béla t.üb. elnök = M. B.

Egyes számok a nyomtatott jegyzőkönyvben rövidebben jelennek meg takarékosabból. Az esperesi irattárban teljes szövegben megtalálhatók.

Tárgymutató:

I.

Az egyházmegyei tanács ügyeiről.

Jkrvisz.	Lapsz.
19. Alsózsolca adókulcs fellebbezés	12—13
20. Alsózsolca kölcsönfelvétel	13
18. Alsózsolca rendkívüli adókulcs	11—12
17. Alsózsolca templomjavítási költségvetés	11
26. Bezárás	17
23. Diósgyőr adókulcs, szövegmodosítás	16
25. Diósgyőr 4-ik tanítói állás szervezés	16—17
24. Diósgyőr stólamegváltás	16
2. Határozatképesség	3
10. Kisgyőr iskolaátadás	9
5. Kistokaj egyháziadó felmentés	6
4. Kistokaj iskolaátadása	3—6
6. Kistokaj lelkészcsere	6—7
3. Lukács Béla üdvözlése	3
1. Megnyitás	3
12. Miskolc: felsőmiskolci énekkar alapszabálya	10
21. Miskolc: szabályrendelet munkarendről	13
16. Onod: káros megegyezési szabályrendelet	11
15. Onod: villanybevezetés	11
9. Poroszló adókulcsa	8—9
7. Poroszlói énekkar alapszabálya	7
22. Számvevőszék jegyzőkönyve	13—16
13. Tiszakeszi; iskolai adó	10
14. Tiszakeszi: 5-ik tanítói állásszervezés	10—11
8. Tiszánána: egy tanítói állás szüneteltetése	7—8
11. Tiszapalkonya: párbér adókulcs	9—10

II.

Közgyűlési tárgymutató.

15. Alsózsolca közalapiségély kérése	40—41
16. Belmíszaiói előadó jelentése	41—46
34. Bezárás	52
29. Császár J. miskolci v. o. lelk. díjlevele	51
30. Egyházkerületi képviselők	51
31. Egyházlátogatók	51
6. Emőd, Kistokaj és Igrici hibás szavazata	32
4. Éssperesi jelentés. (Közgyűlési választások)	21—32
3. Gondnoki megnyitó	19—21
18. Hejőbába párbér adókulcs	48
25. Hejőpapi stólaváltása	50
22. Hejőszalonta kölcsönügye	49

Ikvisz.	Lapsz.
33. Jegyzőkönyv hitelesítés	51
2. Jelen voltak	18—19
32. Jövő évi közgyűlés helye	51
27. Kisgyőr részletfizetése, kérése	50—51
20. Kistokaj közalapi kölcsöne	48
21. Kistokaj lelkészalakás vétele	48—49
17. Lelkészerkezetli jegyzőkönyv	46—47
7. Lelkesváltozások; beerősítések	32
1. Megnyitás	18
11. Miskolci lelkészalakás internátus szerződése	33—34
28. O. R. J. O. jelentés	51
19. Ónodi lelkészi javadalmi föld haszonbérlete	48
9. Segédlelkészek szolgálati helye	33
5. Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve	32
26. Szilágyi I. missz. s. lelkész jelentése	50
24. Szirma párbér adókulcs	50
10. Takács Mihály tanácsbíró lemondása	33
8. Tanító változások; beerősítések, eskü	32—33
14. Tanügyi bizottsági elnöki jelentés	34—40
12. Tiszadorogma ármentesítési szerződése	34
13. Tiszaoszlári lelkészárvák ügye	34
23. Tiszapalkonya ingatlanszerzése	49—50

III.

Bírósági ügy. Nemcsik Odön egri kántor	52
--	----

IV.

Függelék. Benke J.: Az iratterjesztés	55
Román E. Prédikáció	68

F Ü G G E L É K

Az iratterjesztés, mint missziói munkaág.

Pályadíjnyertes munka.

Irta: Benke József lp.

Az Ur elhívott tanítványainak és rajtuk keresztül az anya-szentegyháznak kezdettől fogva legelső és legfontosabb, szinte egyedüli feladatává a missziót tette. Népeket megtanítani, lelkeket megnyerni az Isten országa számára. Hirdetni az evangéliumot minden népeknek, megtéretlen pogányoknak éppen úgy, mint keresztényeknek, eljuttatni az üdv üzenetét minden lélekhez, keresztényekhez, hogy megmaradjanak és növekedjenek a hitben, az Ur Jézus megismerésében, pogányokhoz, zsidókhoz, hogy az igaz hitre eljussanak s az üdvösséget adó Krisztust megismerjék. Az anya-szentegyház legfőbb feladata Ura által rábízott missziói munka végzése.

Ennek pedig kétségkívül a legfontosabb eszköze az élőszóval való ígehirdetés, — a hit hallásból van — mondja a Lélek, Pál apostol által (Róm. 10:17.) — azt tehát semmivel pótolni nem lehet. De amíg a szó eljut a szívhez, míg a szív alkalmassá válik az ige befogadására, — a süket fül a beszéd meghallására, — Isten szolgáinak minden eszközt fel kell használni, küldetésük teljesítésében. Az igazságot mindenkihez el kell juttatni, a Krisztus jó illatjának minden helyet be kell tölteni. S ennek a szolgálatnak az élőszóval való ígehirdetés mellett sok Istentől adott segédeszköze van, ezek közt pedig egyik legfontosabb, a misszióknak nélkülözhetetlen eszköze az írott szó, a nyomtatott betű.

Sok igazság van abban a megállapításban, hogyha Pál apostol ma élne, újságíró volna. Az ő missziói munkájának is egyik fontos segédeszköze volt az írás. A gyülekezetekhez intézett levelei a kereszténység legnagyobb kincsei s mint Isten Szentlelkének művei evangéliummá lettek. Reformátor őseink is felismerték a betű, a könyv nagy jelentőségét. A reformáció elterjedésének egyik leghatalmasabb tényezője volt a könyv, a nyomtatott betű. Huszár Gál magával hordta kézi nyomdáját s a XVII. században Magyarországon 30 nyomda közül 29 a mienk volt.

A XX. századnak kétségkívül leghatalmasabb fegyvere a sajtó, a nyomtatott betű. Nagyobb hatalom, mint a messzehordó ágyúk, vagy a bombavető repülőgépek. Épít és rombol, tüzeket gyújt és lelkeket olt, gyógyít és mérgez egyaránt, aszerint, kinek a kezében van, ki használja azt, — Isten, vagy a sátán.

Népünk szeret olvasni és éppen, mert nem nagyon áll rendelkezésére a nyomtatott betű s még nem jutott el oda, hogy anyagi áldozatot is hozzon szellemi táplálékáért, elolvas mindent, válogatás nélkül, amit olcsón megszerezhet, vagy ami véletlenül kezébe kerül.

A bolti áru csomagolására használt ujságdarabot éppen úgy, mint az olcsó vásárij regényeket, vagy a szekták filléres iratait. Ami éppen kezébe kerül. És azt is tudjuk, milyen nagy tekintélye van az írott betűnek. Bizonyosan nemcsak kitalált adoma az az eset, hogy mikor az öreg pap helyett fiatal pásztor kerül a gyülekezetbe, elődje szokásától eltérőleg, könyv nélkül predikál, a nép azzal veszi ezt tudomásul, hogy a réginek inkább hisznek, mert ez csak „magától” beszél, de a régi azt mondta, ami „írva van” a könyvben, már pedig az biztosan igazabb. Csak valamit nyomtatásban lásson, még ha olyan képtelenség is az, mindjárt igaz.

Ezt a betűhiúságot, ezt a nyomtatott szó iránti öntudatlan tekintélytisztelést és bizalmat feltétlenül ki kell használni Isten országa szolgálatában. Nemcsak azért, hogy a lélekmérgező hitetlen sajtó termékeit ellensúlyozzuk, de hogy lelkeket neveljünk s az evangélium örök igazságait terjesszük ezáltal is.

Szomorú tapasztalatból tudjuk azt is, hogy népünk egy nagy része szinte megközelíthetetlen az élőszóval való igehirdetés által. Nagyon kevés, vagy egyáltalán nincs rá lehetőség. S ha van is, nem akar hallani, fülét, figyelmét elfordítja a bizonyágtevéstől. Vagy igen megszokta a „papolás”-nak minősített predikálást. S ha teljesen nem is, de mindenestre pótolja az élőszóval való bizonyágtevést az írás, amit már csak az olvasás kedvéért is elolvas. Hadd mondjak el erre nézve egy kis esetet. Évekkel ezelőtt gallérokat vittem a tisztítóba. Egy kezembe kerülő nagyobb papírba csomagoltam azokat. 1–2 hét múlva, mikor érte mentem, a kiszolgáló zsidó lányka mondja, hogy milyen érdekes dolgok voltak írva azon a papíron, amiben a beadott gallérok voltak csomagolva. Kisimította, összehajtogatta magának és már többször el is olvasta. Kitudódott, hogy egy nagyobb ív volt a leszakítós bibliai naptár szétvágatlan lapjaiból, ami hozzám is mint csomagoló papír került. Ime ahhoz a zsidó lányhoz, akinek az evangéliumot hirdetni, vagy a Krisztusról bizonyágot tenni senkinek eszébe se jutott volna, — ilyen „véletlenül” számba nem vett csomagoló papíron jutott el az Isten ígéje.

És nagyon sok esetet feljegyeztek, mikor lelkek egy-egy véletlenül kézbe került írásnak, egy szemétről felvett kitépelt biblialevélnek köszönhetik megtérésüket, amit talán 100 predikáció sem tudott volna elvégezni. Mint ahogy elkap a szél egy-egy magot, vagy kiejti azt csőréből a repülő madár, valahová leesik, jó talajra talál, megfogamzik és fává növekedik. Áldott magvetés az iratterjesztés, minek jelentősége szinte felmérhetetlen Isten országa s az evangélium terjesztése szempontjából.

Ennek nagy horderejét, óriási jelentőségét a szekták, — sajnos — hamarabb felismerték, mint mi. Ref. egyházunk szinte akkor kezdte felismerni az iratterjesztés nagy fontosságát, mikor a mozgékony szektárius kolportőrök s élénk missziói érzékkel bíró predikátorok naptáraikkal, rölapjaikkal elárasztották népünket. A szekták hódításának igen fontos eszközlője élénk iratterjesztésük.

Hála Istennek, kezdi felismerni az iratterjesztés nagy fontossá-

gát az ébredő ref. egyház is. Ahogy fejlődik missziói öntudata, olyan mértékben fejlődik és szélesül ki iratterjesztése is, intenzitását úgy, mint szellemi tartalmát illetően is. A missziói szolgálat megkívánja a rendszeresített iratterjesztési munkát. Egész joggal beszélhetünk azért az iratterjesztésről, mint missziói munkaágról.

Különösen két kérdés adódik itt elének, amelyre kitűzött tárgyunknál fogva feleletet igyekszünk keresni, még pedig, hogy mit terjesszünk és hogyan terjesszük? vagyis az iratterjesztés tárgya és módszere.

I. Milyen iratokat terjesszünk? Magától értetődőleg olyanokat, amelyek célunknak megfelelnek, missziói munkánknál segítségül lehetnek. Anyaszentegyházunkban a misszió kettős irányú, — egyrészt alvó lelkek ébresztgetése, öntudatlanok öntudatosítása, — másrészt felébredtek pásztoralása, hitre jutottak hitének növelése, mélyítése. Van kiket tejnek italával kell és lehet táplálni, a hit kezdő és elemi ismeretére tanítani s vannak, kik a kemény eledeleket is megbírják, sőt erre van szükségük. Természetesen nem lehet mindig pontosan elhatárolni e két szempontot, mert hitben előrehaladottabbak szívesen táplálkoznak olykor-olykor tejnek italával is, olvasnak könnyebb, ébresztési szándékkal írt szellemi termékeket is, de viszont hitben csecsemőknek vagy lélekben meg se születetteknek ártalmára lehet mélyen járó, dogmatikai hitigazságokat fejtegető könyv vagy traktátus. Tehát ha nem is tudunk pontosan elhatárolást vonni a gyülekezet szellemi táplálékának a kiválasztásánál, mégis lehetőleg figyelemmel kell lenni a fent jelzett két szempontra.

1—2 évtizeddel ezelőtt, — a hivatalos belmisszió megindítása kezdetén, — de még sok gyülekezetben ma is az iratterjesztés anyagát 1—2 egyházi lap, terjesztése mellett majdnem egyedül az Énekes könyv és Biblia árusítása illetve konfirmandusok és új házások megajándékozása képezte. Bár a Biblia árusítását ma már a Bibliatársulatok kolportőrjei végzik, a gyülekezeti iratterjesztés középpontjának a Biblia terjesztésnek kell lenni. A lelkipásztori hivatalban vagy a gyülekezet iratterjesztőjénél mindig legyen ott a Biblia, úgy a teljes, mint az Újtestámentum. Ne legyen olyan ref. hajlék, melyből hiányozna a Biblia, — de hacsak lehetőség van rá, ne féljünk azt eljuttani más vallásúak házába se, hiszen Isten megszentelt ígését tartalmazza, — márpedig az üdvösségre minden ember hivatalos. Népünk nagy becsben tartja az apjáról örökölt ősi Bibliát, melynek tábláján egész családja van feljegyezve, viszont ezek a sokszor 100 éves öreg Bibliák a naponkénti olvasásra, rendszeres lelki táplálkozásra nem eléggé alkalmasak, öreg betűik, régi stílusuk és kifejezőmódjuk miatt. Sokszor éppen régiségüknél fogva, csak ereklyének számítanak, azért legyen gondunk, hogy ott legyen mellettük a legújabb szövegű Szentírás is. Ne történjék meg, hogy valakit a Lélek felindít, Bibliát akar venni s a lelkészi hivatalban nem talál, mert úgy lehet talán évekig sem fog ismét eszébe jutni annak megvétele.

Nagyon fontos a Heidelbergi Káté terjesztése. Kívánatos és szükséges ez, különösen két szempontból. Először, mert tapasztalatunk szerint az üres vallásosságba süllyedt népünk nagyrésze meglehető-

sen bizalmatlanul fogadja a Lélek által megelevenített evangyélium hirdetését, csupa egyház és „ősi szép hit” féltésétől idegenbedik a Krisztus által hozott örökké új életstílustól. Éppen mert nem ismeri az „ősi szép hit” lényegét, összetéveszti azt a maga hitnélküli, bűntudat és megváltás nélküli megszokott vallásosságával. Ismerje meg ref. népünk ennek az „ősi szép hit”-nek igazi lényegét a Heidelbergi Kátéból. Másrészt szükséges és kívánatos a H. K. terjesztése azért is, mert a felébredt és misszionált lelkek könnyen abba a hibába eshetnek, hogy mert ugyanazt a Krisztust látják és hallják más felekezetekben, könnyen áttévednek a ref. keresztyénység határain, nem tudván különbséget tenni a szekták, vagy akár az evangélikusok által értelmezett evangyélium és a református keresztyénység között. A ref. hit könnyen elszíntelenedhetik. De a Heidelbergi Káté úgyis, mint hitébresztő könyv áldásos segítő társunk a missziói munkában. Olcsó, népies kiadása 50 fill.-ért beszerezhető, ajánlatos volna konfirmációi emlékül is ezt adni.

Áldott missziói segédeszköz az ujság, természetesen vallásos folyóiratok, lapok terjesztése, propagálása. Az evangyélium új hangja csendül ki a Keresztyén Család hetilapból, érdemes a terjesztésre, amellet a Hajnal, Mustármag, értelmiségünknek pedig a Református Élet és a Magyar Ut. Mindezek azonban a legbuzgóbb igyekezet mellett is gyülekezetünknek csak kisebb részéhez, töredékéhez jutnak el, éppen, mert megszabott előfizetéssel járnak, még ha könnyen kibírható áldozatot jelentenek is, népünk negyedévenként 1 pengőt is nehezebben áldoz, mintha pl. a Friss Ujságot számonként 6—8 fillérért megveszi. Nem volna lehetetlen pl. a Keresztyén Családot is számonként árusítani, ami azonban nagyobb munkát igényel, de viszont éppen ez a munka teszi az iratterjesztés szolgálatát missziói munkává, munkaaggá, amint arról később részletesen is szólni fogunk.

Ugy tartalmánál, mint terjesztési módjánál fogva jelenleg leginkább gyülekezeti lappá tehető a dr. Szabó Aladár gödöllői lelkipásztor szerkesztésében megjelenő Református Híradó. Igazi ref. szellemű gyülekezeti lap, jelenleg a legnagyobb példányszámban megjelenő havi néplap. Megszabott előfizetése nincs, a gyülekezet tagjai tetszésszerűen önkéntes adományaikkal fizetik. Az adományokra való tekintet nélkül megkapja minden ref. család s kipróbált gyakorlat szerint — talán mert nem kérünk érte fizetést — az önkéntes adományok bőven fedezik a lapok árát, melyért darabonként 4 fillért számláz a kiadóhivatal. A 8 oldalas lap 3 utolsó oldala gyülekezeti közlemények számára van fenntartva, hol is a járató gyülekezetekre vonatkozó közlemények, hirdetések közölhetők korlátozás nélkül, soronként 5 fillérért. Úgyes kezelés mellett az önkéntes adományok ezt is fedezik. Talán éppen a gyülekezeti hírvivata az, ami a terjesztés sikerét biztosítja. Népünk örül, ha az ujságban a saját községe nevét látja, őt közelebről érdeklő híreket, egyházára vonatkozó közleményeket, pl. költségvetés, számadás stb. olvashat. Nagyon jó összekötő kapocs ez az egyház és hívei között s ha másként nem is, ezáltal eljut a legidegenültebb egyház-

taghoz is az egyház szava, üzenete, híradása. És mindenek felett az evangyélium üzenete. Látszólag bizonyos kockázattal jár a bizonytalan önkéntes adakozásra való támaszkodás, de ha helyes módszerrel végezzük terjesztését, nem lehet ráfizetés, még ha sok család nem is ad érte semmit. Viszont több eset volt rá, hogy egy-egy család 3 éven át egy fillért sem áldozott érte s három év múlva olyan összeget adott, ami bőven futotta több évi lapszámok árát is. Lélek által, Isten nevében végzett munkánál sohasem szabad félni kockázattól, mert az csak haszonnal járhat s még anyagilag is meg-hozza bőséges gyümölcsét. A lap fenntartására adott önkéntes adományok félévenként, vagy rövidebb időközökben is nyugtázhatók a gyülekezeti rovatban. Terjesztése áldott magvetés s egyházépítő szolgálat.

Megéri a fáradságot az evangyéliumi szellemű gyermeklapok terjesztése. Bár ilyen jelenleg csak egy van, a Mislei Sándorné szerkesztésében megjelenő Örömhír, mint a Vasárnapi Iskola Szövetség gyermeklapja. A gyermek büszke, hogy neki „ujság” jár s mert az övé, azért el is olvassa s ez nemcsak lelki magvetést jelent, de rászoktatja a gyermeket az ujságolvasásra s nem fog idegenkedni felnőtt korában sem egyházi, gyülekezeti lapok járatásától, olvasásától.

Minden egyházát, vallását szerető ref. embernek hő óhaja a református napilap megvalósulása. Az erről való értekezés és okadatolás nem tartozik feladatunk körébe, csak annyit kívánunk a kérdéshez hozzáfűzni, hogy az annyira szükséges reménybeli politikai napilapot elősegítheti és közelebb hozhatja a megvalósuláshoz a meglévő gyülekezeti s ref. néplapjaink tervszerű terjesztése s népünknek a sajtóval szembeni öntudatosítása.

Falusi házak elmaradhatatlan könyve a Naptár. Legtöbb házban alig található más könyv a Biblia és Énekes könyv mellett, mint az adókönyv és a Naptár. Paraszt embernek szinte nélkülözhetetlen, ebből számítja az időt, ebbe írja gazdasági vonatkozású feljegyzéseit. Nem az irodalmi részéért veszi, csak Naptár legyen, éppen ezért megveszi válogatás és kritika nélkül. És más olvasni való hiányában elolvassa az első betűtől az utolsóig. Nagyon fontos, hogy evangyéliumi szellemű naptárakkal lássuk el gyülekezetünk tagjait. Volt idő, amikor az értéktelen és szellemtelen vásári naptárak 100 ezer számra, a szekták naptárai pedig 10 ezer számra fogytak, míg mi nem igen gondoltunk vele. Ma már vannak építő tartalmú, értékes naptáraink. A Keresztván Család, s a legnagyobb példányszámban megjelenő közkedvelt „Segítség” című O. R. Sz. naptár.

Komolyabb, bibliaolvasó családok részére terjesszük a Magyar Keresztvének Naptárát, ezt a nagyon közkedvelté vált leszakított bibliai tömbnaplót, mely minden napra ígét és bibliai elmélkedést ad, bibliaolvasó útmutatóval. Sok lélek tett bizonyosságot, hogy élete megváltozását, Isten felé fordulását ennek a naptár áldott magvetésének köszönheti.

A missziói szolgálat elmaradhatatlan segédeszközei a traktátusok. Ma már elég bőven állnak rendelkezésünkre hitébresztő, evangélizáló, hitvédő, olcsó röplapszerű filléres iratok. Elmélyülésre al-

kalmas, az élet fontosabb kérdéseit tárgyoló, éppúgy, mint építő történetek, apró tanulságos elbeszélések. Főkéllékük, hogy rövidek, világosak és olcsók legyenek. Elvont, dogmatizáló írások, még ha olyan fontos hitigazságokat fejtegetnek is, nem nagyon kedveltek. A szekták itt is hamarébb felismerték a népies traktátus főkéllékét. Most már azonban mi sem maradunk el, van elég gazdag traktátus irodalmunk, csak használni kell, élni kell vele.

Elsősorban jöhetnek számításba a Jer velünk című evangélizáló röplapok. (kiadóhiv. Nyíregyháza, Sóstói-út 21). Rövid, világos érthető elmélkedéseivel, a mindennapi élet kérdéseinek evangéliumi megvilágításával, apró illusztráló történetek közlésével kiváló irat a lélek ébresztgetésére, eszméltetésére. Havonként jelenik meg egyszerre 4-4 szám. Ára darabonként 2 fillér. Terjesztési módszerére alább még rátérünk. Kissé felszínesek de jólhasználhatók a Magyar Traktátus Társaság kiadványai (Sylvester könyvkiadó, Bp. Hermína-út 37.) Ujabb keletűek és sokat ígérnek az O. R. Sz. „Népbarát” sorozatai, s a Református Traktátus Sorozat most induló filléres iratai. (Bp. IX. Kálvin-tér 8. II. 17.) Értékes szolgálatot végeznek a Magyar Ref. Külmissziói Szövetség kiadásában megjelenő Missziói füzetek, melyek inkább külmissziói kérdésekkel foglalkoznak, de Jézus győzelmét mutatják az emberi szívekben.

Előrehaladottabb missziói munkáknál elengedhetetlen a missziói könyvtár létesítése a gyülekezet számára. A felébredt lélek szellemi táplálék után kívánczik. Ha vannak is iskolai, vagy népkönyvtárak, ezek nem mindig az evangéliumi szempont szerint vannak összeválogatva. Jó könyvek építő hatású, léleknemesítő szépirodalmi művek bőven vannak, de hogy ezekhez népünk is hozzájusson, könyvtár rendszerrel valósítható meg. És nem is olyan nehezen. Vegye számba a lelkipásztor könyvtárának azokat a darabjait, amelyek alkalmasak missziói könyvtárba, készítsen részleges katalógust s bocsássa azt az olvasni szerető gyülekezet rendelkezésére. Hiszen olyan sok jó könyv van, amit megveszünk, elolvassunk s a könyvszekrényben porosodik. A könyv nem azért van, hogy szobánkat díszítse, de hogy a lelkeket építse és táplálja. Nem csak jó barát, de jó segítő-társ is az Ur szolgálatában. Egy-egy jó könyv sokszor többet elvégez, mint sok prédikáció. Filléres traktátusokat talán könnyen osztogathatunk, el is adhatunk, de drágább könyveket nem. Pedig mit jelent, ha a Zarándok útját, az Ó nyomdokain, Kálvin élete, vagy akár Nyíró: Az én népem című könyveket olvashatják híveink?! Nemcsak a Friss Újság regénytárától mentenénk meg őket, de missziót végeznénk. És a közhasználatra bocsátott missziói könyvtár állandóan gyarapítható sokak kevés filléreiből, drágább könyvekkel is. Az iratterjesztés nem feltétlenül iratok, könyvek eladásából áll, de éppen a misszió érdekében könyvek, iratok elolvasatásából. Több haszonnal járhat a misszió érdekében egy-egy jó könyv elolvasása, mint 10 eladása, amit esetleg megvesznek, de nem olvas el senki.

A legtöbb lelkészi hivatalhoz járnak különböző egyházi, vallásos lapok. Egy-egy lelkészváltás alkalmával mázsaszámra talál-

hatók a padon vagy a lomtárban évfolyamonként szépen összerakott, összekötözött példányok. A legtöbb lelkipásztor sajnálja azt kiolvasás után egyszerűen a kiolvasott ujság sorsára juttatni, maga sem tudja miért, szépen elrakja azokat, bár úgy lehet, többet soha kezébe nem veszi, nos használjuk fel ezeket a régi lapokat is a misszió szolgálatában, időnként osszuk szét gyűlekezetünk olvasni szerető tagjai között, egy-egy vallásos estén, vagy bibliaórán. A magyar parasztnép házában olyan kevés irodalmi mű, ujság, könyv fordul meg, — s mint előbb is mondtuk — unalmas, hosszú téli estén elolvas mindent, ami betűs a kezébe kerül. Lehet, hogy sokan csak stelázi papírnak, vagy csomagolásra fogják használni, de ha felét is elolvassák, már elértük célunkat. Persze, itt nem a szaklapokra, hivatalos lapokra gondolunk, hanem pl. Ref. Elet, Hajnal, Mustármag, Keresztyén Család összegyűjtött példányaira.

Fentiekben sorra vettük az íratmisszió szolgálatában rendelkezésünkre álló s meglevő missziói értékű könyveket, illetve iratokat. Istennek hála, bőven állanak rendelkezésünkre s eléggé gazdag irodalmi termékeink vannak e téren. Kívánnivaló azonban még mindig van. Még mindig nem teljes a fegyverzetünk, illetve a haladó élet újabbat és praktikusabbat kíván. Vannak — hogy úgy mondjuk — messzehordó nehéz ágyúink, vannak pompás légelhárító ütegek, támadásra és védekezésre egyformán, de hiányoznak, vagy legalább is nincsenek elégséges mértékben könnyen hordozható és mozgatható golyószóróink. — Szükség volna könnyű lélekzetű, egész rövid kis röplapokra. Reklámszerű írások, figyelmet magára vonó pár soros kérdések, amiként azt a portékáját reklamizáló üzleti világ sokszor nagyon szellemesen és ötletesen felhasználja. Nem szabad idegenkedni az ilyen üzleti, reklámozó evangyéliumi hirdetéstől, mert bár nem valljuk Kollonics jezsuitáival, hogy a cél szentesíti az eszközöket, de ha az eszköz nem tisztességtelen, senki érdekeit nem sérti, nem mondhatjuk azt profánnak, mert hiszen a legnagyobb, legszentebb célt szolgálja, a léleknek Isten és az örökkévaló dolgok felé fordítását. A miskolci villamosokon a hirdetések közt láthatók az Evangéliumi Könyvkereskedés kiadásában megjelenő evangelizáló képek. A Kakas-paszta cipőkrém és a Radion mosópor mellett egész jól megfér a sátán markából szabadulni akaró kicsiny vergődő embert ábrázoló kép, a magyarázat gyanánt aláírt bibliai ígérel, vagy az üdösség és kárhozát útját szemléltető s Isten szabadító kegyelmét, a lelki békesség feltételét illusztráló szellemes kép, éppen úgy, mint a Bibliaolvasás áldásos voltát a modern gondolkozású ember szellemi világához közelebb vivő rajzok és felirások, felhívások. Lehetetlen, hogy meg ne álljon rajta a reklámképekre tévedt unatkozó ember szeme s ha pedig már meglátja, gondolatot is ébreszt abban. Miért ne lehetne hasonló képeket, felirásokat s reklámstílusú plakátokat — melyek az örökkévaló dolgokra hívják fel a figyelmet, — elhelyezni várótermekben, gyülekező helyeken, rendelőkben stb.? Hiszen az ember lelkét, szívé mindenüvé magával viszi, magával hordja azt az üres, fájó sok fájdalmat, csalódást látott emberi szívet s kitudhatja nem éppen a világ vásári piacán, kiabáló

reklámok közt fog-e eljutni szívéhez az örökkévalóság üzenete, talán éppen, amikor ez elől menekül, vagy azt gondolja: az Ur nem szól bele hétköznapi vagy üzleti dolgaiba!

Jól tudjuk azt, hogy a mai ember siető, gépember, türelmetlen és ideges. Felébredt lelki élet szükséges ahhoz, hogy elmélyedjen akár gondolataiban, akár olvasmányaiban. Legtöbbnyire pillanatnyi hatások uralják életét. A predikációt is sokkal inkább meghallgatná. templomba is jobban eljönne, ha rövid pár perces volna az, de 20—30 perc már nagyon hosszú, sok könyvet, írást azért nem olvas el, mert hosszú, nincs hozzá ideje, főleg türelme, de pár soros, időt, türelmet nem igénylő írást unalomból is elolvas. Isten pedig rövid sorokban is nagyon sokat tud mondani s azt akarja s nekünk is azt kell munkálni, hogy az Ő szava, üzenete elől ne menekülhessen el az ember, ütközzön bele mindenütt, templomban úgy, mint az élet vásári forgatagában.

A misszió szolgálatából még, kevés kezdeményezéstől eltekintve, hiányzik a kép. Nem a szenttörténeti jeleneteket kiábrázoló Dóré, vagy Leonardo da Vinci örökszép képeire gondolunk most, hanem egy-egy örökkévaló igazságot szemléltető, gondolkozásra ösztönző képekre, lelki, elvont dolgoknak a hétköznapi s való életből vett illusztrációira. Mint pl. az iszákosság következményeit szemléltető Józán Miska és Rézeges Pista jól ismert képei. A szekták itt is megelőztek. Különösen az adventisták folyóirataik és kiadványaikban az illusztráló képek, sokszor nagyon ügyes, ötletes képek játsszák a főszerepet s biztosítják könyveiknek a kelendőséget.

Hisszük, hogy Isten elénk adja mindazokat az eszközöket, nyilvánvalóvá teszi, az Őt szerető s szolgálni vágyó lelkek előtt mindazokat a módszereket, melyeket országa terjesztésében fel lehet, szabad és kell használni. Mindenesetre, arra nézzünk ami van, sok áldás származik belőle, ha azokat használjuk és alkalmazzuk.

A másik nem kevésbé fontos kérdésünk a missziói iratterjesztés szolgálatát illetőleg annak módszere, vagyis hogy hogyan végezzük azt. Egész természetes, hogy mindenek felett komoly missziói lélekkel, — nem magát az iratterjesztést tekintve célnak, hanem mint fontos eszközt, minden misszió munka főcélja, a lelkek megnyerése, felbresztése érdekében végezzük azt. A hogyan kérdésnek két része van, technikai és anyagi. Általában az a felfogás, hogy egyedül a pénzkérdés a döntő itt, azon múlik minden s miként a háborúhoz, a misszióhoz is három dolog szükséges: pénz, pénz és pénz. Semmi esetre sem osztaltjuk ezt a felfogást, sőt inkább valljuk, hogy a szükséges három dolog: lélek, lélek és ismét csak lélek. Emberi életékért felelősséget érző misszió lélek. Ha ez megvan, — minden más megadatik. Isten országáért végzett munkát nem lehet az emberi számítás 2×2 -jével mérni és attól függővé tenni. Bár fentebb több lehetőségről szoltunk, amikor anyagi előfeltételek nélkül is áldásos munkát végezhetünk, mégsem akarjuk tagadni, hogy a lélek elsőbbsége mellett pénzre egyáltalán nem volna szükség az iratterjesztésnél. Csak azt állítjuk, hogy nem ez az első feltétel, mert az anya-

giak megadatnak. Az iratterjesztés szolgálata elsősorban nem pénz-kérdés.

Ma már egyházközseink költségvetésében a legtöbb helyen be van állítva iratterjesztésre is bizonyos, kisebb nagyobb összeg. Egész bizonyos az, hogy ennek legalább is van olyan fontossága, mint a szegénygondozás, vagy más karitatív célokra fordított összegnek. De viszont ha a gyülekezet közpénztára semmiképpen nem bírná ezt meg, vagy meg nem értés folytán nem tudna erre áldozni költségvetésileg, — semmi esetre sem szabad azt erőszakolni, ismerve népünk konzervatív felfogását és mentalitását, — aki nagyon félti zsebet, — előbb a szívének kell megnyílni, hogy zsebe is magától megnyíljon. Ha azonban áll rendelkezésünkre az egyházközségi pénztárból valamelyes összeg, már alapul szolgálhat az iratterjesztés megkezdéséhez. Nem tartjuk helyesnek azonban, mikor ezen a költségvetésileg biztosított egyházközségi dotáción ujházások részére bibliát szerzünk be, — ez nem tartozik szorosan az iratterjesztés feladatai közé. Ajándékozza esetleg valamely egyesület, de az egyházközség ne emléket adjon, hanem minden tehetségével a lélek építésére törekedjék s missziót végezzen. Emlékezés nem mindig, sőt legtöbbször nem missziót jelent. Ugyszintén azt sem helyeseljük, hogy a konfirmandusok részére ad Bibliát a gyülekezet, mint ahogy az a legtöbb helyen szokásban van. A Biblia legyen konfirmációi előkészítés tankönyve, vigye azt magával a konfirmandus már az iskolából. A Bibliának sohasem szabad emléknek lenni, hanem a lélek nélkülözhetetlen táplálójának.

Az egyházközség pénztárából nyert összeget használjuk fel inkább ingyenes osztogatásra szánt traktátusok beszerzésére, vagy még inkább egyházi lap, a Keresztény Család, vagy a Református Híradó terjesztésére, lehetőleg minden családhoz való eljuttatására, ha az fentebb ismertetett terjesztési módszer mellett áldozatot kíván.

A missziói szolgálat benső kényszerétől áthatott lélek nem csupán az egyházközség pénztáráról fogja várni az iratterjesztés végzéséhez szükséges anyagi eszközöket, de maga is tud erre áldozni, hiszen Isten országáért felelősséget érző lelkeknek köszönhetjük Bibliánk olcsóságát is. S ha tudunk áldozni szegényeinknek kenyérral való segítésére, — vajjon ki ne tudna? — vajjon nem jutna-e pár fillérünk arra, hogy szellemi kenyérral, lelki táplálékkal is szolgáljunk esetleg anyagiakban gazdagabbaknak is, kik azonban még nem jutottak el oda, hogy szellemiekért áldozatot hozzanak? Öntudatosabb hitű egyháztagjainkat pedig egyenesen rá kell nevelni, hogy megértsék az iratterjesztés fontosságát, missziói jelentőségét s ha ez sikerül, kiapadhatatlan anyagi forrás fog rendelkezésünkre állni. Sok példa mutatja, hogy így válik lehetségessé legtöbb gyülekezetben pl. a Református Híradónak gyülekezetű lappá tétele, mikor az önkéntes adományok lehetővé teszik, hogy ne csak megrendelőkhöz, de kivétel nélkül minden családhoz eljusson ez a komoly evangéliumi néplap, mely sokszor jelent annyit, mint egy segédlelkész szolgálata. A közismert „Jer velünk“ evangéliumi röplap

terjesztése pedig egyenesen öntudatos hívő lelkek áldozatára van felépítve.

S minden könyvkiadó vállalat, de különösen az evangyéliumi könyvkiadók tekintélyes százalék részesedést, illetve engedményt adnak kiadványaikból, ami szintén az iratterjesztés céljaira fordítandó. Az ingyenes iratterjesztés anyagi fedezetéül tehát három forrás áll rendelkezésünkre, az egyházköztség pénztára, hívő lelkek áldozatkészsége s az eladott iratok százalékos haszna. A három közül legbizonyosabb, legkiapadhatatlanabb s legáldásosabb a misszionált szívek áldozata, mert ennek Isten a táplálója, azért el nem fogyhat, csak növekedhet.

Az ingyenes iratterjesztés, melynek anyagi előfeltételei vannak, csak kisebb s talán könnyebb része munkánknak s kevesebb felelősséget és fáradságot igényel. Több gonddal, fáradsággal jár, sőt okosságot és ügyességet kíván a pénzért, — hogy úgymondjuk — üzletszerűen végzett iratok árusítása és terjesztése. Ismét hangoztatjuk, hogy rá kell nevelni népünket a szellemi táplálékokért való áldozathozatalra. Megértetni, hogy a szellemi javak is értéket, mégpedig testiekénél nagyobb értéket jelentenek. Ingyenes iratterjesztésnél sokszor az a veszély fenyeget, hogy éppen ingyenes voltánál fogva elvesz tartalmának is az értéke népünk előtt, s olyannak fogja tekinteni, mint a városok utcáin osztogatott üzleti reklámot vagy ingyenes árjegyzéket. Mikor van helye, sőt mikor forog fenn szükségessége az ingyenes iratok osztogatásának s mikor árusíthatjuk azt pénzért, — szabályt nem állapíthatunk meg, — minden esetben a lélek lehet ennek a szabályozója, mint általában minden missziói munkának.

Az iratterjesztés anyagi kérdésénél sokkal fontosabb annak technikai része, kik és hogyan végezzék ezt a munkát? Legtöbbször megelégszünk azzal s gyülekezeti iratterjesztésnek könyveljük el, hogy hivatásos kolportőrök időnként, évenként egyszer, kétszer megjelennek a gyülekezetben s árusítják a maguk irataikat. Ha meg is van ennek is a léljogosultsága s minden támogatást megérdemelnek ezek a legtöbbször komoly hívő lelkületű evangyéliumi munkások, ha nem szektárius futkározó atyafiak, hanem hitünk cselédjei, mégsem tekinthető ez gyülekezeti iratterjesztésnek, redszeres missziói szolgálatunk segédeszközének, illetve munkáágának. Mert nem rendszeres s nem a szükségletnek megfelelő. Nagyobb városi gyülekezeteknek külön, hivatásos iratterjesztőjük van, sőt kisebb gyülekezetek is beállíthatnak, megbízhatnak ezzel erre alkalmas, mindenesetre lelki előfeltételekkel bíró egyéneket, kik a gyülekezeti iratterjesztést kezelik esetleg %-os haszon ellenében. Hogy azonban az iratterjesztés valóban missziói munkaág legyen, a gyülekezeti munka szervesen kapcsolódó, kiegészítő része és segédeszköze szükséges, hogy a lelkipásztor mellett öntudatos missziói lelkülettel bíró iratterjesztő gárda szolgáljon, akik az Ur iránti hűségből, Neki való kedves szolgálat gyanánt végezzék ezt a munkát. Itt most már az iratterjesztés szolgálatának nemcsak céljában van meg missziói jelentősége, de mint alkalom a szolgálatra, önmagában is hasznos és léleknevelő. Tudni

kell, hogy a felébredt lélek aktivitásra vágyik, tenni kíván valamit. Sokszor nem tudunk rá mit bízni, nem tudjuk foglalkoztatni. Kitűnő alkalom és lehetőség erre az iratterjesztés, mint gyülekezeti szolgálat. Legprimitívebb iratterjesztő gárda a vasárnapi iskolás gyermekek. Sokszor a felnőttek sem tudnak olyan lelkes buzgóságot kifejezni pl. naptárak árusításánál, mint ezek a kis rikkancsok, különösen, ha megértetjük velük, hogy ezzel egyházuknak is, az Urnak is kedves szolgálatot végeznek. Legyen azonban az ő iratterjesztő szolgálatuk is missziói jellegű, éppen azért — bár gyakorlatilag célravezetőbbnek és hasznosabbnak látszik, hogy pl. naptárak széthordásánál vagy árusításánál 2—3 filléres jutalékot kapnak — nem tartjuk ezt ajánlatosnak és helyesnek, két okból kifolyólag is, egyrészt, mert üzletet látnak benne, amiről úgy gondolják, hogy ha nekik, akkor bizonyosan megbízójuknak is „jövödelmez,” másrészt elveszti missziói nevelő hatását, az Urért való szolgálat öntudatát. S különben is akár a naptárak, akár más iratok árendedményből származó haszna szolgálja kizárólag az iratterjesztést s annak minél szélesebbkörű kiépítését és megszervezését. Vigyázzunk azonban, hogy önkéntes adományokkal járó iratok, vagy gyülekezeti lap széthordását semmiesetre se bízuk gyermekekre, részint mert irántuk kevesebb a bizalom, kevesebb lesz az önkéntes adomány is, részint mert kísértésbe kerül a legmegbízhatóbbnak látszó gyermek is, lévén a pénznek nagy csábító ereje. Példák vannak rá, hogy sok gyülekezetben pl. a Keresztynén Család különösen pedig az önkéntes adományokból fenntartott Református Híradót gyermekekre bízták s igen sokszor, sőt minden esetben csődöt mondott, ráfizetéssel végződött a gyermekekkel való kísérletezés. Maradjanak ők csak legszükségesebb esetben is a naptárak árusításánál, legfeljebb alkalmi s propaganda iratok, meghívók széthordásánál. Nő- és leányegyletek komolyabb tagjai inkább felhasználhatók, mindenestre az iratterjesztés komolysága feltétlenül megkívánja, hogy amiként többször hangsúlyoztuk már, olyan kipróbált és öntudatos hívő lelkekre bízuk azt, akik missziói ösztönzésből, imádságos lélekkel tudják azt végezni. Vetni a bizonyos s eljövendő aratás reménységével.

Meg kell még emlékeznünk az Országos Iratmisszió egészen egyéni módszerrel végzett evangélizáló munkájáról, minek nem kizárólag az iratterjesztés a célja, de szoros kapcsolatban van vele s véleményünk szerint munkamódszere által minden más iratterjesztésnél inkább nevezhető iratmissziónak. Az egyháztól távolálló s Isteni élettől elidegenedett lelkeket igyekszik elérni s az atyai házhoz visszahozni. Öntudatos hívő és imádkozó lelkek végezhetik e munkát, akik vállalnak 4, 5, 10 családot, illetve vállalják azokhoz az Iratmisszió lapjának, a Jer velünknek minden héten személyesen való eljuttatását s ezáltal velük az állandó összeköttetés fenntartását. A lap elhordása azonban csak kisebb, mellékes része a munkának, inkább — hogy úgy mondjuk — alkalom a rendszeres látogatásra, az állandó összeköttetés fenntartására. Az iratmisszionáriusok mintegy pásztori munkát végeznek, nem provokálják, de ha úgy adódik, — már pedig szinte minden esetben magától adódik

az alkalom — beszélgetnek a családokkal, lelki dolgokról, az örökkévalóság dolgairól. És rendszeresen imádságukban hordozzák, számontartják a magukra vállalt lelkeket, figyelemmel kísérik a lélek mozdulását s egyengetik részükre az utat a templom s a gyülekezet közössége és Istenországa felé. Nagy türelmet, sok imádságot és kitartást igénylő szolgálat ez, mert hiszen sokszor éveken át érdektelen és elzárkózott marad a munkábevett lélek, elfogadja ugyan közönyösen a hozzája juttatott kis lapot, de annak üzenete előtt zárva tartja lelkét. De a kitartás próbálja meg a hűséget. S egy-egy lélek megnyeréséért bizony sokat kell küzdeni, tusakodni. És sok közönyös, elidegenült családot hozott már vissza az iratmisszió imádságos szolgálata az Urhoz és az Ő egyházához.

Az iratmisszionáriusok havonként összejönnek, beszámolva végzett munkájukról s megbeszélve tapasztalataikat s egymás hite által erősödést nyerve a továbbiakhoz. Természetesen a szolgálatukat hit és felelősség által végzik, így a hetenként kiosztott Jer velünkért semmit sem kérnek s nem várnak, ha azonban valahol önkéntes adakozásra buzdul a lélek, elfogadják az adományt az iratmisszió céljára. A lap költségét a szolgálat résztvevői viselik s amennyiben önkéntes adományból nem jön az be, minden hónapban kifizetik az általuk elhordott Jer velünk árát. (Számonként 2 fill.) Áldott szolgálat ez egyházunkban, mely munka évről-évre bővül, szélesül s mind többen vállalják ezt a szolgálatot s mind több családhoz jut el ilyenformán az Ur hívása s az örökkévalóság üzenete. És a másokért való felelősség hordozása építi azt is, aki végzi ezt a munkát. Az Országos Iratmisszió, mely a Bethánia-egylet kezdeményezésére kb. 5 évvel ezelőtt indult meg, jelenleg a Gyülekezeti Evangélizáló Baráti Társaság munkája, központi irányítója Békefi Benő lelkész.

Mindezekkel kapcsolatban, — amit fejtegetésünkben az iratterjesztésről elmondottunk — meg kell jegyezni, hogy csak általános keretet igyekeztünk adni, mintegy körvonalazva azokat a lehetőségeket, amelyek kihasználhatók a misszió szolgálatában. Lelki munkákról lévén szó, csak általános szabályokat adhatunk, részint ahogy a Lélek diktálja, részint ahogy a gyakorlati tapasztalás igazolja. A keretet gyülekezeteink jelenlegi lelki és szellemi állapotához méreteztük, figyelembe véve és szem előtt tartva, hogy a missziót református egyházunkon belül végezzük, a lelkipásztor irányítása mellett, nagyobbára még az öntudatos hit csecsemőkorát élő, vagy még öntudatos hitre sem ébredt gyülekezeteinkben. Más és más lehet és kell lenni a módszernek is az iratterjesztés anyagának is falusi és városi, fejlettebb hitéletű és alvó lelkű gyülekezetekben, egyvallású és több felekezetet magában foglaló községekben. És mindig a tegnap tapasztalatai alapján a ma szükségleteire gondoltunk, mert a holnap újabb és újabb igényeket támaszt az állandó fejlődés mértékéhez képest. Mert a misszió lényegét tekintve ma is az, ami tegnap, vagy 2000 évvel ezelőtt az apostolok korában volt, Isteni gazdája és számonkérője is tegnap és ma és mindörökké ugyanaz marad, de módszereiben változik a haladó időhöz, az élet kíván-

nalmához alkalmazkodik. Azért lehet, hogy ami jó és alkalmazható ezen a helyen, nem alkalmas a másik helyen s ami tulzott kívánalomnak és elérhetetlennek látszik ma, holnap elavult és időszerűtlenné válik. Pl. a 900-as évek jóformán egyedüli népies iratai, a Koszorú füzetek, akkor igen becses és jó szolgálatot tettek, ma már azonban távolról sem elégítik ki az igényeket. Minden fejlődik, fejlődni kell a misszió módszereinek is, hogy állandó növekedésére szolgáljon a léleknek s épülésére anyaszentegyházunknak.

Adja a kegyelem Istene, hogy az örök reformáció elve érvényesüljön a misszió minden munka területén s Isten lelke irányítsa ennek szolgálatában iratterjesztésünket is.

Lelkészerítekezletünkön I-ső díjjal jutalmazott prédikáció.

Egyházi beszéd Horthy Miklós kormányzó

20 éves országzásának emlékünnepen.

Irta: Román Ernő.

AZ ELHÍVOTT EMBER

Alapige: Bírák VI. 14 – 16.

A felolvasott alapige egy kiszakított lap az Izráel hős koráról szóló hőskölteményből. Amikor az Ur akaratából hatalmat von az ősi ellenség, a Midiániták keze a gonoszul cselekvő Izráelen és igen megnyomorodott volna Izráel a Midiániták miatt s az Urhoz kiáltának az Izráel fiai: ím az Urnak egy angyala jött el és leült ama cserfa alatt, mely Ofrában van, ahol egy erős, hatalmas férfi, Gedeon éppen búzát csépeelt a pajtában, hogy megmentené a Midiániták orcája elől. Ekkor megjelent neki az Urnak angyala és monda neki: Az Ur veled, erős férfiú! Gedeon pedig monda neki: Kérlek Uram, ha velünk van az Ur, miért ér bennünket mindez? Ime most elhagyott minket az Ur és adott a Midiániták kezébe? Erre az Ur angyala hozzáfordult és monda: Menj el ezzel a te erőddel és megszabadítod Izráelt Midián kezéből. Menj, én küldelek téged! Én Uram, miképpen szabadítsam én meg Izráelt? Hiszen az én nemzetségem a legkisebb Manassében és én vagyok a legkisebb atyámnak házában? És monda neki az Ur: Én leszek veled és megvered Midiánt, mint egy férfiút.

Nem részletezem, hogy miként adott az Ur jeleket a még mindig habozó Gedeonnak, hogy meggyőzze őt arról, hogy őt valóban az Ur küldötte hívja, csak azt említem meg, hogy amikor meggyőződött Gedeon arról, hogy az angyalt csakugyan az Ur küldte ő hozzá, hogy őt nemzetmentő vállalkozásra bírja: alázatosan engedelmeskedett, s kisdéd, 300 főnyi, de egyénenként kiválasztott csapatával teljesen tönkreverte az ősi ellenséget, a Midiániták és Amelékíták óriás seregét, melynek fiai úgy feküdtek a völgyben, mint a sáskák sokasága, és tevéiknek nem volt száma sokaságuk miatt, mint a fővénynek, mely a tenger partján van.

Ennek a hőskölteménynek a tanúsága az, hogy a világ és nemzetek életét kormányzó Istennek mindig vannak elrejtett emberei, a kibet a szükség idején előhív rejtekhelyeikből, s mint elhívottakat, küldötteket, választottakat, odaállít egy-egy nemzet élére, s általok véghezviszi az ő nemzetmentő akaratát. Ilyenek voltak Izráel történetében: József, Mózes, Józsué, Gedeon, Dávid. Nehémiás.

Ha a magyar nemzet élettörténetére fordítjuk a tekintetünket: nem ezt az Istentől elhivatást szemlélhetjük-é I. István, IV. Béla, Hunyadi János, Bocskay, Bethlen G., a Zrínyiek, a Rákócziak, Széchenyi I., Kossuth L. és annyí más jelesünk, legközelebb pedig Horthy Miklós kormányzónak az ország élére való állításában?

Az alapige vezérlete nyomán kormányzónk 20 éves országzás

ünnepén elmélkedjünk *az Istentől elhívott ember jellemző tulajdonságairól.*

Az Istentől elhívott ember:

I. Istenre néző, figyelő és neki szótfogadó,

II. az Istentől ráruházott kötelességet állhatatos szilárdsággal teljesítő,

III. Istentől győzelemmel és eredménnyel megkoronázott ember.

I.

A legközönségesebb gondolkozású ember is, amikor életének egy-egy nagyobb jelentőségű vállalatához kezd, döntő órájához érkezik: tanácsot tart hozzátartozóival, bizalmas embereivel, mielőtt elhatározza magát a döntéssel járó felelősség viselésére. Sokkalta nyugodtabbnak érzi magát, ha más emberek véleményéhez mérhette hozzá a magáét s így döntött a jövő teendői felől. Ugy érzi, mintha ezáltal a magára veendő felelősség súlya is könnyűlt volna a másokkal való megosztás révén.

Hát még amikor szóval vagy tettel népek, országok sorsa és jövője felett kell dönteni, amikor az események messze kiható elhatározások elé állítanak bennünket: olyankor az elhívott ember alázatosan beismeri, hogy az emberi erő elégtelen a döntésre s felsőbbrendűen átérzi, hogy neki magasabbrendű lények tanácsára, vagy sugallatára van szüksége, hogy helyesen dönteni tudjon. Ez a magasabbrendű lény pedig nem kereshető a földön s az emberek között, hanem ez csak a világokat bíró és kormányzó Isten lehet s szerencsés az a nemzet, amelynek vezére vagy vezetői az ilyen sorsdöntő napokban az Istennel akarnak és tudnak tanácsot tartani. Akik fel tudják emelni szemeiket az emberi dolgokról az isteni dolgokra, el tudnak jutni az emberi szokásoktól, törvényektől az Isten törvényeire és akaratára s ezeket átfogva, átértve mondanak igent vagy nemet, döntenek jobbra vagy balra. Szóval az elhívott emberek Isten akaratát, parancsát, törvényét tudakozó és azt engedelmesen elfogadó emberek.

Volt egykor egy ország, szép, gyönyörű ország. Dalolt a pacsirta, mikor szántott, vetett e boldog ország népe. A legszebb tavasz ebben az országban nyílt, a legszebb dalokat ez a nép dalolta.

Aztán, — no hisz úgy volt . . . valami gonosz varázslat szállta meg ezt a tündér országot. Elhallgatott a pacsirta, varjak, hollók serege károgtott benne. Vöröslő pipacs sokasodott el aranyló búzája közt. Valami pokoli ígézet ülte meg ezt a szépségéből kivetkőzött, magát marcangoló, értékeit pusztító, lelkét megtagadó, multjától hűtlenül elszakadt népet. 1919! . . . Mintha a siralmak és gyötrődések, a szegyenek és elbukások krónikájának a foglalata volna! A magyar népnek ez időbeli vezetői, feltolakodott prófétái csak az emberi dolgokra, vágyakra, szenvedélyekre, érdekekre néztek. Oh mennyi torz, hitvány, törpe alak, kik gyötrelmessé tették milliók életét s ennek zsarnoki nyomása alatt a lelkeket olyan kétségbeejtő üresség fogta el, hogy az emberek meggyűlölték és megátkozták születésnapjukat.

Ezekkel szemben az Isten dolgaira gondoló emberek mentik meg és tartják fenn az emberi élet magasztosságait, szépségeit és fényességeit. Most 20 éve annak... November volt akkor is, csatakos, őszi idő, sírtak az emberekkel az akácok is, könnyben fűrödtek a tarlok is. De egyszer csak felszakadt a fekete felhőkárpit s a kimosolygó nap áldott mosolygásában gyűrött köpenyű, kemény lépésű katonái élén elérkezett az elvarázsoltt tündérországba a mesebeli sárkányölő vitéz. Amerre járt: a szívek hangosan dobbantak újra, a nyírkos ősz mosolygó kikeletté változott s a rajtunk lakmározó fekete hollóraj pusztulni kezdett. Vele visszafordult a távozó élet, a rend, a becsület, itt állt a varázslatoldó vitéz s nyomában a magyar feltámadás. Harangok kondultak, zászlók hajoltak, magyar szívek az örömtől majd megszakadtak, midőn csillogó szuronyokon megvillanó fényben, dacos, kemény serege élén megállott a megalázott magyarság előtt a minden magyarok legelsője, e vitézek elseje, vitéze, a legmagyarabb magyar: nagybányai Horthy Miklós.

S mint az ágyúdőrej, szállt hatalmas szava hegyeken, völgyeken át a nagy Bethlen Gábor stylusában: Istené az utolsó szó! Ha Isten velünk: ki ellenünk? Kishitűek, kételkedők! 1000 éven át annyi megpróbáltatásból kimentették már e hont a nemzet küldetéses vezetői: csak ti roskadnátok le korotok parancsoló terheinek hordozása alatt? Volt már e hon földjén a mai zsebrákoknál sokkal hatalmasabb bitorló is elég: s Isten napja, az igazság napja mégis mindannyiszor kisütött ránk! Mert e földön minden igazság Istentől való. És aki az igazság katonája: az mindig az Isten katonája. Én is az vagyok és hiszem, hogy győzni is fogok az ősi jelszó alatt: Istenért és hazáért! Higgyetek ti is és ti is erősek lesztek és akkor az igazságotok is erőssé lesznek. Isten nem a hitetlen gyáva gyengét, hanem az arra méltó erős lelkeket menti meg! Isten malmai lassan örölnék, de biztosan, a hamisság polyvája szélnek ered, de az igazság magja itt marad. E szent földről a polyva tovaszáll s ezeréves régi helyén a magyar továbbra is megáll dicsőséggel!

Mert van-e egy zuga ennek az országnak, ahol a magyar nemzetért ne haltak volna meg vitéz magyarok? Van-e egy röge, melyre nem hullott a vérök? Van-e ország, melynek története gazdagabb volna mártírokkal, mint a miénk? Századokon át, 1000 éven át ismét és ismét megújult a harc, amelyben nem dicsőségért, nem zsákmányért, *nem szoldért hullottak el* legjobbaink, *hanem a magyarság élet-halál fiarcáért* és örök igazságaiért? Magyarország sérelmei, szenvedései, nagy igazsága az égre kiáltanak: ezt az országot hely illeti a nap alatt! Egy, egyetlenegy magyar misszió várakozik reánk: bízni! Magamban nem bízhatok. A szerencsében se, hisz ez a vidám kalandorok bölcsesége. Olyanban bízhatom csak, aki e világ gránit alapja: az igazlátó Istenben! Egyedül neki van ereje megőrizni és megtartani egy népet. Mert az élet törvénye az igazság, mely fel van oldva a világot uraló következetességben, mint a só a tenger vizében. Láthatatlan, de azért ott van annak minden vízcseppjében. Azért higgyetek ebben az isteni örök igazságban, higgyetek Magyarország feltámadásában!

Ilyennek láttam én országunk kormányzóját, mint Istentől elhívott, ő rá néző és figyelő, s neki szót fogadó országvezért: mint a kálvinista keresztyén lelki kiegyensúlyozottságnak az élő szobrát. S ez az élő szobor mint 20 éven át tetie, hívjon, serkentsen, buzdítson, sarkalljon bennünket arra, hogy mi is Istenre néző, az ő szavára figyelő, és neki szótfogadó hívő és bízó magyarok legyünk!

II.

Az Istentől elhívott, küldetéses ember második jellemző tulajdonsága, hogy az Istentől ráruházott kötelességet állhatatos szilárdsággal teljesíti.

Kötelesség: egy határtalan nagyjelentőségű szó. Országot, nemzetet, családot és gyermeket *csak ennek a szónak az életben való megvalósítása menti meg*, azért érdemes e szót a gondolkodás bonczkése alá venni. Amikor egy-egy nép ajkán megszületnek a szavak, a gagyogó ember a betűket önkéntelenül is úgy válogatja össze, hogy azok az elvont fogalmakat is valami kézzelfogható dologgal magyarázzák. Így a kötelesség elvont fogalmát a néplélek a kézzelfogható kötél szóból fejlesztette ki. Ebben a szóban benne van az, hogy aki kötelességet vállalt: az oda van kötözve valamihez, valami teendőhöz, feladathoz, eszméhez, elvhez, célhoz.

A kötelesség ilyenvaló értelmezése magyarázza meg azt a csodálatot, amivel a magyar nemzet kormányzójára tekint. Mikor még tengernagy volt, s az egyéni hősiességnek és kötelességteljesítésnek szinte utólérhetetlen példáját adta az otrantói csatában, mikor sebesülten odakötöztette magát a hajó parancsnoki hídjára, hogy a hullámok le ne sodorhassák s hogy el tudja végezni azt a kötelességet, ami reá bízott. Pál apostol dübörgő szavainak az életben valóra váltása ez: „Az én életem sem drága nekem, csak elvégezhessem a futást, melyet vettem az én uramtól a J. Kr.-tól.“ Nos ennek a kötelesség szónak az élő megtestesítője a mi kormányzónk. Nem csupán az életének az előbb említett felejthetetlen epizódjával, hanem azzal, hogy amióta a nemzet élére állott: ő az ország első embere a szolgálatban. A Novara hőse a kötelességteljesítésben való állhatatos szilárdságot magával hozta az államfői magas polcra is. A világháború hősi harcaiban megedzett férfi azon a magas helyen, ahová a sors és nemzete állította, sohasem szűnt meg elhatározásban és tettekben az ország első embere lenni.

Nagy emberek sorsa arravaló, hogy a kisebbek tanuljanak s példát vegyenek belőle. Minden kisebb vagy nagyobb embernek a maga hivatala, vállalata, üzlete, irodája, gazdasága és családja egy hajó, melynek biztos révbejutásáért elsősorban a parancsnok: a családfelelős, kinek szintén oda kell kötöznie magát a kötelesség árbocához. S egyszer, másszor minden ember belekeveredik valami nagy viharba, a hajójára gránátokat lönek, bombákat dobznak, el akarják pusztítani az ellenségei, néha fellázad ellene a hajó személyzete is, a családja vagy az alkalmazottai. Keserves küzdelmeket kell folytatnunk a hajótörés ellen, úgy egyenként a magunk hajója, mint a közös nemzeti gályának az elsüllyedése ellen. Mind oda va-

gyünk kötözve valamely célhoz, s csak akkor érhetjük el úgy a közös, mint a magáncélt, ha a kötelességhez mindhalálig hívek maradunk. S akkor leszünk hősök, ha hajónkat révbe juttatjuk. Gyakran nem is marad semmink e küzdelemből, csak a kötelességteljesítés megnyugvása, de ez mindennél többetérő. Mert csak ennek nyomán hallhatjuk meg a legfelső helybenhagyást: Jól vagyon jó és hű szolgám! A kevesen hű voltak: sokra bízlak ezután!

III.

Az Istentől elhívott ember Istentől győzelemmel és eredménnyel megkoronázott ember. Az Ur őrizzen is tőle, hogy másként legyen, hiszen az isteni igazságszolgáltatásba, az erkölcsi világrendbe velett hitünket teljesen megrendítené, munkakészségünket megbénítaná, s odavezetne és juttatna a Prédikátori könyv lemondó bölcsességéhez: Minden csak hiábavalóság és a léleknek gyötrelme! Ellenben ha azt látjuk, hogy az új ugarszántásnak, jó mag szórásának jutalmát vesszük a bő aratásban, hogy Pál nyugodtan plántálhat, Apollos, vígan öntözhet: ad az Isten jó előmenetelt: ez a tudat hatalmas lendítőkerék számunkra a minél előbbre s magasabbra való törekvésben. Hogy ez így volt: bizonyítja a mult. Gedeon 300-ad magával sok ezereken diadalmat vett, az apostolok kised csapata nagyobb erőnek bizonyult a római birodalom világhatalmánál, István király kemény elhatározása a pogány magyarság helyén alkotott évszázadok viháraival dacolni tudó magyar államot, IV. Béla király halálos elszántsága a füstölgő romokból fundált új, életerős országot, a Bocskay, Bethlen, Rákóczi Gy. erőfeszítésének eredménye a valásszabadság és magyar függetlenség lett.

Ne suttojják ezzel szemben a lábujjhegyen járók, a kishitűek, hogy pl. II. Rákóczi F. vagy Kossuth L. sok áldozathozatala, antik elvhűségű élete nemcsak nem járt szerencsével, de hazátlan bújdósökként kellett elhúyniok. Nagy tévedés, mert a magyar nemzet ő általuk nyerte vissza önbecsülését és a külföld tiszteletét s lett félelmissé a magyar név azok előtt is, akik azt addig lábbal tipor-ták. Egyik még ma is a magyarok vezérlő fejedelme, a másik a nemzet apja, aki ha még egyszer üzen: mindnyájunknak el kell menni! Ez az ő nagyságuk, dicsőségük, halhatatlanságuk, ez az ő életük és küzdelmes munkájok eredménye és gyümölcse.

Hát a mi ünnepelt kormányzónk Istentől győzelemmel és eredménnyel megkoronázott ember-é? A lélek egyensúlyát az képezi, hogy legnagyobb megpróbáltatásai között, legnehezebb pillanataiban is talál önmagában egy nyugvópontot, melynek tisztasága és biztonsága körül elnyugosznak a felkavarodott hullámok. A nemzet lelkének az egyensúlyához is kell egy ilyen nyugvópont, melyen mindenkor megpihenhet, ha történelem, emberek, események, politikai vetélkedések felzavarták és nyugtalanná tették őt, ha tévedések, balfogások, megpróbáltatások, elviselhetetlen terhek már-már csaknem összeroppantják. Szerencsés az a nemzet, melynek nemzeti életéből nem hiányzik ez a kimagasló nyugvópont. És mi magyarok annyit szerencsétlenségünk közepette is azért mondhatjuk magunkat

és országunkat szerencsésnek, mert a mi nemzeti életünknek meg van ez a nyugvópontja. Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának a személye ez, kinek 20 éves országlása fordulóját ünnepli ma a nemzet. Világosan látja a magyar nép, hogy ez ország 1000 éves fundamentumán ő az a tántoríthatatlan és kimagasló egyéniség, akinek lényén keresztül az 1000 éves mult biztossága egybeölelközik, fonódik a mai élettel s ez adja meg számunkra a mult és jövő közt a megnyugtató kapcsolatot. S aki hisz a népek életében érvényesülő titokzatos sorsban: annak azt is hinnie kell, hogy a történelem jó angyala jót akar Magyarországgal, különben nem állította volna e nemzet élére Horthy Miklóst. Mert hanyatló nemzeteknek nem ilyenek a vezérek! Az acélos erő, a gránitszikla szilárdságú hit és bizalom, a változhatatlan megbízhatóság, a higgadt bölcsesség, a hódító emberieség, a legszigorúbb alkotmányosság, a megrendíthetetlen bátorság, mely tulajdonságok kormányzónk lényéből szinte sugárzanak: mind a magyar nemzeti lélek erőteljeségének és emelkedésének biztos zálogai.

Nagy államfői erényeiért a nemzet tisztelete és hódolata övezi őt. Két kézzel adja ma neki az ország a legnagyobb ajándékot: osztatlan, mélységes és hálás szeretetét. Ekkora szeretet és megbecsülés a magyar szívekből csak a hősnek jár, akinek a neve már a történelemé és a legendáké. Egyedül ő az a szilárd tengely, amely körül forog itt minden. A magyarság úgy hisz és bízik benne, mint senki másban. Tudja, hogy az ő kormányzója az a biztos fedél, amely alatt biztonságban van minden, ami ebben az országban értékes. Ő jelenti a biztonságot és nyugalmat. De ha ő úgy látja jónak: az ő neve a riadójel is, amelynek hívó szavára talpra ugrik a legálmosabb és legközömbösebb magyar is. Vakon engedelmeskedni, sőt ha kell, mindent kockára is vetni a magyar ma csak az ő szavára tud. Mert ő a legmagyarabb magyar! Minden gondolata és cselekedete, minden szava és gesztusa a magyar fajta nemes és jellemző megnyilatkozása.

Azért minden hű magyar szív az övé ma, minden magyar ajk áldása ő rá száll ma. Királyok is megírgyélhetik, amilyen ajándékot ad ma ez a tőle új életre hívott nemzet az ő istenadta, istenküldte szabadítójának. Mert amit ad, azt nem lehet kincssel felmérni, nyers erővel nem lehet kieroszakolni. De aki azt megbecsüli és megtartja: azt a nemzet is örökre a szívébe zárja! S bűvös vár ez. Aki ebben szállást vesz, azon megtörik minden ármány, minden rontás, afölött nem lesz úr soha se idő, se elmúlás. A magyar nemzet ebbe a bűvös várba zárta be a legmagyarabb magyart s imádkozva áldja, élteit, hűséggel, hódolattal szereti a magyar feltámadás áldott kezését. Ő addig él, amíg csak egy magyar hű szíve él.

Nos, elhívott emberét megkoronázhatja-e szebb győzelemmel, több eredménnyel az áldásokat osztogató Isten? Bizonyosságul annak, hogy aki igazán tusakodik: azt az isteni kegyelem már e földön látható eredménnyel is megkoronázza.

Kedves Testvéreim! Van gondviselés. Az élet nagy színpadára egy magas és hatalmas akarat vezényel mindenkit. Embereket küld

ez a mindenható akarat, kikkel a maga terveit dolgozza ki, életet tart óva kezében, mint szélről veszélyeztetett lángot, mert azokra szükség van. Ezek a gondviselelő férfiak, ezek a küldetéses életek. A mi kötelességünk, hogy áldjuk érettök az Istent, hogy jókedvében őket a számunkra adta. Büszkeséggel és örömmel nézzünk fel rájuk, mint mintaképekre s rendíthetetlen bizalommal kövessük őket azon az úton, melyen őket az isteni kegyelem elindította.

A mi Istentől elhívott küldetéses emberünknek pedig fény névére, áldás életére! Hír, szerencse koszorúzza ősz fejét: Lelje népe boldogságán örömét! Ámen.

Jegyzet. 1939. évi november hó 15-én tartott
lelkészértekezletünk predikáció pályázata:
Árvák napjára készült predikáció. — Beadási
határidő: 1940 május 1.

